

№ 80 138-1-9.

Katholiska protyka

za Hornju Lužicu

na lěto

1868.

W Budyschinje.

W nakladom towarstwa ss. Cyrilla a Methoda.

W kommissiji knihačnje Smolerja a Pjěcha.

Chronologiske znamenja a ličby leta 1868.

Blota ličba	7	Romste danste čjifto	11	Lěto 1868 je pšestupne lěto, ma 366
Epakty (měsacjta potazowar)	IV	Njedželsti pišmit	ED.	dnjom; njedželow po tšjoch kralach je 4
Bobwób stónca	1			a po swjatkach 25.

Wšestupne swjedjenje.

Skóbloho mjena Žezusa	19. jan.	Rhrystusowe do njehjes spěcžo	21. mej.	a swjecji so we Ostricu
Septuagesima	9. febr.	Swjatocznicjka	31. mej.	scjžehowacu njedzeli
Popjelna srijeda	26. febr.	Najswj. Trojicy	7. jun.	Swjedz. jandželow pšestonow
Boloscjaweje maczerje	3. hapr.	Božoho Czěta	11. jun.	Mjena Marije
Jutrownicjka	12. hapr.	Swjedz. Wutrobhy Žezusa	19. jun.	Swjedžen rógarija (Swjedz. Marije zařita)
Kšchizjowne wobřady	25. hapr.	Swjedz. drohotneje krewje Žezusa Rhrystusa	5. jul.	Prěnja njedzela adventa abo pšchihada Rhrystusa
= =	18. mej.	Swjedžen štapulira Marije z hory Karmel je	16. jul.	
= =	19. mej.			
= =	20. mej.			

Maschi swjecji patronowje.

S. Benno, patron cykeje mišchjansteje a potajim tež kuzišteje dišesny, 16. junija.

S. Cyrill a Method, patronaj Słowjanow a potajim tež Serbow, 9. mērc a bo 5. julija.

Wosjadni patronowje w Serbach: s. Marija, w Budyschinje, Kulowje, Radworju; s. Pětr, patron tachantsteje cyrkwy w Budyschinje; S. Syman a Juda w Khróscjicach; s. Khatyna w Kalsicach; s. Bemmo we Wotrowje; s. Mērczin w Mjebjelicach.

Suche dny, pšit swjeciznuow.

W poscže 4., 6. a 7. mērc a
Swjatkowny tpdžen 3., 5. a 6. jun.
Po s. Kšchizju 16., 18. a 19. sept.
W advencje 16., 18. a 19. decbr.

Pšchifazane pšitne dny.

Póbla zděrženja mjas a jědže pjatti kóždoho tpdženja a 40 dnjom posta su pšchifazane pšitne dny pšez Kšchizit we swojim pšchepokozenju woznamjenjene na pjatkach ja-pšchotokšich swjedzenjow a wosebje swjatkownu sobotu, džen pšed wšchitkimi Swjatymi a patoržicu džen pšed-wjecjora Božoho dnja, a džen pšed Marije donjehjes-wzacja, a pšed lubjenymi swjedzenjami: džen pšed Bosčjanom zc.

Jutrowna spowjedz

wotpožoji so wot popjekneje srijedy hač do soboty swjatownoho tpdženja.

Schtyri lětne czasy.

Kalēcžo zapocjina so 20. mērc a 8 hodž. dopožd., hdyž stónco do znamja borana stupi.
Kalētnja dnja a nočy runoscz.
Lēcžo zapocjina so 21. junija 5 hodž. rano, hdyž stónco znamjo raka nastupi.

Wysote stónca wrótczenjo.

Razymjo nastupi 22. sept. 7 hodž. wjeczor, hdyž stónco do znamja wahi pšchidže.

Nazymja runoscz dnja a nočy.

Zymy spocjatk je 21. decbr. 1 hodž. popožd., hdyž stónco do znamja kozoróžta stupi.

Zymste stónca wrótczenjo. Najkrótschi džen a najdlěšha nóč.

Zacznicja stónca a mēscacjka.

We lēcže 1868 so stónco dwaj krócz zacjni; přeni krócz budže pola nas jara mało widžecj. Mēscacjz pat so lětsa njezacjni. Za to pat je pšchēdženjo merkura pšez stónco.

Prěnje centralne a kulojte stónca zacznicjo stanje so 23. febr. Zapocjatk za zemju zhromadnje je po 12 hodž. 15 m. wěrnoho hwězdatštoko cjas a po pokdnju. K widženju budže tele zacznicjo we wulkim džěle Europy, z wuwzacjom wjecjornopokdněnoho džěla, skoro we cykej Africy a na wjecjornej wuzkej kromje Asije, kaž tež we srijednej a pšchipopkniškej Americy.

Druhe centralne cykne stónca zacznicjo stanje so 18. augusta. Zapocjatk zacznicja za zemju zhromadnje je 3 hodž. 38 m. wěrnoho cjas a. Zapocjatk zacznicja 4 hodž. 32 m., stónčenjo poknoho zacznicja 7 hodž. 57 m. stónčenjo na cykej zemi 8 hodž. 51 m. rano. K widženju budže w kručy europsteje Turkowsteje, we pšchipopkniškej Asiji, we naranškej Africy a skoro we cykej Australiji.

Merkura pšchēdženjo pšez stónco stanje so 5. novembra. Hdyž so wot srijedizny zemje hlada, stupi Merkur do stónčnoko koka, 8 hodž. srijed. cjas a dopoždnja. Wy njebudžemy widžecj zapocjatk, hdyž so wón stanje 6 hodž. 25 m. rano, bjez tym hač stónco hačle 7 hodž. 1 m. šhabja. Budže tak pšchi stóncašhadženju Merkur (hač mały kulowaty wuhlocžerny blat) hižo we stónčnym kole k widženju. Dofčnčene wustupjenje stanje so 10 hodž. dopoždnja. Tele zajimawe žadne widženjo budže z cyka abo z džěla w Europje, Asiji, Africy a we Australiji widžecj.

Januar, wulki rózŕ, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydźenjow.	Njedzela a swjedzenje, sezenja a póstne dny.	Słónczka		Měsacžka		Sermanki a wiski we:
		šthad.	šhow.	šthad.	šhow.	
		h. m.	h. m.	h. m.	h. m.	
1. tydźeń.	Zbóžnik dostanje mjeno Jezus. Łuk. 2.					1. Lipsku.
Erjeda	1 Nowe léto.	8	7 4 2		popok.	7. Barcže, lane wiski.
Šhtwórtk	2 Makarius. Konfordius. 	8	6 4 2	modnio.	11 56	8. Njeswacžible.
Pjatt	3 † Genowesa knježna. Genowesa hrabina.	8	6 4 3	modnio.	popok.	13. Kafecach.
Sobota	4 Titus B. Benedikt mr.	8	5 4 4	modnio.	1 5	14. Šalschtrowje, sfótne ožitne wiski.
2. tydźeń.	Potom hacž Herodes wumrjet bė. Matej. 2.					18. Budyšdinje.
Njedzela	5 Eduard. Emilia.	8	5 4 5		2 17	27. Rumburgu.
Póndzela	6 Swj. 3 kralow. Wozjewjenja Šhryšt.	8	5 4 6		3 30	Kinsborku.
Wutora	7 Walentin m. Tillmann pf.	8	5 4 7		4 44	
Erjeda	8 Severin. Apollinar. Erhard. 	8	4 4 9		5 56	
Šhtwórtk	9 Julian a Basiliša, mandželstej. 	9	4 4 10	popok.		
Pjatt	10 † Agathon. Marcian.	8	4 4 12	5 21		
Sobota	11 Theodosius pf. Alexander.	8	3 4 13	6 38		
3. tydźeń.	Šato bė Jezus 12 lét stary. Łuk. 2.					
Njedzela	12 1. njebž. po 3 kralach. Probus.	8	2 4 14	7 57		
Póndzela	13 Veronika knjež. Hilarius.	8	2 4 16	9 15		
Wutora	14 Malachias prof. Felix.	8	1 4 17	10 30		
Erjeda	15 Pawoł, putnik. Itha. 	8	1 4 19	11 43		
Šhtwórtk	16 Makarius z Egypt. Otto. 	8	0 4 20	popok.	modnio.	
Pjatt	17 † Antonius, putnik. Marian.	7	59 4 21	0 53		
Sobota	18 Pětra stol. swj. w Romje.	7	59 4 22	2 1		
4. tydźeń.	Kananejski kwas. Jan. 2.					
Njedzela	19 2. njebž. po 3 kral. Mjena Jezusa.	7	58 4 24	3 5	modnio.	
Póndzela	20 Bošcžijan. Clemens.	7	57 4 25	4 5		
Wutora	21 Hanža. Meinrad.	7	56 4 26	5 2		
Erjeda	22 Vincentius. Anastasius.	7	55 4 28	5 54		
Šhtwórtk	23 Marije wěrowanja. 	7	54 4 30	6 40		
Pjatt	24 † Timotheus. Eugenius.	7	53 4 32	popok.		
Sobota	25 Pawoła wobroczenja.	7	52 4 34	5 30		
5. tydźeń.	Jezus wuhoji musadnohe. Matej. 8.					
Njedzela	26 3. njebž. po 3 kralach. Alberik.	7	51 4 35	6 32		
Póndzela	27 Jan Šhrystomus.	7	49 4 37	7 35		
Wutora	28 Karl křěžor. Cyrill.	7	48 4 39	8 40		
Erjeda	29 Franc z Sales. Severus.	7	46 4 41	9 45		
Šhtwórtk	30 Jan jałmožnik. Abelgundis.	7	45 4 43	10 52		
Pjatt	31 † Pětr Kolastus. Dvilo.	7	43 4 45	12 0		

Měsacžkowe bėrtliki.

- ☉ Prěni bėrtl 3. januara rano 5 hodž.
- ☽ Połny mė. 9. januara 11 hodž. 50 min. noč.
- ☾ Pošteni bėrtl 16. januara 6 hodž. 1 min. wječor.
- ☀ Młody mė. 24. januara 8 hodž. 16 min. wječor.

Š a ł m o ž n a.

Parabola.

Nathanael bė miteje wutroba a sprawnny muž; wón sedžesche pod swojej figownju, po kotrejž so winowe pruty horje pleczechu. Zienosčene liščo figownine a winowe dawajšce pramy křódč. Wón jėdžesche wot figow a kicžow, a spominajšce ze spodobanjom na nadobnosčj pčodu a wofšewjace šchitowanjo, kiž jomu šchtom a winowj pjeńk naspominajštaj. Wjesele ryčesche wón k swojomu křódčojtomu lětnjomu bydču: „Kak dyrhju tebje mwtowacž, smilna hošcžinstwa figownja, za twoje ščódke pčody, kotrejž mi kőžde lěto tał dobnie darisč, a šchto wobšhnu, drohotny winowj pjeńko, z čimž bych moht zarunacž twoje dary, kiž wutrobu zamjeseleja. Moju snadnu prěcu, waj wobkopač, pohnojicž, čiščosčicž a hajicž, wopkač tajaj wój mi ze pšchodobnyhmi darami; haj byšchaj-li mi chležadny pčód njebatoj, a mi jenož wofšewjacy křódč popšchatoj, to by hižom wjacch hacž bošcž za to čimjane byto, a ja bych žwoštał waju

Februar, mały róż, ma 29 dnjom.

Dny a liczba tydzienjom.	Njedzela a swjedzenje, sezenja a póstne dny.	Stóniczka		Měsacžka		Dermanki a wikt me:
		šhadž. b. m.	řhow. b. m.	šhadž. b. m.	řhow. b. m.	
Sobota	1 Iznac, m. Brigitta, knježna. ☉	7 42	4 46			dopok.
6. tydžen.	Ižus porucza wětram a morju. Matej. 8.					
Njedzela	2 4. njedž. po 3 kral. Mar. čistosezenja.	7 40	4 48			1 10
Póndzela	3 Blasius. Ansgar.	7 39	4 50			2 22
Wutora	4 Józef. Leonissa. Handrij, bisk.	7 37	4 51			3 32
Srjeda	5 Agatha, knježna. Pětr. 3 r.	7 36	4 53			4 39
Sčtwórtk	6 Dorothea. Amandus, bisk.	7 35	4 55			5 39
Pjatk	7 † Konwald, abt. Anton 3 r. ☽	7 33	4 57			6 32
Sobota	8 Jan z Matha. Sčezěpan. ☾	7 31	4 59			popok.
7. tydžen.	Wot dźětkaczerjom w winicy. Matej. 20.					
Njedzela	9 Septuag. Alexander. Apollonia.	7 29	5 1	6 45		
Póndzela	10 Scholastika. Theodor, m.	7 27	5 3	8 4		
Wutora	11 Aldephons. Konstantin.	7 26	5 4	9 22		
Srjeda	12 Eulalia. Sčezěpan.	7 24	5 6	10 36		
Sčtwórtk	13 Katharina z Rikki. Rješoř II.	7 22	5 8	11 46		
Pjatk	14 † Valentin. ☾	7 20	5 10	dopok.		
Sobota	15 Bruno. Wuzb. Antona z Padua. ☾	7 18	5 12	0 54		
8. tydžen.	Symjo na wschelaflu roln. Łuk. 8.					
Njedzela	16 Sexag. Juliana. Ludwik.	7 16	5 13	1 57		
Póndzela	17 Konstantina, Flavian.	7 14	5 15	2 55		
Wutora	18 Simeon. Marim.	7 12	5 17	3 47		
Srjeda	19 Mansuet. Bonifacius.	7 10	5 19	4 36		
Sčtwórtk	20 Theophil. Sylvan.	7 8	5 21	5 20		
Pjatk	21 † Eleonora knježna. Adelheid.	7 6	5 23	5 56		
Sobota	22 Pětra st. swj. w Antiochia. Margaretha.	7 4	5 25	6 29		
9. tydžen.	Ižus muhoji slepoho. Łuk. 18.					
Njedzela	23 Quinquag. Pětr Damianus. ☽	7 2	5 26			popok.
Póndzela	24 Přichstupny džen. ☽	6 59	5 28			6 31
Wutora	25 Mathija japosčtoł. Norbert.	6 57	5 29			7 37
Srjeda	26 † Popjelna srjeda.	6 56	5 31			8 43
Sčtwórtk	27 Alexander Dyonis.	6 54	5 33			9 52
Pjatk	28 † Anastasius. Makarius.	6 52	5 35			11 1
Sobota	29 Ošwald. Leander.	6 50	5 37			dopok.

waju dožnik. Mnohosež waju dobrotom čini mje njedžatnoho." Na to wotmołwi figownja ze šumjenjom swojoho lišča nad hłowu Nathanaela: „Nic nam, ale twojomu a nasčomu Bohu daj dźak a čzesč za naše dary.“ Dha jchufotache winowe liščo swjecze k wuschomaj Nathanaela: „Nic mi ale tomu rycznikej Božomu dyrbiš ty wopravdže dźak wotebacž, hlej wołoto so.“ Nathanael wohlada wołoto, a widžesche řhudobu wołotnosče psched sobu, a hačžy figownje a pruty winowe pokazowachu rozřymniwje na tuřanu, na řhudych řtarych řhornych joho znajenřtwa. Nathanael dźělesche z nimi swoje řľody, hač tež sam swoj řľasčej, a bž z bž;ny a řľokojny, a joho řľšča njeřľesche řľowojene řľody; řľšchetož hdyž dwaj řľ řľč;itaj na jenyř řľšľbje we ľľoboseži, dha č;ini tón řľnjež jón dwójcy tať wulki.

Měsacžkowe bėrtli.

- ☽ Přeni bėrtl 1. febr. 7 hodž. 12 min. wječor.
- ☽ Połny měsacž 8. febr. 10 hodž. 33 min. dop.
- ☽ Pořleni bėrtl 15. febr. 10 hodž. 14 min. dop.
- ☽ Młody měsacž 23. febr. 3 hodž. 18 min. pop.

Měrc, póstny měsac, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydzenjew.	Njedzela a swjedzenje, scjenje a póstne dny.	Stónčzka		Měsaczka		Hermani a wiki we:	
		šhadz. b. m.	řhow. b. m.	šhadz. b. m.	řhow. b. m.		
10. tydžen.	Jězus so poseji a je spytow. Matej. 4.						
Njedzela	1 Quadrag. 1. nj. posta. Albin. ☾	6 48	5 39		0 11	2. Bistopicař. Dřeždžanař. Ğródtu.	
Póndzela	2 Simplicius. Eudoxia, mtr. ☾	6 45	5 40		1 19	3. Barceje, a lane wiki.	
Wutora	3 Kunigunda, němka řězorowa.	6 43	5 42	modnjo.	2 25	4. Njeswacjible.	
Erjeda	4 † Suře dny. Kazimir, p. B.	6 41	5 44		3 25	7. Žitawje.	
Ščtwórtk	5 Jan wot řščiža.	6 39	5 46		4 20	9. Stotpmu.	
Pjatk	6 † Suře dny.	6 36	5 47		5 7	10. Ğalsčtrowje, wiki.	
Sobota	7 † Suře dny. Domasč z Aquina.	6 34	5 49		5 46	16. Dřeždžanař. Ğalsčtrowje. Štanknowje.	
11. tydžen.	Přehetrasnjenje Ğhrystusa. Matej. 17.						18. Kulandje.
Njedzela	8 Remin. 2. nj. posta. Jan, zař. miř.	6 32	5 51		popoř.		23. Pořčnich.
Póndzela	9 Cyril a Method. Franciska. ☼	6 30	5 53	6 53		30. Bistopicy. Wóslintu.	
Wutora	10 40 Ğyczerjow, mtr. Anastasia. ☼	6 27	5 54	8 10			
Erjeda	11 † Ğosina. Eulogius.	6 25	5 56	9 24	modnjo.		
Ščtwórtk	12 Ğjehor Wulki. Eudunus.	6 23	5 58	10 35			
Pjatk	12 † Euphrasia, Macedonus.	6 21	6 0	11 43			
Sobota	14 Mathilda, němka řězorowa.	6 18	6 1	dopoř.			
12. tydžen.	Jězus pschodobycet řjabořa. Ğuf. 11.						
Njedzela	15 Oculi. 3. njedz. posta. Longin. ☾	6 16	6 3	0 45			
Póndzela	16 Abraham putnik. Eusebia. ☾	6 14	6 5	1 41			
Wutora	17 Herta knjezna. Patricius.	6 12	6 7	2 32	modajow.		
Erjeda	18 † Erjedžizna posta. Cyril.	6 9	6 8	3 16			
Ščtwórtk	19 Ğózeř.	6 7	6 10	3 56			
Pjatk	20 † Joachim, nan ř. Marije.	6 5	6 12	4 31			
Sobota	21 Benedikt, abt. Mikławš, p.	6 2	6 13	5 0			
13. tydžen.	Jězus nashci 5000 muřšič. Jan. 6.						
Njedzela	22 Lótare. 4. njedz. posta. Elifon. ☼	6 0	6 15	5 26			
Póndzela	23 Pelagia, Wiktorin, mtr. ☼	5 58	6 17	5 41			
Wutora	24 Gabriel. Simeon. Janoti, řšuler ☼	5 55	6 18		popoř.		
Erjeda	25 † Marije pschizjewjenja.	5 53	6 20		7 42		
Ščtwórtk	26 Ludger. Emanuel.	5 51	6 22		8 52		
Pjatk	27 † Rupert, japosčtoř w Němřkej.	5 48	6 23		10 3		
Sobota	28 Sixtus III. Malčus.	5 46	6 25		11 12		
14. tydžen.	Jězus je Syn Boži. Jan. 8.						
Njedzela	29 Judica. Passiionřka njedzela.	5 44	6 27		dopoř.		
Póndzela	30 Jan Klimas.	5 42	6 29		0 19		
Wutora	31 Herman. Walbina.	5 40	6 30		1 20		

M y t o B o ž e.
Parabola ze zandzenoho řěstotyka.

Bohaty njesmilny muž měsješke mulke ratarřtwow, wón wobdžěřařke swoje pola derje, worařke řtuboko, hnojěřke dobnje, řhješke wjele a měsješke wjele řtotu. Přři řětnym řicjenju wudawřa a wunošřka namaka pař pschecy řřčodu měřto wužitka, a zo njeje ani řymjo domoj řhowař; a zo řu wudawřki řhubjene, řřot wřřelato hinyř, a role a řuki njeřřodne byře.

We joho blizřošři měsješke ředny řhuby putnik jeno mařo pola a řuču řruwu, pschetož wón řam dyrřješke řrawu na wysřřich řřařař a we tonidřař hromadu přřař, dořelž žane řuki njemějške; a tola řónře řhuby muž pschecy pořnje a nadobnje domoj řhowařke, řaj, zo mořješke řěž řwojořmu bořatomu řuřoděj druřbby řěž ř řymjenju pořčjeć. řónu so joho bořaty wopřařřa: „Přaj mi, řař dyrřbju moje ratarřtwow zapořčjeć

Měřacžkowe běřřki.

- ☾ Přěni běřř 2. měřca 5 řodž. 46 min. rano.
- ☼ Pořny měřačř 8. měřca 9 řodž. 20 min. wječřor.
- ☾ Pořłeni běřř 16. měřca 4 řodž. 26 min. rano.
- ☼ Mřřodny měřačř 24. měřca 7 řodž. 56 min. rano.
- ☾ Přěni běřř 31. měřca 1 řodž. 23 min. pop.

Hapryl, jutrowny mjesac, ma 30 dnjow.

Dny a liczba tydzienjow.	Njedzele a swjedzenje, sczenja a postne dny.	Stoncza		Mjesaczka		Germani a wiki we :
		skhadz	khom.	skhadz.	khom.	
		b m.	b m.	b. m.	b. m.	
Erjeda	1 † Hugo, bisk. Theodora, mtr.	5 39	6 31		2 16	
Schtwórtk	2 Franc z Paula. Theodosia.	5 37	6 32		3 3	1. Mjeswaczihle, w.
Pjatt	3 † Wolosczima Maczer.	5 34	6 33		3 44	2. Kamjencu, skótn.
Sobota	4 Sfidor, bisk. Plato, abt.	5 32	6 35		4 17	4. Dubyschinje.
15. tydzien.	Wskithab Jezusa do Jeruzalema. Matej. 21.					6. Skulowje. Galschtrowje, wiki.
Njedzela	5 Botmonczka. Vincenc, F.	5 30	6 37		4 47	14. Scherachowje.
Pondzela	6 Celestin I., Sixtus, bamzaj.	5 27	6 38		5 17	15. Kakecach.
Wutora	7 Hegešippus.	5 25	6 40	popoř.		20. Khocjebuzu.
Erjeda	8 † Albert. Marija z Egiptowskeje.	5 23	6 42	8 14		22. Kabebergu.
Schtwórtk	9 † Zeleny schtwórtk.	5 21	6 44	9 24		23. Lubiju.
Pjatt	10 † Wulki pjatt.	5 19	6 45	10 29		28. Kinsborfu.
Sobota	11 † Jutrowna sobota.	5 16	6 47	11 30		
16. tydzien.	Khrystusowe herjestacjo. Mark. 16.					
Njedzela	12 Jutrowniczka.	5 14	6 49	dopoř.		czecz, zo wužit z njoho do- stanu." A putnik jomu wot- mokwi: „Staj slěborny přót wokoło twojich polow a kufow, a Bóh budze tebje žohnowacj." Bohaty jomu wotmokwi: „To njeje we mojim zamoženju a njedcham kaž tamón Schwaba jo- hliczi wuřwacj, zo by mi z nich železny přót narost." Putnik pak prajesche: „Ty mje pak njerozhymiš; wu- měň sebi někotre toleje do drobnych pjenjez, a pšhindz z nimi nazajtra rano zasy te mni, a ja chcu cje wuczič slěborny přót sabzeč." To czinijesche bohaty, a namala nazajtra wot putnika něfo- tre sta křubnych kaž přót wo- teko swojich polow a kufow zestajannych a tym dyrbjesche wón te pjenježi z pšheczel- nymi stowami wudželečj. A wšchitcy prajachu wu- trobnje: „Bóh zapkacj! Bóh wopkacj wam sto krócj!" A potom prajesche putnik k njomu: „Hlej, mój slěborny přót." A spobžimnje bu bohaty muž pšchez hnadu Božu hnuty, a najprijedy so dopelni slubjenjo
Pondzela	13 Jutrowna pondzela.	5 12	6 51	0 25		
Wutora	14 Jutrowna wutora.	5 8	6 52	1 12		
Erjeda	15 Pěter z Gonzales, patron kóžnikow.	5 7	6 54	1 54		
Schtwórtk	16 Cita služownica.	5 5	6 56	2 29		
Pjatt	17 † Rudolph. Hermogenes služownik.	5 3	6 58	3 29		
Sobota	18 Apollonius radny knj. w Romje.	5 0	6 59	3 29		
17. tydzien.	Horjestanjeny wojzewi so wucj. Jan 20.					
Njedzela	19 Běta njedzela. Leo IX., bamz.	4 58	7 1	3 54		
Pondzela	20 Hanža abthysa.	4 56	7 2	4 17		
Wutora	21 Anselm. Anastasius p.	4 54	7 4	4 41		
Erjeda	22 Soter a Cajus, bamzaj, mtr.	4 52	7 5		popoř.	
Schtwórtk	23 Jurij, mtr. Adalbert w Prahy.	4 51	7 7		7 50	
Pjatt	24 † Fidelis. Firmatus.	4 49	7 9		9 2	
Sobota	25 Markus sczenik.	4 47	7 10		10 11	
18. tydzien.	Jezus dobry pastyr. Jan. 10.					
Njedzela	26 2. njedz. po Jutr. Wylem.	4 45	7 12		11 10	
Pondzela	27 Peregrin. Schčžepan.	4 43	7 13		dopoř.	
Wutora	28 Vitalis wojak, mtr.	4 41	7 14		0 13	
Erjeda	29 Robert, abt. Germanus.	4 39	7 16		1 4	
Schtwórtk	30 Khatyrna ze Sieny.	4 37	7 17		1 46	

Mjesaczkowe bértki.

- Połny mjesacž 7. hapryla 8 hodž. 14 min. rano,
- Posleni bértk 14. hapryla 11 hodž. 32 min. noč.
- Młody mjesacž 22. hapryla 9 hodž. 17 min. wječor.
- Přeni bértk 29. hapryla 7 hodž. 15 min. wječor.

Meja, mēšac swj. Marije, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydzenjow.	Njedzele a swjedzenje, sczenja a poštne dny.	Stóneczka		Měšacžka		Germanki a wiki we :
		šhadž. h. m.	š. m.	šhadž. h. m.	š. m.	
Pjatt	1 Filip a Jakub. Wałpóra.	4	35	7	20	2 21
Sobota	2 Sigmund. Anastasius.	4	32	7	22	2 52
19. tydžen.	Ježus pšchizjewi swoje woteńdzenjo. Jan. 16.					
Njedzela	3 3. njedž. p. jutraš. Ršchiza namak.	4	30	7	23	wobnjo. 3 20
Póndzela	4 Florian. Monika wudowa.	4	29	7	25	3 46
Wutora	5 Pins V. Hilarius.	4	27	7	28	4 12
Srjeda	6 Jana pšchēd łaczanskt. wrotami. 	4	25	7	29	popoť. 8 14
Schtwórtk	7 Stanisław.	4	23	7	30	wobnjo. 9 18
Pjatt	8 † Wozjewjenjo swj. Michała.	4	22	7	31	10 15
Sobota	9 Kiehoř z Nazianza.	4	20	7	33	
20. tydžen.	Ježus slubi swj. Duha. Jan. 16.					
Njedzela	10 4. njedž. p. jutř. Iřidor rólnik.	4	19	7	34	11 7
Póndzela	11 Mamertus. Florentius.	4	17	7	36	11 51
Wutora	12 Pantracius. Germanus.	4	15	7	38	dopoť. 0 30
Srjeda	13 Servacius. Jan bisk. a putn. 	4	14	7	39	1 4
Schtwórtk	14 Bonifacius. mtr. Pachomius.	4	12	7	41	1 31
Pjatt	15 † Sofija. Dymna, princes.	4	11	7	42	1 57
Sobota	16 Jan Nepomucenski. Klara.	4	9	7	44	
21. tydžen.	Ježus napomina k modlenju. Jan. 16.					
Njedzela	17 5. njedž. p. jutř.	4	8	7	45	2 21
Póndzela	18 Theodat, korežmar, mtr. Ršchizowne	4	7	7	46	2 44
Wutora	19 Pětr Cōlestin V., bamž. } dnj.	4	6	7	47	3 3
Srjeda	20 Bernhardin ze Siena	4	5	7	48	3 34
Schtwórtk	21 Khrystusowe do njebl. spěcjo.	4	4	7	49	4 2
Pjatt	32 † Julia knježn. Bobo zemjan. 	4	3	7	51	popoť. 9 4
Sobota	23 Michał bisk. Desiderius.	4	2	7	52	
22. tydžen.	Ježus trōšchtuje swojich wuczown. Jan. 15. 16.					
Njedzela	24 6. njedž. p. jutř. Vincenc z Lerina.	4	1	7	54	10 7
Póndzela	25 Ĥorban I. a Kiehoř VII., bamžaj.	4	0	7	55	11 1
Wutora	26 Filip z Meri, pšchekupc.	3	58	7	57	11 47
Srjeda	27 Mablēna z Paccis, knježn. 	3	57	7	58	dopoť. 0 52
Schtwórtk	28 German bisk. Wylem hrabja.	3	56	7	59	0 26
Pjatt	29 † Cyrill hōlcjec, mtr.	3	55	8	0	1 75
Sobota	30 † Ferdinand kral z Rařtil.	3	54	8	1	
23. tydžen.	Swjaty Duch — tōn trōřchtat. Jan. 14.					
Njedzela	31 Swjatkowniczka.	3	53	8	2	8 52

Měšacžkowe bērtli.

- Połny měšacžk 6. meje 5 hodž. 47 min. pop.
- Pořleni bērtl 14. meje 4 hodž. 55 min. pop.
- Młody měšacžk 22. meje 5 hodž. 46 min. rano.
- Přeni bērtl 28. meje 10 hodž. 52 min. wječor.

řlubjenjo putnika na jeho samotnej njeptōdnej roli jeho twjerbeje wutroby; pšchetož z tejele twjerbeje řtaty wudyrni řužoť, a řylžy ľubosće bēžachu dohnje wot jeho licow. Me tež jeho pola a řuti wotrašnjachu řořtoro wot pšchēnadobnoho řohnowanja, a wōn mōžesche řwōj řlēborny řtōt pšchēch řusćišchi a bořařišchi czi- nicž, a bu řtoro tať mity a řbōžny, zo wōn we řōždym řhubym cžkowjeřu našchōho řnježa Ježusa Khrystusa řamoho wēriwje widžesche, zo napořleřtu ľubosć Woža řaťo řlēborna murja jeho řamoženjo a wobřebjenřtowo wobdawasche, zo jeho cži jandželjo, řaťo wōn řam dom wřaty bu, we řacicje njeřja namařacu, do řotrychž wjeřokofcžow jeho donjeřechu.

Rozřycžowanjo dweju džeřcžow.

Parabola wot Ĥ. Brentano.

Pobožny hōlcjec bē wjele wot jenocho wuczenocho džeřcža řtřřchat, řiž je dořtor řwētamudrořcje; a řuřto dyrčesche dořny hōlcjec řtřřšchēč, zo je wōn porno tamomu

Junij, mēšac čžesczenja wutrobny Žezusa, ma 30 dnjow.

Dny a liczba tydženjow.	Njedzele a swjedzenje, sczenja a pōstne dny.	Słōnczka		Mēšaczka		Sermanki a wiki me:
		šthadž.	šhow.	šthadž.	šhow.	
		h m.	h. m.	h. m.	h m.	
Pōndzela	1 Swjatkowna pōndzela.	3 52	8 3		2 17	
Wutora	2 Swjatkowna wutora.	3 52	8 4	wobnj.	2 43	2. Kulowje.
Srjeda	3 † Euche dny. Klotilda kralowna.	3 52	8 5		3 11	Njeswaczihle.
Schtwōrtf	4 Quirinus bisk., mtr.	3 51	8 6		3 42	8. Biskopich. Kulan- dže.
Pjatk	5 † Bonifacius.	3 51	8 7	popōf.		11. Lubiju.
Sobota	6 † Euche dny. Norbert, archisk.	3 50	8 8		9 1	15. Zhorjelcu.
24. tydžen.	Wupōstnanjo japoschtow. Matej. 28.					16. Grošenhajnje.
Njedzela	7 Najswj. Trojicy. 1. nj. p. swjatk.	3 49	8 8	9 50		22. Galschtrowje.
Pōndzela	8 Medard. Felicianus.	3 49	8 9	10 29		Kumburgu.
Wutora	9 Kolumban. Pelagia.	3 48	8 9	11 4		24. Wšlinku.
Srjeda	10 Margarethha. Klaudia.	3 48	8 10	11 35		Wjeleczjinje.
Schtwōrtf	11 Božoho Czēla. Barnabas.	3 47	8 10	dopōf.		29. Dreždžanach.
Pjatk	12 Leo III. Jan z Facondo.	3 46	8 11	0 1		30. Barcze.
Sobota	13 Anton z Padua. Aquilina.	3 46	8 12	0 25		
25. tydžen.	Wot mulkeje mjecerje. Euf. 14.					
Njedzela	14 2. njedž. p. swjatk. Basilius Wulki	3 46	8 13	0 44		tamomu mudromu prawje
Pōndzela	15 Vitus. Modestus.	3 46	8 14	1 10		šhupa womca. To rudže-
Wutora	16 Benno, p. Mišhijnanskeje diöcesy.	3 46	8 15	1 34		sche wobohoho hōlczeca, a
Srjeda	17 Ludgarda. Martian.	3 46	8 15	2 1		hdyž wōn jōnu štyschesche,
Schtwōrtf	18 Božoho czēla došhow. Marcus.	3 46	8 16	2 32		zo je hižo pot mudrosce,
Pjatk	19 † Swjedžen wutr. Žezusa.	3 46	8 16	3 11		hdyž jenoho mōroho so
Sobota	20 Adalbert. Sylverius.	3 47	8 16			prafchesch, njemēšac wōn
						mēra, donž makoho došto
						swētamudrosceje njewidže-
						sche, a joho prošchesche:
						jōnu nēkotre prafchenja
						wotmofwicž, zo by na tele
						wafchnjo t potmudrosceji
						pschischoč, a tola wjacž tač
						jara šhupy njebyt; druhu
						počojcu šnadž jōnu luby
						Wōh hody wobradži. —
						Mkody doktor so na to wu-
						smērowafsche, a bē hotowj
						njeminowatomu hōlczecej
						štuciz. Rozryczowanjo pač
						so sta na zjawnym torho-
						schcju bjez prawje wjele
						sprawnymi a pobožnymi lu-
						džimi, kiž runje z cyrkwoje
						pschindžechu, bjez kotrymiz
						bēšchtaj tež starškej toho
						hōlczeca. Rozryczowanjo
						pač bē tajle.
						Hōlczec: „Schtō dha
						je najlěpsche na swēcže?“
						Doktor: „Dobry psche-
						cjel.“

Mēšacžkowe bērtlki.

- ☉ Połny mēšacžk 5. junija 7 hodž. 52 min. rano.
- ☾ Pošteni bērtl 11. junija 11 hodž. 11 min. dop.
- ☉ Młody mēšacžk 20. junija 3 hodž. 43 min. pop.
- ☾ Prēni bērtl 27. junija 6 hodž. 48 min. rano.

Julij, mēšac drohotneje krewje Jēzusa Khrystusa, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydzenjow.	Njedzela a swjedzenje, sczenja a poštne dny.	Stoncčka		Mēšacčka		Dermanki a wiski we:
		šhadž. b m.	thow. h. m.	šhadž. b. m.	thow. h. m.	
Srjeda	1 Theobald putnik. Eberhard. Aron.	3 52	8 15		1 44	1. Njeswacizbe.
Schtwórtk	2 Marije domoprotanja. Otto.	3 53	8 14		2 19	2. Huscy.
Pjatk	3 † Raimund. Bertram.	3 53	8 14		2 58	6. Biskopicach. Stotpmu.
Sobota	4 Ulrich biskop. Bertha hrabina. 	3 54	8 13	popoř.		13. Scherachowje. Zhorjelcu.
28. tydžen.	Wot farizejskeje sprawnosceje. Mat. 5.					15. Kafekach.
Njedzela	5 5. njedž. p. swj. Filomena. Cyrilla.	3 55	8 13	8 28		20. Lubiju. Poležnich.
Pondzela	6 Goar. Sijoes putnik.	3 56	8 12	9 5		27. Wóšportu.
Wutora	7 Wilibald. Pontan wuczeř.	3 57	8 11	9 38		30. Kamjencu.
Srjeda	8 Kilian bisk. Hilzbjeta kralowna.	3 58	8 11	10 6		
Schtwórtk	9 Ephrem z Edessa. Cyrill.	3 59	8 10	10 30		
Pjatk	10 † Amalia. Rufina.	4 0	8 9	10 52		
Sobota	11 Pius I. Pelagia.	4 1	8 8	11 15		
29. tydžen.	Spobiznowe nashczenjo 4000 mustich. Mark. 8.					
Njedzela	12 6. njedž. p. swjatk. Jan Gualbert. 	4 3	8 7	11 38		
Pondzela	13 Margaretha. Eugenius.	4 4	8 6	dopoř.		
Wutora	14 Bonaventura biskop.	4 5	8 5	0 3		
Srjeda	15 Heinrich II. křezor. Zaposcht. džel.	4 7	8 5	0 31		
Schtwórtk	16 Swjedžen škapulira. Schčžepan.	4 8	8 4	1 4		
Pjatk	17 † Alexius. Sophia. Caritas.	4 9	8 3	1 45		
Sobota	18 Symforosa ze synami.	4 10	8 2	2 35		
30. tydžen.	Jēzus napomina pschod zawjednikami.					
Njedzela	19 7. njedž. p. swjatk. Vincenc z Paul. 	4 11	8 1	popoř.		
Pondzela	20 Marata knj. mtr. Joel. 	4 12	7 59	8 18		
Wutora	21 Praxedis knježna. Daniel profeta.	4 13	7 58	8 35		
Srjeda	22 Marija Madlena.	4 14	7 57	9 32		
Schtwórtk	23 Apollinaris. Liborius.	4 16	7 55	10 1		
Pjatk	24 † Khrystina knjež. a mtr.	4 17	7 54	10 28		
Sobota	25 Jakub, jap. Khrystofor.	4 18	7 53	10 53		
31. tydžen.	Wot njesprawnyho hejtmana. Luk. 16.					
Njedzela	26 8. nj. p. swjatk. Jana. Olympia. 	4 19	7 52	11 20		
Pondzela	27 Pantaleon, lkar. Liliofa.	4 20	7 51	11 49		
Wutora	28 Innocens I. Makarius.	4 21	7 50	dopoř.		
Srjeda	29 Martha, sotra Lazara.	4 23	7 49	0 22		
Schtwórtk	30 Emmeran. Romuald.	4 24	7 47	0 58		
Pjatk	31 † Ignacius z Lojole.	4 25	7 46	1 39		

Mēšacčkowe bērtki.

- Połny mēšacžk 4. julija 9 hodž. 37 min. wječor.
- Pošteni bērtk 13. julija 1 hodž. 31 min. rano.
- Młody mēšacžk 19. julija 10 hodž. 54 min. noč.
- Prēni bērtk 26. julija 2 hodž. 48 min. popořdnju.

Hólcjec: „Ně, dobre swědomjo. — Štó je najmudrišči na swěće?“

Doktor: „Tón, kiz je najwjac kniži čitat.“

H. „Ně, tón kiz so samoho znaje. — Štó je najškupišči na swěće?“

D. „Tón, kiz najnjejeje wě.“

H. „Ně, tón kiz so swojeje wědomnosceje chwali. — Kotry je najlěpši ščtant?“

D. „Ščtant doktorow.“

H. „Ně, tón křesćanšči ščtant. — Kotra je najwjšča čžesc?“

D. „Zmužitoscj we wojnje.“

H. „Ně, poniznoscj we mērije a zbožu. — Kotra je najwjšča wuškitnoscj?“

D. „Swět derje regitrowacj.“

H. „Ně, so samoho prawje wobnježicj. — Štó je najbohacjšči na swěće?“

D. „Tón, kiz ma najwjac pienje.“

H. „Ně, tón kiz ma na wškim dočj. — Kotre je najmōcnišče zwěrjo?“

D. „Tón law.“

Hólcjec.

August, mēšac džaŋowneje pobožnoŋeje za žně, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydzenjow.	Njedzele a swjedzenje, ŋejenja a poŋtne dny.	Stōnczka		Mēšaczka		Sermanŋi a wiki we:
		ŋthabz. h. m.	ŋhow. h. m.	ŋthabz. h. m.	ŋhow. h. m.	
Sobota	1 Pētra z rječazow wustwobodzenjo.	4 27	7 44		2 28	
32. tydžen.	Wot zapuŋczenja Jeruzalema. Euf. 19.					1. Budyŋŋinje. Nadeburgu.
Njedzela	2 9. nj. p. ŋwjatk. Portiunkula, wotpuŋt.	4 28	7 43		3 21	3. Kulowje.
Pōndzela	3 Sčžepanowoho čžela namaŋ.	4 30	7 41		4 19	5. Njeŋwacžidle.
Wutora	4 Dominiŋ załož. předarŋt. rjada. 	4 32	7 39	popoŋ.		10. Rinsbertu. Ekanŋowje.
Erjeda	5 Cyrkwoje ŋwjeezenjo Marije ŋneha.	4 33	7 37	8 9		11. Barčeje. Žym Komowje.
Sčtwōrtk	6 Pŋŋekraŋŋenjo Khrystusa.	4 35	7 35	8 35		13. Lubiju.
Pjatk	7 † Donat bisk. Kajetan.	4 36	7 33	8 59		17. Kumburgu. Kulandže.
Sobota	8 Marinus, mtr. Agapa kujež.	4 38	7 31	9 42		19. Nadebergu.
33. tydžen.	Farizejeŋ a kŋonik w templu. Euf. 18.					24. Halschtrawje. Wō- ŋporku. Hōbdu.
Njedzela	9 10. njedž. p. ŋwjatk. Roman, wojak.	4 39	7 30	10 6		31. Namjenjowje.
Pōndzela	10 Kawrlenc , diakon a mtr.	4 41	7 28	10 32		
Wutora	11 Susanna kujež. mtr. Kuŋstikula. 	4 42	7 27	11 2		
Erjeda	12 Klara abtyŋŋa. Hilaria.	4 44	7 25	11 39		
Sčtwōrtk	13 Hippolyt mtr. Kassian wuczeŋ.	4 46	7 23	dopoŋ.		
Pjatk	14 † Eusebius. Nadegunda.	4 47	7 21	0 23		
Sobota	15 Marije do njebjeŋ wjacja .	4 48	7 19	1 17		
34. tydžen.	Žezus wuhoji huchonēmoho. Mart. 7.					
Njedzela	16 11. njedž. p. ŋwjatk. Hyacintha.	4 50	7 17	2 22		
Pōndzela	17 Liberat abt. Winthir klamaŋ.	4 52	7 15	3 36		
Wutora	18 Helena khežorna. Agapitus. 	4 54	7 13		popoŋ.	
Erjeda	19 Alexander. Ludwik bisk.	4 55	7 11		8 0	
Sčtwōrtk	20 Bernhard abt a cyrkw. wuczeŋ.	4 56	7 9		8 28	
Pjatk	21 † Franciska z Chantal, wudowa.	4 58	7 7		8 55	
Sobota	22 Anthusa. Maures.	4 59	7 6		9 22	
35. tydžen.	Wot mikofežiwoho Samaritana. Euf. 10.					
Njedzela	23 12. njedž. p. ŋwjatk. Filip Venitius.	5 0	7 4		9 51	
Pōndzela	24 Bartron , japoŋŋtoŋ. Aurea kujež.	5 1	7 2		10 22	
Wutora	25 Ludwik kral. Peregrinus. 	5 3	7 0		10 58	
Erjeda	26 Rufinus. Trensus.	5 5	6 58		11 39	
Sčtwōrtk	27 Žozeŋ Kalasanktius. Hugo.	5 6	6 55		dopoŋ.	
Pjatk	28 † Hawschtyu bisk. cyrkw. wōtc.	5 8	6 53		0 24	
Sobota	29 Janowa ŋmjerčž we jaŋtweje.	5 10	6 51		1 16	
36. tydžen.	Žezus wuhoji 10 wuŋadnyh. Euf. 17.					
Njedzela	30 13. njedž. p. ŋwj. Janželow pēstonow.	5 11	6 48		2 11	
Pōndzela	31 Raimund. Krispin z Biterbo.	5 13	6 46		3 10	

Mēšacžkowe bērtlki.

- Poŋny mēšacžk 3. aug. 0 hodž. 49 min. pŋŋipōdnju.
- Poŋleni bērtl 11. aug. 1 hodž. 26 min. popoŋdnju.
- Mlōdy mēšacžk 18. aug. 6 hodž. 9 min. rano.
- Přeni bērtl 25. aug. 1 hodž. 44 min. rano.

Hōlčec: „Ně, ta wacžka, kiž čžtowjeŋow a lawy pŋŋechyruje. — Kotre žwērjo pije najnjemērniŋŋi napōj?“

Doktor: „Njha, kiž morjo pije.“

H. „Ně, ta ŋchmica, kiž čžtowjecžu krej pije.“

Čato wokoŋŋtejacu ludžo tomu hōlčecej pŋŋech ŋkawa z rukomaj hromadu placajo woŋacu; rožnēwa ŋo doktor a praŋŋeŋŋe ŋo: „Hōlčec, ŋčtō je cje taŋ mudroho cžiniŋ?“

Dha wopŋchinnj dječžo ŋwojoho nana a ŋwoju macž a praŋŋeŋŋe: „Tudj mōj luby nan Wērnohuba a moja luba macžer Denajtoŋež (bje wŋŋejebwōjakoŋeje) ŋtaj mje to wucžikoj.“ Na to praŋŋeŋŋe doktor: „Žedyn bŋazu mōže ŋo wjacu praŋŋeŋŋe, hačž džeŋacž ŋwēta-mudri wotmōkowicž mōža.“ Nēt paŋ čhu ŋo ja tebe tež praŋŋeŋŋe. „To cžin.“ praŋŋeŋŋe hōlčec, „žo mi dopoŋazmo twojoho poŋlenjoho praŋŋenja winojitj nježwōŋŋeŋŋeŋŋe.“

September, sadowy mēšac, ma 30 dnjom.

Dny a liczba tybdzenjom.	Njedzela a swjebzenje, sczenja a poštne dny.	Stónčzka		Mēšaczka		Hermanfi a wiki we:
		šhadz. h. m.	h. m.	šhadz. h. m.	h. m.	
Wutora	1 Egidius abt. Hana profeczina. ☉	5 15	6 44		4 11	2. Njesmaczibde. 3. Khoczebuzu. 5. Žitawje. 7. Bistopicach. Stokpmu. 10. Lubiju. 15. Georgswaldze. 21. Barcze. Kamjencu. Stanfnowje. 23. Potcznich. 28. Bistopicach. Wojerecach. 29. Wjeleczinje. Wóslintu. 30. Huscy.
Srjeda	2 Schczępan kral. Maxima. ☽	5 16	6 41	popok.		
Schtwórtk	3 Remaklus bisk. Serafia knjež.	5 18	6 38	7 26		
Pjatt	4 † Kósalija knjež.	5 20	6 37	7 48		
Sobota	5 Lawrejenc Justinian. Viktorin.	5 22	6 34	8 11		
37. tybden.	Pytajcze najprjedy Bože kralestwo. Matej. 6.					
Njedzela	6 14. nj. p. swj. Magnus. Zacharias.	5 23	6 32	8 36		njezwostanjesch.“ Duž smějachu so czi ludžo, a doktor so prafchescze: „Kak wulki je swět?“ Hólczec: „Tak wulki, zo jón Bóh samón wopšchimnyč móže, a tola nic tak. Wulki hafo namyšlena prógnofej swětamudrofcze.“ Doktor: „Wišy, steji abo plowa swět?“ D. „Tón, kiz ma jón wopšchimnjenu, džerzi jón tež.“ D. „Scho je Bóh czi-nik prjedy, hacž je swět stworik?“ D. „Wón je pruty wjazak t khostanju prózneje wczipnosfcze, kiz z tajtimi prafchenjemi jenajtoscz do spytowanja wjedze.“
Póndzela	7 Regina. Memorius.	5 25	6 30	9 4		
Wutora	8 Marije naroda. Adrian. ☾	5 26	6 28	9 38		
Srjeda	9 Korbinian. Gorgonius.	5 27	6 26	10 17		
Schtwórtk	10 Miklawšch z Tolentina, putnik.	5 29	6 24	11 5		
Pjatt	11 † Pulcheria. Paphnutius.	5 30	6 21	dopok.		
Sobota	12 Guido, cyrkwinški služownik.	5 31	6 19	0 3		
38. tybden.	Wot mormoho mtobzenca we Rain. Lut. 7.					
Njedzela	13 15. nj. p. swj. Mjena Marije.	5 33	6 17	1 11		njezwostanjesch.“ Duž smějachu so czi ludžo, a doktor so prafchescze: „Kak wulki je swět?“ Hólczec: „Tak wulki, zo jón Bóh samón wopšchimnyč móže, a tola nic tak. Wulki hafo namyšlena prógnofej swětamudrofcze.“ Doktor: „Wišy, steji abo plowa swět?“ D. „Tón, kiz ma jón wopšchimnjenu, džerzi jón tež.“ D. „Scho je Bóh czi-nik prjedy, hacž je swět stworik?“ D. „Wón je pruty wjazak t khostanju prózneje wczipnosfcze, kiz z tajtimi prafchenjemi jenajtoscz do spytowanja wjedze.“
Póndzela	14 Kščiža powyščenja. Khatyrna.	5 34	6 15	2 25		
Wutora	15 Kornelius, bamž. Nikomedes. ☉	5 36	6 13	3 46		
Srjeda	16 † Suche dny. Cyprian. Ludmika. ☽	5 38	6 11		popok.	
Schtwórtk	17 † Lambert bisk. Franciska.	5 39	6 8		6 53	
Pjatt	18 † Suche dny.	5 41	6 6		7 20	
Sobota	19 Suche dny. Januarius.	5 43	6 4		7 49	
39. tybden.	Wo monjeswojeczenju sabata. Lut. 14.					
Njedzela	20 16. njedz. p. swjatt. Eustachius.	5 44	6 1		8 20	njezwostanjesch.“ Duž smějachu so czi ludžo, a doktor so prafchescze: „Kak wulki je swět?“ Hólczec: „Tak wulki, zo jón Bóh samón wopšchimnyč móže, a tola nic tak. Wulki hafo namyšlena prógnofej swětamudrofcze.“ Doktor: „Wišy, steji abo plowa swět?“ D. „Tón, kiz ma jón wopšchimnjenu, džerzi jón tež.“ D. „Scho je Bóh czi-nik prjedy, hacž je swět stworik?“ D. „Wón je pruty wjazak t khostanju prózneje wczipnosfcze, kiz z tajtimi prafchenjemi jenajtoscz do spytowanja wjedze.“
Póndzela	21 Matej, japoscht. a sczenik.	5 46	5 59		8 55	
Wutora	22 Emmeran. Mauricius. ☾	5 48	5 57		9 35	
Srjeda	23 Thekla knjež. Constanc. zwónnik. ☽	5 49	5 54		10 19	
Schtwórtk	24 Gerhard. Marije wot wumozenja.	5 51	5 52		11 9	
Pjatt	25 † Pacifikus ze Severino.	5 53	5 50		dopok.	
Sobota	26 Justina m. Cyprian m.	5 54	5 47		0 3	
40. tybden.	Luboscj najmyscha kaznja. Matej. 22.					
Njedzela	27 17. njedz. p. swj. Kosmas a Damian.	5 56	5 45		1 2	Z tymle wotmłowjenjom bu rozrččowanjo wobzantnjene. Doktor dyrbesche hólczecej dobycžo wostajicž, a starschej hólczece, Wěrnohuba a Jenajtoscz, sticzeschtaj doktorej jene wurabzene cžitanjo, hčžž bē wón
Póndzela	28 Wjacław kral. Eustochium knjež.	5 58	5 43		2 2	
Wutora	29 Michał, arcjandžel.	5 59	5 40		3 4	
Srjeda	30 Hieronym, cyrkw. wučer.	6 1	5 38		4 8	

Mēšaczkowe bērtlki.

- ☉ Pošny mēšacžt 2. septbr. 4 hodž. 55 min. rano.
- ☽ Pošleni bērtl 9. septbr. 11 hodž. 1 min. nočy.
- ☉ Młody mēšacžt 16. septbr. 2 hodž. 7 min. popok.
- ☽ Přeni bērtl 23. septbr. 4 hodž. 19 min. popokdnju.

Oktober, winowy mĕsae, ma 31 dnjow.

Dny a liczba tydzenjow.	Njedzela a swjedzenje, sezenja a pŏstne dny.	Stŏnczka		Mĕsaczka	
		ſthab. h. m.	thow. h. m.	ſthab. h. m.	thow. h. m.
Schtwŏrtk	1 Remigius biff. Julia. ☉	6 2	5 36	popoſ.	
Pjatk	2 † Leodegar biff. Domasch biff. ☾	6 3	5 34	6 16	
Sobota	3 Gerhard abt. Gilbert.	6 5	5 32	6 40	
41. tydžen.	Jĕzus wodawa hrĕchi. Matej. 9.				
Njedzela	4 18. njedz. p. ſwj. Swjedz. rŏzari. Franc.	6 7	5 30	7 7	
Pŏndzela	5 Placidus a towarſch. Galla, wud.	6 8	5 27	7 38	
Wutora	6 Bruno abt. Abalbert.	6 10	5 25	8 15	
Srjeda	7 Markus banž. Oſitha.	6 11	5 23	9 0	
Schtwŏrtk	8 Brigitta wud. Thais pokutnica. ☾	6 13	5 21	9 45	
Pjatk	9 † Dionys. Ludwik Bertrand. ☾	6 14	5 19	10 57	
Sobota	10 Franc Borgias. Gereon.	6 16	5 17	dopoſ.	
42. tydžen.	Wot kralowſtjeje hoſejiny. Matej. 22.				
Njedzela	11 19. njedz. p. ſwjatk. Burkhard.	6 18	5 15	0 7	
Pŏndzela	12 Maximilian biff. Eustachius.	6 20	5 13	1 22	
Wutora	13 Eduard kral. Koleman.	6 21	5 10	2 41	
Srjeda	14 Fortunat. Kalixt. ☾	6 23	5 8	4 1	
Schtwŏrtk	15 Theresia, Aurelia. ☾	6 25	5 6	popoſ.	
Pjatk	16 † Gallus. Hawoſ. Hedwig.	6 26	5 4	5 46	
Sobota	17 Margareta. Marija Ulaquoque.	6 27	5 2	6 16	
43. tydžen.	Wot kralowſtŏho thoroho ſyna.				
Njedzela	18 20. njedz. p. ſwjatk. Lukasch ſcezenik.	6 29	5 0	6 50	
Pŏndzela	19 Pĕtr z Alfantary. Hanža.	6 31	4 58	7 27	
Wutora	20 Felicius. Malchus. Jan z Kent.	6 33	4 56	8 10	
Srjeda	21 Wurſchle. Hilarion abt.	6 35	4 54	8 58	
Schtwŏrtk	22 Kordula. Kadiſtaw. ☾	6 37	4 52	9 53	
Pjatk	23 † Jan Kapiſtran. Theodoret. ☾	6 38	4 50	10 50	
Sobota	24 Raphael, arcjandzel.	6 40	4 48	11 50	
44. tydžen.	Wot njeſmilnoho wotrocžka. Matej. 18.				
Njedzela	25 21. njedz. p. ſwj. Kriſpin a Kriſpinian.	6 42	4 46	dopoſ.	
Pŏndzela	26 Hilarion abt a putnik. Amand.	6 43	4 44	0 52	
Wutora	27 Gebhard biff. Krotiſa ſluž. džowka.	6 45	4 43	1 55	
Srjeda	28 Simon a Judas (Thadej).	6 47	4 41	3 0	
Schtwŏrtk	29 Narciffus. Aurelia knjež.	6 48	4 39	4 6	
Pjatk	30 † Itŏha hrabina z Toggenburg. ☾	6 50	4 37	5 13	
Sobota	31 Wolfgang. Lucilla. ☾	6 51	4 36	popoſ.	

Hermanki a **wiki**
we :

- 5. **Katecach.** **Schĕra-**
chowje.
- 6. **Grŏdtu.**
- 12. **Lubiju.** **Kulowje.**
- 14. **Budyſchinje,** **wotmjany**
herm.
- 19. **Dreždžanach.** **Kins-**
torfu. **Halſchtrowje.**
Rumburgu.
- 24. **Budyſchinje.**
- 26. **Harceje.** **Libenawje.**
- 28. **Jazoncy.**

wŏn **prjedy** **hojacu** **hłŏd-**
noſcž **we** **wucžbje** **ſti** **lĕta**
potrzebowat, **potom** **jene**
lĕto **na** **trawu** **a** **džeczelowu**
cyrobu **thŏdžit** **a** **potom** **nĕ-**
ſotre **lĕta** **pod** **muſketu** **ſo**
pſchĕdžĕtacž **dat.**

H o ſ c ž i n a.

Parabola **ze** **zajtženoho**
čžasa.

Prŏznoſcž **dawaſche** **na**
ſwojim **narodnym** **dnju** **ho-**
ſcejinu, **a** **pſchĕproſy** **na** **nju**
wyſtołomynſnoſcž **a** **jefe** **džow-**
tu **hordŏſcž** **a** **pychu;** **toho**
ſnjeza **pſchĕſchĕcipnoho** **žor-**
towarja **ze** **ſwojeje** **džowtu**
hanjeitu **z** **wuſmĕſchenjom;**
a **ſnjeza** **žtoho** **ze** **ſwojeje**
džowtu **nahrabnoſcžu.** **Wli-**
do **ſwĕtka** **bu** **pſchikrywane**
wot **hłowy** **zawjercžacoho**
markĕra, **ſotrohož** **pſchino-**
ſchowatka **bĕ** **njewĕdom-**
noſcž. **Najprjedy** **pſchin-**
džechu **na** **blido** **nĕſotre**
pſchiwucžene **wſchĕbene** **je-**
dže: **hało** **mjaſne** **lŏſchtŏ,**
njeprawdy **piecženje,** **wŏ-**
ſlace **wotrocžitwo,** **ſwinjace**
pelnjenjo,

Mĕſacžkŏwe bĕrtliki.

- ☾ **Pŏlny** **mĕſacžk** **1. oktbr.** **8** **hodž.** **56** **min.** **wjecžor.**
- ☾ **Poſleni** **bĕrtl** **9. oktbr.** **7** **hodž.** **11** **min.** **rano.**
- ☾ **Młody** **mĕſacžk** **15. oktbr.** **11** **hodž.** **59** **min.** **nočy.**
- ☾ **Prĕni** **bĕrtl** **23. oktbr.** **10** **hodž.** **40** **min.** **dop.**
- ☾ **Pŏlny** **mĕſacžk** **31. oktbr.** **0** **hodž.** **3** **min.** **pſchip.**

November, nazhunny mēšac, ma 30 dnjow.

Dny a liczba tydzenjow.	Njedzela a swjedzenje, sezenja a pōstne dny.	Stōnczka		Mēšaczka		Hermanki a witi we :
		sthdzj	thow.	sthdzj.	thow.	
		h m	h. m.	h. m.	h. m.	
45. tydžen.	Wot danstoho pjenjeza. Matej. 22.					
Njedzela	1 22. nj. p. swj. Wschitt. Swjatysh.	6 52	4 35	5 38		2. Hródtu.
Pōndzela	2 Wschittich duschow. Naamacius.	6 54	4 33	6 14		3. Barcze, lane witi. Dreždžanach.
Wutora	3 Malachias. Hubert. Winfrida.	6 55	4 32	6 57		4. Njefwaczihle. Radebergu.
Srjeda	4 Karl Borromejski. Modesta knjež.	6 57	4 30	7 48		5. Lubiju.
Schtwōrtk	5 Galatian a mandž. Epistema.	6 59	4 28	8 48		11. Połcžnicy.
Pjatk	6 † Leonhard. Lupencius, putu. ☾	7 1	4 26	9 55		16. Stotpnu.
Sobota	7 Engelbert. Prodocimus. ☾	7 2	4 25	11 7		17. Bazonych.
46. tydžen.	Ižus hoji thowych a žbudži mornyh. Mat. 9.					
Njedzela	8 23. njedž. p. swj. Gottfried bisk.	7 4	4 23	dopoł.		23. Wōsporku.
Pōndzela	9 Theodor, wojak a mtr.	7 6	4 21	0 24		28. Žitawje.
Wutora	10 Sandrij Quinctian.	7 8	4 19	1 42		30. Biskopicach.
Srjeda	11 Měrczin bisk.	7 9	4 18	3 0		
Schtwōrtk	12 Měrczin bamž. Didakus brat.	7 11	4 16	4 16		
Pjatk	13 † Stanislaw Koska. Homobon. ☾	7 13	4 15	5 33		
Sobota	14 Dthmar, abt. ☾	7 14	4 14			
47. tydžen.	Wot žonopowoho zornjeišta. Matej. 13.					
Njedzela	15 24. njedž. p. swj. Leopold. Herta.	7 16	4 13	5 20		
Pōndzela	16 Albert Wulki. Edmunda.	7 19	4 11	6 1		
Wutora	17 Njehoř džiwjećinjer. Hugo.	7 20	4 10	6 47		
Srjeda	18 Angela Merici. Hilba, prynces.	7 21	4 9	7 39		
Schtwōrtk	19 Hilžbjeta wudowa. Barlam.	7 23	4 8	8 36		
Pjatk	20 † Felix z B. Magentia.	7 25	4 7	9 36		
Sobota	21 Marije woprowanja.	7 26	4 6	10 37		
48. tydžen.	Wot žadkawosjeje zapušezenja. Matej. 24.					
Njedzela	22 25. njedž. p. swj. Cäcilia knjež. ☾	7 28	4 4	11 40		
Pōndzela	23 Kliman bamž a mtr. Njehoř. ☾	7 29	4 3	dopoł.		
Wutora	24 Jan z kščiža. Chryfagon mtr.	7 31	4 2	0 44		
Srjeda	25 Khatyrna, knježna martr.	7 33	4 1	1 49		
Schtwōrtk	26 Konrad. Sylvester. Delfina.	7 34	4 0	2 55		
Pjatk	27 † Vigilius. Barlam a Josafat.	7 36	4 0	4 4		
Sobota	28 Schčžepan mlōdschi. Jakub wuzn.	7 37	3 59	5 14		
49. tydžen.	Ižus pschińdže t žudzenju. Łuk. 21.					
Njedzela	29 1. njedž. adventa. Wschěch sw. Franc.	7 38	3 58	6 25		
Pōndzela	30 Sandrij jap. Emma wud. ☾	7 40	3 58	dopoł.		

Mēšaczkowe bērtki.

- ☾ Pošleni bērtl 7. novbr. 2 hodž. 44 min. popoł.
- ☾ Młody mēšacžl 14. novbr. 11 hodž. 53 min. dop.
- ☾ Brēni bērtl 22. novbr. 7 hodž. 44 min. rano.
- ☾ Pošnų mēšacžl 30. novbr. 1 hodž. 58 min. rano.

pelnenjo, czelacy njerozom a kozaca hujnosć; najlěpsche bjez cykym bē jehnjaca sežernosć, njeha-
 sche pať prawje sfođžec.
 Wot pēřjatoho stotu pschiń-
 dže panome hordženo, hu-
 face schčžebotanjō, křapaw-
 naca bojosć a kaczkaca ma-
 zanitosć na blido. Wot
 rthowych jēdži dwēlomace
 raki, schłizace njerjadno-
 seje, pistorace mazanosćje,
 wuhorjaca schijespejnosć,
 a nopamow zabycinosć.
 Najwjacy wot tchyle jēdži
 bēchu marjene we woliju
 njewobstajnosćje, we butse
 jebacžinosćje, a we křate
 žkōsninosćje. K tomu bu-
 du pschińjane wina napan-
 canja, křopoma woba roz-
 jasnjenja, pēnjace wino
 jebanstwa a rheinske wino
 samothwalenja. Naposleđ
 pschińdže twarožt schijespe-
 ranja, zbožowne a njezbo-
 žowne jabtula, lējne wor-
 rjechi próžnejenabžije, wō-
 sste worjehi mozow napi-
 nacocho schtržta, a coko-
 rowane wēcy tajenstwa.
 Njetnicžomna njeroba wu-
 litasche

December, hodowny mĕsac, ma 31 dnjom.

Dny a liczba tydzenjom.		Njedzela a swjedzenje, sczenja a poſtne dny.		Stoncicka		Mĕſacicka		Germanki a wiki we :
				ſthadj.	thow.	ſthadj.	thow.	
				b. m.	b. m.	b. m.	b. m.	
Wutora	1	Eligius. Marian.		7 42	3 57	5 39		1. Barcje, lane wiki. 2. Njeſwacziſtle. 3. Lubiju. 14. Prŕdtku. 16. Kulandje. 19. Wojerecach. 21. Kulowje. Muſzatowje.
Erjeda	2	Bibiana. Hippolyt.		7 44	3 56	6 38		
Schtwŕrtk	3	Franc Kaverſki.		7 45	3 55	7 45		
Pjatk	4	† Barbara patronka mrĕjac.		7 46	3 55	8 58		
Sobota	5	Sabeſ. Kriſpin m.		7 47	3 54	10 13	modnio.	
50. tydžen.		Jan prjedtyhodzer Jeſusa. Matej. 11.						
Njedzela	6	2. njedz. adventa. Mikka w ſch a.		7 48	3 54	11 30		
Pŕndzela	7	Ambroſius biſt.		7 50	3 54	dopof.		
Wutora	8	Marije njewoblaſt. podjecza.		7 52	3 53	0 47		
Erjeda	9	Leofabia. Hipparchus.		7 53	3 53	2 3		
Schtwŕrtk	10	Judith. Eulalia.		7 54	3 53	3 18		
Pjatk	11	† Damafus. Daniel.		7 55	3 53	4 32		
Sobota	12	Ottilia knjez. Afella knjez.		7 56	3 53	5 44	modnio.	
51. tydžen.		Jan dawa ſwĕdenjo wot Jeſusa. Jan. 1.						
Njedzela	13	3. njedz. adventa. Lucia knjez.		7 57	3 53	6 51		
Pŕndzela	14	Nikafius. Spiridion. Herman.		7 58	3 53		popof.	
Wutora	15	Eusebius. Chriſtiana.		7 58	3 53		5 27	
Erjeda	16	† Suche dny. Abelheida kĕŕzorowa.		7 59	3 53		6 23	
Schtwŕrtk	17	Olympia wudowa. Vega.		8 0	3 54		7 22	
Pjatk	18	† Suche dny. Pawol putn.		8 1	3 54		8 22	
Sobota	19	† Suche dny. Pelagia mtr.		8 1	3 54		9 25	
52. tydžen.		Jan prĕduje pokutu. Lut. 2.						
Njedzela	20	4. njedz. adventa. Timotheus.		8 2	3 54		10 28	
Pŕndzela	21	Domaſch jap.		8 3	3 55		11 33	
Wutora	22	Demetrius. Agnellus.		8 3	3 55		dopof.	
Erjeda	23	Servules proſcheŕ.		8 3	3 56		0 37	
Schtwŕrtk	24	† Adam a Zeva. Patorzica.		8 4	3 57		1 43	
Pjatk	25	Bozi dzen naroda Jeſusa Khr.		8 4	3 57		2 51	
Sobota	26	Schejĕpana matrarja.		8 4	3 58		4 1	
53. tydžen.		Jeſus — ſwĕtko. Lut. 2.						
Njedzela	27	Jana ſcjenika.		8 4	4 0		5 11	
Pŕndzela	28	Njewinowaty ch dzĕczatkow.		8 4	4 1		6 21	
Wutora	29	Domaſch biſt. David kral.		8 4	4 2		popof.	
Erjeda	30	Melania wud. Eugenius.		8 4	4 2		5 26	
Schtwŕrtk	31	Sylveſter I. bamz. Klotildis.		8 5	4 2		6 40	

litafche talerje czifte, a ma wot toho czajsa ſwĕtku hubu. Kĕhuboda ſprawneje jenaj-koſcje by dyrbjaka zamutlicz wot tych wyſchich kuſkow, njebĕli mĕka kĕlĕb žiwjenja, zo mohta wyſche woſtajenu juſchku jehnjaceje ſczĕrpnocje wutuntacz.

Njeprawe wotpobladanjo kazy dobry ſtuff.

Swjaty Theodor da nĕhby za ſwojich kloſchtyrſkich bratrow na ſwjatym dnju lĕpſchi wobjed pſchihotowacz. Sdyz bechu ſo za blido zejwdali, praji jedyn z bratrow poſtuŕowarjej: „Wſchinjes mi tuſt kĕlĕba a ſele, njecham dzens ni- cjo czopke jeſej.“ Theo- dor porokowafche tomule bratej a rzejny: „Wŕj bratſe! ty bĕ dyrbjak ra- dſcho w ſwojej cali mjaſo jeſej, dzjli pſchĕb ſwojimi ſobubratrami tajku zdzerzli- woſej pokazowacz a we tym prŕznu kĕwalbu py- tacz.“

Mĕſaczkowe bĕrtlki.

- Poſleni bĕrtl 6. decbr. 10 hodz. 31 min. nocyj.
- Mĕlody mĕſaczk 14. decbr. 2 hodz. 31 min. rano.
- Prĕni bĕrtl 22. decbr. 5 hodz. 26 min. rano.
- Pokny mĕſaczk 29. decbr. 2 hodz. 45 min. pop.

Europske države a njih wjerchowje.

1) Połnocnoněmski zwjazk.

Ma 7541 štyrćiróžnych mil; 29,248,273 wobydleri (bjež nimi 2½ mil. Słowjanow); wójsko 320,000 mužů, we wójnje 800,000. Zenołtwe stary abo kraje su: Saksa, 272 □mil; 2,343,994 wobydleri; kral Jan, rođen 12. decembra 1801. Pruska, 6392 □m.; 23,577,939 w.; kral Wylem I. rođen 22. mārca 1797. Meklenburg=Šwerin, 244 □m.; 560,123 wobydleri, wulkowójwoda Wjedrič Franc II., rođen 1823. Meklenburg=Strelitz, 49 □m.; wulkowójwoda Wjedrič Wylem, rođen 1819. Oldenburg, 116 □m.; wulkowójwoda Pětr, rođen 1827. Sachsen=Weimar, 66 □m.; wulkowójwoda Karl Alexander, rođen 1818; Braunschweig, 67 □m.; wójwoda Wylem, rođen 1806. Anhalt, 48 □m.; wójwoda Leopold, rođen 1794. Sachsen=Meiningen, 45 □m.; wójwoda Jurij, rođen 1826; Sachsen=Koburg=Gotha, 35 □m.; wójwoda Ernst II., rođen 1818; Sachsen-Altenburg, 24 □m., wójwoda Ernst, rođen 1826. Lippe=Detmold, 20 □m.; wjerč Leopold, rođen 1822; Lippe=Schamburg, 8 □m.; wjerč Adolph Jurij, rođen 1817. Waldeck, 20 □m.; wjerč Jurij V., rođen 1831; Schwarzburg=Rudolstadt, 17 □m.; wjerč Albert, rođen 1798; Schwarzburg=Sondershausen, 15 □m.; wjerč Günther Wjedr. Karl, rođen 1801. Reuř młódszeje linije, 150 □m.; wjerč Heinrich XIV., rođen 1832; Reuř starszeje linije, 6 □m.; wjerč Heinrich XXII., rođen 1846. Hamburg, swobodne město pod knježenjom jenata abo měščćansteje radh, 6 □m. Lübeck, swobodne město, 5 □m. Bremen, swobodne město, 4 □m. Hornja Hessenska (połnocna połojca), 60 □m.; 252,427 w.; wulkowójwoda Ludwit III., rođen 1806.

2) Połodnišćoněmske stary.

Ma 2095 □m.; 8,600,000 wobydleri; wójska w časju wójny pod Pruskej stejacošo (Schutz- und Trugbündniß) snadž 180,000. Zenołtwe stary: Bajerska, 1380 □mil; 4,774,140 wobydleri; wójska w mārje 60,000; kral Ludwit II., rođen 1845. Würtembergska, 354 □m.; 1,748,328 w.; wójska 12,000; kral Karl I., rođen 1823. Badenska, 278 □m.; 1,429,199 w.; wójska 8000; wulkowójwoda Wjedrič, rođen 1826. Hessenska (połodnišća połojca), 87 □m. (z druhej połojcu 157), 565,600 w.; wulkowójwoda (hl. horzeja).

3) Rakuska (kěžorstwo), 11,305 □m.; 35 milionow wobydleri (bjež nimi 8 milionow Němcow); 250,000 wójska, 620,000 we wójnje; kěžor Franc Žóžef, rođen 1830.

4) Lichtenstein, 2 □m.; 8000 w.; wjerč Jan, rođen 1840.

5) Šchwajcarska (republika), 739 □m.; 2,511,000 w.; (bjež nimi 1,600,000 Němcow); wójska 90,000.

6) Šyrtwinjski stat (bamžowy kraj), 214 □m.; 692,000 w.; wójska 8000 w mārje; bamž Pius IX., rođen 1792.

7) Belgiska, 536 □m.; 4,940,000 w.; wójska 40,000, we wójnje 100,000; kral Leopold II., rođen 1835.

8) Danska, 693 □m., z kolonijemi psčez 3000 □m.; 1,608,000 w., w kolonijach 120,000; 17,000 wójska, we wójnje 42,000; kral Christian IX., rođen 1818.

9) Francóžska, 9850 □m.; 38 milionow w.; kolonijow 14000 □m. a 5 mil. w.; wójska 417,000, we wójnje 800,000; kěžor Ludwit Napoleon III., rođen 1808.

10) Gričiska, 947 □m.; 1,348,000 w.; 4000 wójska; kral Jurij I., rođen 1845.

11) Hollandiska (Niederland), z wuwzácjom kolonijow 642 □m.; 3,730,000 w.; 70,000 wójska; kral Wylem III., rođen 1817.

12) Italska, 5166 □m.; 24,369,000 w.; wójska 222,000, we wójnje 550,000; kral Viktor Emmanuel II., rođen 1820.

13) Zendzelska a Triska z wuwzácjom wobščěrných kolonijow 5762 □m.; 29,100,000 w.; wójska 140,000, za kóžstwo 70,000 mužů w mārje; kralowna Wiktorija, rođen 1819.

14) Montenegro (Čorna Hora), 80 □m.; 196,238 w.; wjerč Miklawš I., rođen 1841.

15) Portugaliska z wumwzajcom kolonijow a kupow 1786 □m.; 4,400,000 m.; 40,000 wójsta, we wójnje 70,000; kral Luiz I., rodź. 1838.

16) Rumunjska, 2584 □m.; 3,864,000 m.; wjerch Karl I., rodź. 1839.

17) Rusowska, w Europje 99,300 □m.; 70 milionow m.; 600,000 wójsta, we wójnje 1 milion; kfejor Alexander II., rodź. 1818.

18) San-Marino (republika), 1 □m.; 7000 m.

19) Serbiska, 998 □m.; 1,078,000 m.; wjerch Michal III. Obrenowicz, rodź. 1823.

20) Schwajdowska (z Norwegskej), 13,825 □m.; 5,800,000 m.; 55,000 wójsta, 160,000 we wójnje, kral Karl XV., rodź. 1826.

21) Španiska z wumwzajcom kolonijow 9200 □m.; 16,300,000 m.; 236,000 wójsta; kralowna Šfabella II., rodź. 1830.

22) Turkowska w Europje, 6175 □m.; 11 milionow m.; 150,000 wójsta w měrje; sultan Abdul Aziz, rodź. 1830.

Zapiss duchownych budysseje diöcesy:

Zoho mikosc, najdosojnisci knjez, knjez Ludwik Forwerk, biskop w Leontopolis, japoschtowski wikar w kralestwje saksim, Administrator ecclesiasticus w sakskej Hornjej Łuzicy, infulirowany prälat a tachant kapitla s. Pëtra w Budyschinje, assistent tróna Zoho Swjatoscze bamža, komthur kralowskeho sakskeho zaslužbneho rjadu atd. atd.

1) Swětsch duchowni:

Knjez Barth Jakub, kanonik kapitla s. Pëtra w Budyschinje, farać w Khróscjicach. — R. Bartscher Józef, hrodowski kaplan pola hrabje Stolberga w Brunjowje. — R. Wensch Jakub, farać w Kalbicach. — R. Blumentritt Herman, direktor wuczejstkeho seminaru a präparandy w Budyschinje. — R. Duczman Handrij, kaplan w Radworju. — R. Dienst Józef, tachantski wikar a wuczeć we präparandze w Budyschinje. — R. Friebel Bruno, kaplan we Šchërachowje. — R. Heidrich Jan, kaplan w Königshainje. — R. Herrmann Jakub, tachantski wikar a dopoldniški prädać w Budyschinje, ryczeć Albrechtoweho rjada. — R. Hoffmann Józef, kanonik kapitulár kantora na tachantskwje a škulski inspektor chkeje diöcesy w Budyschinje. — R. Hörnik Michal, tachantski wikar a kaplan w Budyschinje. — R. Hürth Theodor Hubert, kaplan w Seitendorffe. — R. Junge Karl, farać w Seitendorffe. — R. Kofel Michal, farać w Dstriku. — R. Kral Franc, fundirowany kaplan na hrodze w Strahwaldze a missionski duchowny za Žitawu. — R. Kupky Ernst, druhi kaplan w Dstriku. — R. Kuczant Jakub, farać w Budyschinje. — R. Łuscžanski Jurij, kaplan w Kalbicach. — R. Mróz Jakub, farać w Grunawje. — R. Müller Anton, farać w Neuleutersdorffe. — R. Nowak Jakub, farać w Radworju. — Nowak Jan, druhi kaplan w Khróscjicach. — R. Pallmann Józef, präses serbskeho seminaru w Prahy. — R. Pech Jakub, kanonik kapitulár senior na tachantskwje w Budyschinje. — R. Reime Pawoł, präni kaplan w Dstriku. — R. Richter Pëtr, farać w Königshainje. — R. Sauer (Jur) Jakub, farać w Šchërachowje. — R. Smoła Mikawšch, farać w Njebjelcicach. — R. Šcholka Pëtr, škulski direktor w Budyschinje. — R. Wels Jakub, farać we Wotrowje. — Werner Jakub, präni kaplan we Khróscjicach.

2) Klóschtschych duchowni:

W Marijnej Šwězdbje: f. Dr. Jan Chryzostom Eifelt, probst; f. Alexander Hirschfel, f. Innocenc Zawork; f. Malachias Stingl.

W Marijnym Dole: f. Konrad Preiß, probst; f. Ludwik Angermann; f. Dthmar Fischer.

W Róžencze: f. Benno Kral, administrator; f. Tadej Natušch, kooperator.

Lilija bjez černjemi.

Powjedanczko ze žiwjenja swjateje Konfortije.

1.

Rozhladanjo.

Seli bē hdy čas, we kotrymž so sto króc wjacy stutkowasche, hačo bu rozmyslene a dopytowane, a hdžež na sthrobky stutk ledžbowane njebu; — dha bē to čas pschežahowanja ludow, hdhž čžródny naranskich pohanow romske zestarjene kžžžorstwo pschehanjadu a roztorhadu. Pola nič scžehomasche stutk za stutkom, hacž dobrny abo zly, njebē pschi nič (kaž hiščęze nětk) wot toho abo druhoho sthobodženka dwórlimosčeje a wučęnosčeje postajene; to pschińdže jeno wot zmyslenja. Ze zmyslenjo pač so podznamjeni: „nic tač — abo hinač,“ zmyslenjo wjeręzi so wokoło swęta historisfcho stowa: „šchtóž za mnje njeje, tón je pschečziwo mi.“ Tač móže te zmyslenjo jeno kšęscžanske, a tač prawje čłowjeste a počęziwe bječ, abo pač pohanske, a tač hačo surowe, žłóščtarjke a zažłobjenjke. Swętko pač swęcži we čzmě, we čžęmnoščęch pschež herbstki hręch nakaženoho čłowjęcžoho rozoma; čzi pač je njejsu za-pschijeli, kiž bęchu hiščęze wuwjazani pod knjejsfowom žłoho wjeręča čžęmnoščę, pschež hręščęne zmučenjo rozoma a swjęcžiweje mole. Tym pač, kiž jomu njejsu nutstħód zapowjeli, bu móc data, džęcži Wože řęčęč a bječ. Teke stutkowanjo toho swętkę na řęjedž čžmny pohanstwa je te najpręńšę wotznamjenjenjo toho surowoho wopjeratoho čžasa, do kotrohož tu powjedane podawki padaja.

Kaž zbite wójsko na domojpuczju, tač wojuje so žhubjaca, wotebęraca zyma, hdhž po razach na shwile jněš pschelętuje, a noč hiščęze mjerzujenja so pschiamlaja; ale runje we tajfim wótrym čžasu lęta wubudža stónco najrjęńšę kwętki ze zemje; hycinthy, narcissy, křofus, primula a anemona wupschęstrjewaaja swoje krasne króny. Řęčjo we alpach Tyrolsleje a Schwajcarisleje dawa wobstajne znamjo tajtoho będžęnja. Na křomje snęhownych řępjow, na mochojthych stakach, pschi schumjacych řępadach řęřow, kęžeja tam

wjesele róže bjez černjom, snęhbęke pirole a pschečželna řilena; alpski balzam debi daloke wot řurjawy pschetasane wysoke runiny, a mjęz řoncojthymi kamjęnjemi pozbęhuje řkómjenjojta lilija swoju swętklacu hčowu. Řęščto tomu podobne da so tež we kraju počęinow a njepočęinow moralnoho čžahnidbnoho swęta dopokazęč, a to wosobnje we čžasach surowoho tyransfwa, hdhž najdžiwische nakhilnosčeje a njęshmanstwa we njezawuzdžęnej njęmdroščęzi napschečjo sebi będža a wojuja, bježthym hacž je swętko bóisřęje hmady lędom halle započęžalo rjad a počęziwosęč do zapusęčęcoho a zaničęcoho swęta wupschęstrjewač. Pschetož runje z tajfik zamolęnych řłudniščęžow stupa z bježtróščętnoho hólka swętkęneje hary a próčy te najrjęńšę a najwosobnische pschežznamja kšęscžansfcho pschistojnoho a pobožnoho žiwjenja. Tač je so we surownych čžasach šęřstoho lęřstotytka pokazęlo, we kotrymž drje nic mudrowate a řčtrjowate duči, ale wjele bóle řęřati a mjęcže, kłoki a lebie do so pręřčahu. Wježthym hacž we wobščęřnych krajinach řrancóžsřęje a we naranskich řusobnych krajach Řomjenjo, Řeltojo, Burgundšę, řrankojo, Westgothojo, řčžiringarjo a řakstkojo pilnje napschečjo sebi bijachu: stutkowachu pósřny wozboženja, jandželjo potoję, kiž wosřjedža nič žimi bęchu, we řpodžiwanja hódnej mnohosęczi; woni to bęchu, pschež kotrychž swętko swoje dobyčjo dóřta. Wny řpommimy tu jeno na wulfik biskopow a abtow: Męřęcina, Řęhorja z řourja, řčřara z řrlesę, řwita, řwupęřa, řęcheria, řermana, řędarda, řolumbana, řawoła, řomarika, řarnulpha; na swjate řralowny a wjeręchowki: řerthu, řadegundu, abthysu řiliosu w řrles, řustitululu, na řikřubis, řisciolu, řalaberęu. řžętařki, kiž nad mjęnami žónřfik tamnoho čžasa (na pschiklad: řnsřledis, řudofřledis, řaldętruda, řngelřruda, řufuruna, řariberda, řęudęřęřa), wjele řpodobanja nimaja, móža so pschež řęńšę mjęna „řertha“, kiž bęřę mandželřka řwj. řamberta (1. meje), a řertha hrabina a wudowa (4. julija) a řiliosa (27. julija), ze řřarym řarbarisfowom wujędnęč. Řęž mjęno řonfortija budže so jim lubięč.

2.

Konfortija.

Z wysoke leżanoho kraja, kiž so niže alpow wu-
pšchestrěwa, na brohach rěki Durancy, hdžej jeje do-
mizna je, puczuje knježna schwižneje ale wysokeje schtatk-
nosće, tam dale pšchěz skafojte hórki, pak pšchěz lěsojte
dołh, abo nimo wotpalenych wšow, a zapuščenyh
hrodow. Wona je zwoblekana we draščje putniščej,
a we rucy njese brēmješćto ze snadnej pucžnej ch-
robu; hdžj so nóc pšchibližuje, pyta swój wotpocžink
we kólni jenooho wuhlerja, abo pod jnym schtomom.
Hacžrunje je khuda zwonkocžnje, njemóže tola jeje tu-
nja drašta tu swětliwosć jeje woblicza a skoro spo-
džiwnu móc jeje rjanosće zahowacž; a hdžj so zwi-
nyč njehodži, zo by jedyn wčipny wokołožažer a
njeporjadnik so jej pšchiliščezicž chyt, dha wotecžeri
tola kóždoho tajkoho towaršča pšchěz majestofč a kru-
tošč swojoho pohladnjenja. Wěrnosć a swěra Boža
je jeje kryw, kiž ju zakituje a wobwarnuje: wona so
njeboji pšchěd nócnyhmi stroželemi.

Mjeno tejele pucžowatki je Konfortija. Jene z
wasčnja wuabžene mjeno, kotrohož wukladowanjo do
posledka mostajimy, a z kotrohož hižno so wumzacž
hodži, zo bě wona z jeneje romšćeje swójby rožžena.
A to moprabže, jeje macžer rěčafše Galla, a jeje
nan, patriciař a senator Eucherius, kiž bu pozdžišcho
ř chrtwinščej službje poswjecženy, wumrje hafo biskop
w Lyonje a licži so bjež swjatymi.

Domizna Konfortije bě znate město Lyon, we
Francóščkej družje za Parizom, kiž je so we nowiškim
časju ř srjedžiznje wščeje židžaneje hordosće wuzbě-
hnyfo, kiž pak je tež wjacž lěstotnytkow pšchěd narodže-
njom miščtera Zaquarda wjele pychi a žyboljenja na-
džěłako. Ale Konfortija bě došč swojeje hłowy, zo
mało płacžiwosće na tajte wěch kładžefše. Jeje wu-
troba bě za cyle družje wěch starosčizwa. Wona bě
we počnym řczenju młódneje rjanosće, hafo po wote-
mrjećju swojeju starsčejju rozřchěrofosćzene a plódne
krajiny na brohach Durancy hafo wobředžensstwo dosta.
Raž řkódku wón tež zela a kwětki dawachu z tamnyh
wot alpskich rěčřkow pomodženyh řukow a honow; kaž
čymowe a trasčiwje stare lěšy přjedawščich Drundow
tež běchu, kiž ze řhumjenja dołhoho dřjewa ryč swo-
jich pšchibohow rozžymicž abo wukladowacž chychu, kaž
hnujacu rjanosć tale krajina za njestáženu myř wob-
řnyje: dha bě tola mało ředžbu měty we tamnyh

časach wojowanja a bēžženja napohlad rjaneje zemje
we wotřjesu čřowjećejju woczow. Ta nowa knjeni pak
mēješče spodobanjo ze swojim pšchědřkóncžnikom po
hórkach a dołach so pšchěhodžowacž, a wokoło domizny,
hdžej so rjany romantiski napohlad na krasnu řtwórbu
Božu wotewřefše, jene wotpocžowadko stajicž dacž, zo
by tam pšchi znoschowanju myřlow tež jedyn wotpocžny
blečř namakala pšchi pšchědřtajenju rjanosće zemje
přjedy jeje řtaženja a polčecza. Zo pak by toho nje-
bjeskošo paradiza so hódna čiznika, chychšče wona swoju
zbóžnosć po napominanju japosčřtoła Pětra pšchěz
mnohosć dobrých řtukow sebi tudy wěřtu čiznicž;
tohodla bě tež wona wjele bóle starosčizwa zřobom
pramu licžbu čžěřli, muleri a řamjenjeri žhromadžicž,
kiž džěła došč namakachu pšchi nadobnej zdžě.

Ražte twarjenja běchu to, kiž Konfortija z tajtej
přocu twaricž dasče? Snadž we řěsu hajniřki řrób,
abo řětnje wobnyđenjo abo twerđžinřki řrób wobdaty
z řrěbjemi, murjemi a wěžemi z wupřščenyhmi řalami
a z družim drohim čřaprom? To njebě po jeje žny-
řlenu. Ščřtož wona twaricž dasče, bě jedyn wyřofi
rumny Boži dom, mjenej řwjatošo marřraria Šchčžě-
pana poswjecženy; pódla hiščče jedyn druži dom
Boži, njebjeskej lubosćzi postajeny, hdžej bě komorkow
došč, wřchitřich řhorých a hubjnyh z wokołnosće do
sebjje wzacž, kotřymž wona wšchě potrebnosće wobřtara.
Wot řwjateje lubosće praji Domasč ze Kempis, zo
řasama druždy mjězy njeznaje a pšchěz měru so za-
hori. Konfortija džeržefše rozomnu měru; wona
řtukowasče mjenujcy řak wjele, řak ji jeno pšchěcy
móžno bě. Tohodla pucžowasče wona pilnje wokoło
po řwojich řalofich wobředžensřwach, nic zo by so wi-
džecž řaka a čžesć pyřaka; tež njestarařče so wona
za řěntwami a nowymi módami, ale za potrebnyhmi
brařchniwymi a žrudženyhmi, za kotřymž je tež doř
řčampansřki jenož doř řřřow z chřym řwojim dobrým
winom; hdžj wřchitcy potrebni řrósřt a pomoc wot
njeje dōřřachu: řak řarjefše wona tež, řčřtož we tam-
nym hiščče řol pohansřkim časju něřčřto wulke a
njestřščane bě, wřchitřim řwojim njewólnřkam řwobodu.
Přčřtož řwjate řczenjo je řasle wozjawnosćřiko, zo
čřłowjek družoho čřłowjeka sebi řupicž, a řak wěč wob-
řnyč njesmě, a nic řak řkocžo řřřebacž ř swojomu wu-
žitřej; to wona njčřasče hafo řasadne řawidko řla-
čicž dacž, řónle wužitř řřřbjefše řpannyč.

3.

Amigdalin.

Na kajte waschnjo pak so starashe tale wosobna dobroczerka za so samu? Woprawdze twarjeshe wona tež jedyn dom za so k najmjeńšomemu ze shtyrjomi scženami, pschetoz mjenje jich wo domskim bycz njemóže we krajach, hdžež počasny so mjenja, a za léczom zyma scžehuje; hdžež nijeje tak stajne wjedro, kaž wyshe k pođnju dale 20. hač 10. grada pođnočneje scherotoscže, hdžež je wjedro bjez pschemjenja wobstajne; bjez pschetorhnjenja we zymje kaž lécže duje tu poměrny ranschi wěsfil a ženje njezacžemni mróczakka wěcznje módre njebo.

We domjachm hrodže pobožneje Konsortije njebě ničjo k wuhladanju wot pychi a hujnoscže, ale z tomo-rami a stwami k džěku bē derje wobstarany. Tu wona pschewywashe pschi paczerjach, pilnym džěle we dobrym towarštwje; pschetoz wona mješeshe pschihodnu mnohoscz pomocnicow pschi sebi zhromadženych. Tym-samym poda wona tu staroscž za so samu a za kshudych a swoju poměrnu kuchinju; sebi samej popscha wona zřědka lěpschu cyrobu hako jeczny khleb a mandle, kiž tam pschi puczach a schczěžach tak dobnje a derje rostu, kaž we naschich mjenje stóncznych krajinach hěo-honcy a doružczakki.

Pšcheczimo teje tunjei a jenajšej cyrobje njezměje k najmjeńšomemu modernska wědomnoscz ničjo napscheczimo, wjele bóle nas rozwuczi, zo drje jeczmenj tať wjele cyrobneje mocy nima hako pscheica a rozka, zo pak za to mandle kasein, tucznomu twarozkei podobny, dobnje wobshnu. Doscz zo by swětkapšcheczelnj czitar wo to był změrnowany, zo tu zadny džiw so zcznacž njetreba, — tež hdž za dalschi bēh stawizny te jara trěbne spomnjenje so pschistaji, zo Konsortija pschi teje cyrobje derje a krasnje we rjanosczi nado-bywashe. Zena stara a jara czesczowna kniha drje tež něšto podobne wot wosobnych młodžencow z Zeruzalema powjeda, kiž na dworje Nimroda wulfoho jeno wot zelenych zahródnych warjenjow živi bēchu a pschi tym młódnishi a mócnishi so wopokazachu dnži wshitch družj zemjansch pacholojo na Mesopotamiskim kšezorowym dworje. Tež we tym zamoži wuczenoscz ze chemiskim swětkom nas wobswětlicz, hdž nam pscheliczbuje tu dobnju mēru duschliny, kiž so we trufojtnych plódach kaž we zelenym a módrnym kudžerkojtnym kale namafa.

Hdžež pak je tajka nadobizna mandlow, tam tež

njemóže brachowacz na wjele khwalenych mandlowych wutrobach. Rotromu, abo wjele bóle kotrej smjertni-wej, we městach pschewywascei, njedyrbjala znata bycz wumólanoscz wupruhowanoho sřědka rjanoscže, kiž we tych samych je zachowany? Hdž pak tola na žane waschnjo so pschidacz njeħodži, zo Konsortija tajki kosmetiski sřědł hdy w najmjeńšim trjebashe, a tola blyshczateje, druhich skoro slepjacze rjanoscže „so wje-seleshe,“ zo tasama wshēm knjezam ryczerjam wófol-noscže do woczow padašhe a khwalena bēšhe; dha scžehuje z toho za wosobne holczata a młode knjenje ta wažna pschewědčaca zasada: zo nie samo wotkoczne trjebanjo rjanoscžachych sřědłow, ale najmaležnišho k poruczjenju je wuzimawno stódkich mandlow, — wu-debjenje swojeje dusche pschcz pócziwoscže, kiž su Bohu najspodobnišhe. Zena swjata knježna je prajika, zo su žónske czim luboznišhe, czim bóle so Bohu lubja; po Božim woblicju wudebjena duscha pschewětki tež czělo z jasnosczu bójškeje rjanoscže, luboznoscz, dobrocziwoscže a luboscziwoscže, kiž so na człowjeju wotznamjenuja.

A hdžež stódkie mandle zrawja, itam tež nije brachowanjo na hórkich, we kotrychž je zachowany amigdalin. Wobaj shtomaj rosczetaj z teje sameje zemje, bjez toho zo byščaj na lišču a kčenju wšch-lakoscz zcznacž dačoj. Njemjenujeje mje wjach Moemi (tu luboznu), prajeshe něhdy zrudžena žónska (wudowa), hako czi wobydlerjo Bethlehema ju postrowjachu; mjenujeje mje Marara (tu hórku), dokež z hórkim ru-dženjom je moja wutroba napielnjena. Z amygdalina rozwija so tak tón spěchnje wupročniacy hórkomandlowy wolik kaž jėdowa módrótisalina; a we podobje móže rudjenje runje tať derje czimłowacz kaž wofschewjecž abo rozkóncowajo k zanicženju skutkowacz, za tym hač wutroba Bohu so podawa abo k njewěrje a njedowěrje so pokhila. Kak pschindže to tola, zo tale wosobna knježna shlzojty khleb jėdžeshe a tež jeje wutroba z hórkej žakosczu naschczowana bu? Wly smy runje prajili, zo je so wona blyshczateje rjanoscže wjeselika. Teje wuprajenje dhrbimy hako chle nje-hódne wospjet wróćicz. Wly njemóžemy wobkruzicz, zo wona wo tónle dar nijeje wjedžala, ale my nje-směmy wot nijeje prajicz, zo je wona na tym samym so wobwjeselaka. Pschetoz runje tónle dar to bē, kiž jej tať žakosinu staroscž pschihotowa. Tať wjele strowow kaž wěrowa róža pokazuje, z tať wjele strowow pschindžechu burgundsch a frankowsch knjezojo a ryczerjo, kiž wo jeje rufu so zamołwjachu. Sčtož so dobra

a bogata žetitwa mjenuje, to trjehi — a kašafche hižno tym nječefanym barbaram do woczow. Ležomne a njeležomne kubit, kiž su tak dolho, hačž žane zemježrjenjej abo smětapałenjo njepščińdže, njehinite, su kóždy čas hafo jara wabjacy pšhidawł t hinitej rjanofczi płacžite. Tež pócežiwofcž a dobre waschńjo pščińdže pšči tym do wahi, tola jeno pódla. Ta hłowna abo najwážnišča wéc móže we swécze pšchecy jeno hafo pódłansa wéc płacžecž; tak je přédłpifane we swětnych wustawłach.

4.

Chlothar.

Čim wjetšča bě licžba tajlich nabběhowacch wopytwarjow, čim pšchecziwnišcho widžefche so Konfortija we swojim čichim a žohnowanja poknym stutniwym žiwjenju, kotrejž bě sebi wuzwolika, zatorhowana a stróžana. Hačžrunje so wona njedlitšefche, jenocho nawoženju po druhim hačž nanajkruczišcho wotpořazowacž, běchu tola ezi wosobni a mócní tamnocho časa jara wyřokomysłni a namocowacy, zo njeby wot jich hńewa te najhóršefche so boječž trjebafa. Tak so wona runašefche wobojanomu hołbjej, kiž napofledk, hdžž je naplóšchany tam a sem lětak, t dalokomu lěčenju so zujefe. Wona wotmyřli sebi mjenujcy, t dalokomu, wobcežefnowcžow a strachow poknomn pučžowanju, na kotrymž ju hižno hafo pučžowarku řmy nadeřchli. A hdže nastaji wona swoje kroczele? A dworej kralowřtomu, hdžžž mócný wobtnježer Frankow řwój dwór djeržefche; joho chńšefche wona na kolena panywřchi prořšyčž, wón chńt jej řwój kralowřski řchit z řlistom wobřwěđřicžž, zo by jej popřchate bylo, zo mohła za swoje měrne powořkanjo žiwa byčž, řhudym a řhorym řkuzicžž, a we kńežnjacych řchtančef njeňapřytowana wofłacžž. Hačž je Chlothar řwój řhdlowny dwór tehđym we Rheimsu abo Soiffensu abo Parizu měł, hdžžž hařle po Childebertowej řmjerezi regirowacž pocžza, njeje lořko wunamařacž; na kóždy pad wjedžefche pučž, kiž Konfortija nastupi, pšchē Dauphinu, Franche Comte a Champanřsu, bě tak za jenu pēřchi pučžowarku jara daloki, a pšchē řtajne wójnřfe hary, kiž we řtychle plóninach so řlawachu, z wultimi řtrachami hrožacy.

Konfortija rozřkadže a pšchewaji sebi tole wřchitko, bjez toho zo by řo wot řwojoho přédłmēčza wotřařicžž dařa. Wlóčna, řtufocžef zwucžžena, a wobtwjerdžena, řaž wona bě, nadobny sebi prawu zmužitofcž w džečowřfej dowěrnofczi t tomu řkńežej a t njebjefkej po-

mocnich řřchēřčzanow. Čim nutriřšcho je wutroba wot bohobojofcžef pšchēwřzata, čim mjenje da řo zafřařchicž wot bojofcžef pšchēd čřłowjekami. řo pokazacž pšchēd řurowej a kńežerřfej mocu a wyřokofcžju křala Frankow, njebē jej zafřach, hačž runje bē to tónřamny Chlothar, kiž, hafo t wumřjecžu pščińdže, řłowa rozmyřlenja hódne je wupřajiř: „ř žařofcž, řař mócný kńež je tónle njebjefři křal, kiž řař wultich křalow řař řpēřchńje wo žiwjenjo pščinjefe.“ řyle druhi řtrach bē, kiž jej zafřowany zwofłacž njemóžefche. řtari řrankojo mjenujcy njebēchu zwucžženi, řwoje řóřchńiwne nakhilnofcžef zawužđecž. We řymle nastupanju hižno řwjaty Remigius, jich japořchtoł, njeje wjedžak wot nich wjele dobroho a řhwalbnoho powjedacž. řačž by wón nowym řrankam, jich potomnikam, redřliřche řwěđřenjo pšchēřpēčž wjedžak, — abo hačž z řyřa jedhny řřchēřčzanřfi na zemi je, kiž we řymle druhim nēřchto wumřjetowacž mohł, řu prařchenja, kiž řem njeřkufchēja. řař wjele pař je wucžžinjene a řu pšchēřřkufchēne, zo Chlothar wot tejele řtrony, we jara řřym, a đrje nic đerje t. r. jara řlē zafřužehym wuwofłanju řtejeřche.

Čřłowjefře řwěđomjo je, řaž řo wē, wot řycžef wobđate, kiž je řřana a plecžena wot myřłow, kiž řo bježřobu pšchēmēnjejo wobřkorfžuja a zamofłweja. řař řipre a řchēroke wofł tejele řycžef pola Chlothara řu byle, za to móže jedhny pšchēřkad đofařhńyčž. řoho młobuřřcha mandželřřa řngunda, kotruž wón nēžnje lubowařefche, wotemři řomu, we mocy řwojeje wutroby řunu řwoju žađofcž we próřtwje, kiž řomu praři: „řłój řkńež a křal je řwoju đžowřku z nřřłofcžef na řwój řtrón wnzbežhńyř. řněř mam ja řotru, z řmjenom řregundu, kiž je we nježnatofczi žiwa. řchēř jej nēřř mój poručžer jenocho zemřanřřkoho a wjeleřřamnoho nawoženju wuzwolicž a za mandželřřkoho đacž, zo řo ja jeje dale wjacy njeřřčebafa hańbowacž.“ Chlothar njeđařef sebi to dwócy prařičž. Wón čehńjeřefche řam a natriđehi řregundu, a wona namařa řpofobanjo pšchēd joho woczomaj. řafo bē řo zafř t řngundže wřóčřit, prařefche wón: „řađofcž řwojeje wofł, kotruž řwoja lubořnofcž mi naspomni, namařach ja pšchēřřkufchēnu. ř hdžž ja za řenym bohacžef wobřkublenym a mudřym mužom řo rozřładowach, řotromuž ja řwoju řotru wuđacž mohł, njeřřym řanoho redřliřchoho namařak hafo řo řamoho, řchtož đrje řebi řo njeľubicž njeđubže.“ Wón wjedžefche đerje, zo řngunda nicžo pšchēřčiwto řomu prařičž njeřmē. (S. Greg. Juron. řist. řranc. IV. ř.) řjež řřchēřčzanřřwo a pohañřřwo je jara řahe řur-

fomstwo do sriedza so sřóćziko, kiž za politheism (wjelebohomstwo) poligamii (wjelezojhomstwo) i zarunanju dosta. Wóć zloho njeje pschecy tať nadobo pschewinjena. Szłowjeť drje jedyn zły lóschť wopuschězi, dokeľ pschiležnosć ma na druhi so pschepokožicž, hđžež pschibohowsta njepoměrnosć bóle zathowana zwošťanie; we pscheshćenju abo kóřobiznje, we wostudže abo wustaczu wróćzi so jedyn tajsi zasň i swojomu staromu nawucženju, kotrež njeje wopuschěziť Boha dla, ale swojoho wužijta dla. Jedyn pschiklad: Wopike drje pschěz něotre lěta wjach pjany njeje, wot toho časa, hać je do rjanoho luboho towarštwá pschischoť; dokeľ pať we přenim wužiwaniu Boha keđzbu njeměwšči měru njeđeržesche, tať tež wón na druhim pschibóšicy lubowanym wjele rjadomnosće njeznaje a žane spóšćenjo namatać njemóže, dokeľ wutroba čłowjeka zwošťanie njeměrna, njewupielnjena, doniž swóji pokoj we Bohu njepyta a njenamata. Ze zaměr wotpohladaneje zbožnosće puschćenj we pytanju zemjaceje, kiž je pscheměnliva, njewobštajna, naměřhana, njeđošpóřajaca; potom tať zamólenj hižno dawno wot wuzkeje schěžeži i njebjesam zabludženj, — so wróćza i swojomu staromu njekhmanštwu, i zapiežu rozoma, i potkóčenju swědomja. — Nic pať wšchitcy kšchěšenjo su swjatomu scćenju poslušni. — Šđňž něť zasň i Konfortiji so wróćimj, tať jej zawěšće leđom hinať wokoło wutrobj njebě, hať bojaznomu hoľbjei, kiž sebi zwaži do hnězda hodblerja.

Wot Pallas=Athennj wjedza stari přšnjerjo wjele powjedacž, zo wona něhđj, haťo z horn Šda dele pschindže, pschěz jajnu řečtu krocimšči swoju pastyrsku flejtu do wodj lepi. Pschetož wona bě we wodže swoje woblicžo troču wohidne namatať; pschěz te přěřiducžo do flejtnj na lico zkoženeje bě so te druge bóle naduťo. „Přecž z tobu, wofasche wona za tej płowacej flejtu, za tajtu pľacžiznu njeřham ja wot tebjje ničjo wjedžecž.“ Pallas=Athena tež Minerva mjenowana, njewobšhny tať hladakťa, tola wjedžesche wo swoju rjanosć, a bě tež jara horda na nju, i najmjěňšomur we swojej mřodosćzi; i mudrosćzi pschindže drje pozdžischo. Zež Konfortija njemějesche žane rjanosće hladakťo, a hđňž wona bě wšchoho dwěla tola wjedžesche, zo je rjana, tať wobšhny tola mudrosće došć, so wšchoho přóžnoho hordženja wotrjec. Wěchuli ji te njelubowane dary hroznosće a křudobj popšchate byťe, dha njeby trjebaťa tať daloki puć čžinicž, a moľka wot wšchoho swěta njewobkeđžbowana Bohu sľužicž.

Potom pať tež z tajtoho čžichoho žiwjenja njeby ničjo wosebite i powjedanju byťo.

5.

Chłodeřtnda.

Šaj něotry krajny džen bě ta sľužownica Boža jedyn wobčežny puć měľa, a nic snadne štrachi pschětraťa; tón najwjěťšči ze wšchitřich, totromuž napschěčjo džěšche, znajesche wona derje; wona pať džěšche z Bohom we nutrnym modlenju, a tať dořahny naposleđ wotpohladany zaměr pućžowanja, a wuhłada nazdala te wyřofe wěže (tórny), ponóřšti a krasnje wumurjowane swiřle kralowštoho hřodu. Ale tať špodbiznje bu wona we swojich myřľach pschěhwatana a zatorhņjena, hđňž bňřřotaczi rņčerjo jej napschěčjo jěřhajo čžerjachu, pschěd njej z konjow zľěčahu, a potom hać běčhu so wo jeje mjeno naprašchowali, ju čžesčžownje witachu! Woni mějachu pschiporućzene na jedyn celťať (noschae řhđlo) ju řadžicž, a hać kralej pschewodžecž, kotryž kať woni jej wobkřucžowachu, jeje pschikřad z njesčžerpnosćju wočžajuje. Kať dyrbjesche ta cyle ponižna kņežna sebi tajte čžesčžowne powitanjo wuľřasčž? Kaťte wuwotānjo bě jeje řamitownym křoćřelam do přěđľa řhđlo? Šchto móžesche tón kņežicřer wot njeje dočžakowacž a so nadžecž, zo z tajtim čžesčžowanjom jej napschěčjo pschindže? Kať njeměrne te starosće běčhu, kiž jeje wutrobu mőcnje naběhowachu, tať so žħubi tola jeje bojosćž wo tym wolořiku, haťo wona pschěd Chlothara pschindže. Tón řhľny křal z absolutnej mocu, na kotrymž tajte zadžerženjo ničto njebě widžecž zwućenj, pschibližowasche so ji šřoro z pocžisowacej čžesčžownosćju, a měřto jeje požabānja sebi přěđkņesćž dacž, mějesche wjele bóle wón řam i njej přóřtwu, kiž z řľubofosće wutrobj, wot bolosće pschěwzateje, řem pschindže. Š pobožna a řwěrna sľužownica Boža, prajesche wón, prošř za mnje a za mój dom, a njezapowjež mi tón dořny řřuťř, kiž je we twojej močj; moja jenicřka džowcžicřka leži na řmjercž křora, řčžin ju zasň řřowu!

Njemaťo bě Konfortija so nařřóřžata, haťo tajtu rņčž zasňřšcha; jara wyřofe a cuže bě tele pschimnyřlenjo za jeje ponižnosć. Šchto řny ja, řřetny wona pľacžicř, a řchto zamóžu ja, zo byř hđň tajteje dowěřny hódna byťa? Ženo i swjatym móže so na tajte wafšņjo rņčecž. Wóřřta wšchohomőc je řamotņje, kiž nad řmjercžu a žiwjenjom kņeži; a jeno wupřuhowanym a pschěkřařņenym sľužowniřam toho řņeřa je popšchate, zo iřh zastupnu přóřtwu wuřřšřhi. Njeřh

so mój poruczeń wobroczi k njebjeskej kralownje, a k swjatomu Měrczinej z Toursa. — Ale Chlothar njechajše niczo wjedzecz wot tajtoho wobkrucacho zamokwjenja; wón wospjetowasche cjin nutrnisko swoje próstw, a k tomu mějesche wón swoje jara dobre pschicizny; pschetož bě so přjedy něšto stało, wo cjinž ta dobrocziwa a pobožna pučowařka niczo wjedzecz njemóžesche. Bójjka schcedrosč, dobrocziwosč a přědwidzivosč, kiž tych po swojej myšli móliczkich, czištych a swěrných zakituje, bě wschitko wjedla a pschihotowala, zo njebychu te kroczele podarmo byle, kiž bě wona joho lubosče dla cjinicž sebi wotmysliła. Tohodla bu Chlothar, hafo bě wón wot starosče a zastyškanja zdrěmny, pschěz jara jasny son rozwučen, zo budže joho na smjercž khore džěčo pschěz sriedžicžestwo jeneje pobožneje pučowařki z daloka, z mjenom Konsortija, zash wustrowjena, cžohož dla tež wón wot swojeje strony minowatosč ma, jeje žadanja a próstw hacž nanajpodwolnisko dopjelnicž. Puče bójjstoho přědwbostaranja su kóždy čas spodzimne, a kaž we stawiznje staroho a nomoho zakonja so wozjewja, tak tež su joho wótajne wjedzenja bjez pschestacza we wschěch časach kšchescžansitwa póznajomne. Ale schtóž wědomosč wo tym dóstacz hce, dnrbi tež so prócowacz, we wěrje a sprawnosčzi Bohu skuzicž. Schtóž teje sebičnosče so wotrzec njecha, jeno swój wužitk pytajo, zakombžiwšhi lubosč bližšchoho, budže lědma wot tyhle puči schto pytnycz a so dohladač móc na hromaduzwisowanjo podawkow a bójjšich dopuichčenjow; a tohodla je tež licžba mudracžkow tak wulka, kiž na tajke podawki so wosfobnje wujměwkuja, hdyž kur swojeje trubki won duja do módroho powětra.

My njeđamy so wot mudrowanja a pschěsudžowaceje kritiki zadžeržecz, ale pschewođzamy zrudzenoho krala a poniznu swjatu k tomu khoromu kěžkej, na kotrymž smjercž blěda holeczka, ta młoda prhuceřka Chlodesinda wot khorosče pschěwzata bjezrěčnivoje leži. Schto dnrbjesche ta we swojimaj woczomaj khuda a ponizna tu započecz, kotrejž běchu tak wulke wěcy pschispěte? Tež jeje wutroba bu wot pohlada na tu móliczku wot lubosče a wobžarowanja pschěwzata. Wona padny pschi kóžu na swoje kolena, a modlesche so khwilu mjelczo, pschi dobnych šylzach. Tola zđobom bu wot wutrobotosče a wjesofosče napjelnjena. Zeje próstwa bu wuskyřšana, jeje wobliczo so swětlešche, wona postany, pokhili so wysche toho džěčza, a prajesche k njomu z njebjeskej pschecželnimosčzu: pax tecum,

pojoj budž z tobu! Na to wóžimi so Chlodesindžine wobliczo, wona wotewri swojej wócžy a prajesche z cžichim hłosom: Haj, tón pokoj je zo mnu, ja to wěm, pschetož widžu tebe. Wona proschesche swojoho janđzela, tu knježnu, zo by ju žohnowala; potom pozběže a sny so runje bjez pschipomhanja, a žadasche jěšč. Za to drje bu nětk spěšnje starane, ale Chlodesinda njechajše niczo wot tych khlóšchczich kusow z domjaceje kuchinje; wona hcyšche na wěchě wafšnyo, zo by jeje dobrocžerka něšto wot swojeje jědže jej dała. Konsortija dnrbjesche k tomu so tak podacz, swoje brěmjeschto woczinjecz a wot swojeje pučneje chroby jej něšto podacz, kotrejž wobštejace džěle my hižo póznachmy. Tomu džěšču jeczny khlěb a mandle jara derje štođzachu; bjez nimi njebě žana hórka.

Hafo Chlotar swoje wutrobnje lubowane džěčzo zash wjesofe z nowa wóžimjene a poshljnjene widžesche, pschisahasche wón wysoko a droho, jara a kručze, zo hce do wschitkoho zwolicz a dopjelnicž, schtožkuli Konsortija žadacz mohła, a wot złotoho a slěbora, kaž wjele by hcyła. To da jej pschiležnosč swoju próstwu přědñjecz: Schtož mi dacz hceče, to móžecz po waschim wysotim spodobanju tym potřebnym daricz; za mnje nježadam niczo wjacny, hacž wasch mócnny zakit, zo bych we pschěbhwanju mojoho žiwjenja nje nadběhowana zwostala, a ništo pschězwažnje mje njeby z mojoho pokoja torhał a rudžik mje a mojim zachitowanym. Wona proschesche joho wysche toho wschitkim tym wustawam za bohuskžowne a dobrotučimjace wotpohladanja, kiž je hižo zakožila a hiščezje zakožicz hce, tu zakonsku płacživosč pschispěč. Škal zwoli do wschoho, a da te třebne pisma wudžělacž, we totrchž swojim zemjanskim knjezam a ludam k wjedzenju a wědomosčzi na žawne da: zo ta bohabožajna zemjanska knježna Konsortija pod joho kralowskim zakitom steji, a zo kóždy, kiž pschěz lešč abo móc něšto pschecžiwto nje započnje, bjeze wschoho džiwjanja na wosfobnosč najkručžičomuh khostanju dopadnje. Žakownje widžesche wona nětk wotpohladanjo swojoho žwažnoho pučowanja dopelnjene. Šak dołho je wona hiščezje na kralowskim dworje, we towarstwje Chlodesindy zwostala, to njeje wopisane; derje pak so za to džeržecz hodži, zo je so wona, runja mudrej a lubowacej macžeri, zđobom zash do swojeje domizny wróčžila, hdyž jeje pschiswojene abo duchowne džěčzi ze žadosčzu ju wočakowachu.

6. Hetta.

Zemjace wěcy su njewobitajne, a shtaktnosć tohole swěta dže we njepšchwetawacym pscheměnjenju nimo, a rubrika: „Wobstajne wjedro,“ we protyčy čłowječjeho žiwjenja, nima města t wobstacju. Dolhi čas bě Konsortija wo pokoju a mjeje swoje zohnowanja počne skutfowanjo dale wjedła, a wschitko, shtož bě započata, mješesche čjiche a wjesole zbožowne wumjedzenjo. Sedyn podawł pał so sta, kotryž we našim zemjacym swěće, dolež wschědnje a hušto přědkpšchin dže, pschi cylej swojej wažnosći wjele ledžbnosće njezbudži, khiba zo wulku liczbu snadnych nižich ludži potrijechi, abo pał jenoho jenicžkoho, kiž tnych druhich na wažnosći wjele pschetrjechi. Kral Chlothar wumrje, a z krajnami Austrasje, hornjoho a delnjoho Burgunda pschindže tež kraj wokolo Durancy pod lujecičerstwo joho syna Sigiberta, kotrohož bratšja te druge krajiny bjesobu rozdělěchu. Kaž tamón nowy knjezičjet, kiž běšče staromu Pharaonej scěchowal, toho mudroho Zózefa jenje njeje znał, tał zda so tež, zo tónle wjerč wot pobožnje Konsortije, kotraž we dalokej Provency bydlešče, njeje ničžo wjedžal. Pschetož, byli jeje zaslužba za joho swójbu, kaž jeje swjate pomokanjo jomu znate było, dha by so zawěšće cyle hinał pschecziwo njej zadžeržal.

Wjez ryczejstwi knjezami, kiž pola Sigiberta we hnadže stejachu, namafasche so tež wěsta Hetta, kotrohož wón za swojoho naměstnika a najwyschoho zastojnika we Provency wuzběhny. Rědyrna bě do Marfilia abo Marzeille, hłownoho města tejele krajiny, swoje pschiczehnjenje dofonjal a přenje wobštaranja zřadowal, hačo buchu jomu hižo pschěz někotrych pschilischčerjow a pschistodnikow spodžirne wěcy powjedane wot krajownych rjanych a młodych holčjatow. Wosebje bu jomu wjele khwalenja činjene wot hiščče cyle mžoduschkeje knjezny, jenicžčeje herbowki wosobnje swóiby. Zomu bu prajene, zo jeje wysota shtaktnosć, jeje wuběrna, haj wschitkich pschetrjehowaca rjanosć a luboznosć, ju cyle dostojnu čjini, tomu wysofomu kralowomu naměstnikaj hačo mandželsta pschiskuschecž; zo wona wysche toho jara wulke a wjele płacžace krajonomosće wobsynje, a pschi tym njepomjenowane počkady klicžatych pienjez, tež wot drohotnoho gratu a krasofutfow te najrejšče, shtož jeno t wumyslenju je. Shtó je tale wjelekhwalena była, kiž bě tał

wuzběhowana skoro t počkbohowny scjinjena, je derje žhudacž.

Shtož pał runje tał lochcy spóznacž so da, je te zajimanjo, kiž tajke zycholate wopowjedowanjo na Sigibertowoho pscheczela skutfowasche. Zoho wunamafacym mocam fantasije a sebicžnosće bě zawostajene, te wopowjedane swjeczo sebi hiščče krasnišho wudofonječ a wulicizč. Hetta bě jeno pokojčny tyran (surownik), na poč surowni njeczłowjeł, a mješesche tohodla hižo někotry započatł zrozymjenja wot wulotnoho waschnja wosobnje pschistojnosće. Hačo se bicznik pał bě wón cny. Wot pscheměru napjatoho a romantiskoho zmyšlenja džeržesche so nazdala; do počkbohownow a wobkuzkarničow (Feen) njemješesche wón měru. Wot swjatyh njewjedžesche wón wjele wjacy, hač zo woni na swjecatłach wokolo hłowny swětki wosć maja. Tajki pruhaty wěrc njewoddawasche famozrozmylwoje hłowu Konsortije; za to pał bě jeje wobliczo, jeje cyla bytnosć a jeje zadžerženjo wot swětki poččiwjeje rjanosće pschekrasnjene, kiž tež na sebicžnoho muža tohole swěta njemóže swoju skutfniwosć zmólicž. Tež Hetta dyrbesche to nazhonicž. Wón njeskuschesche t tym rozmyšllym, kiž sebi dołho pschekkaduju a čas a khwilu woczatuja. Hačo wulki knjez a mócný wobsedžer mójesche wón někotre poboczne puče a dwórlime waschnja sebi zalutowač. Zoho wobzantnjenje bě pschěchnje hotowe. Wón chysche Konsortiju ze swojimai woczomaj widžecž, a póska tohodla jenoho herolda do přědka, zo by joho wopytanjo pschizjewil. Wórzny so wón tam pschiblizowasche jechajo ze ze swojimi swětlachmi pschewodžerjami, a stupi pschěz proh ponižnoho, haj khubobnoho domu, a bu wot teje knjenje, kiž tu rozkazowasche, po wschěch pschiskuschnosćach dwórlimosće witany; wón ryczejšče z njej někotre lubozne skowa a wza te mače, po tamnišim času a waschnju njezminliwje snědanjo t sebi, kotrež bu wot starych Frankow zatusk mjenowane, pola nowych Franców pał widlicžtome snědanjo rěka. We pschitomnym padže pał je přenje mjeno, kotromuž přědnosć skuschaj; pschetož tón lesny rhydal zatufny so a bu sam popanjeny, wón njewjedžesche tał.

Hettowe wotpošladanjo bě, najprjedy jeno wobledžbowacž, a wěrnosć jomu powjedanych wěcow pruhowač. Zohodla zwosta wón, tele wotpošladanjo zathowajo, we mjegach zadžeržliwje pschistojnosće. We swojim znutsnitym bě wón cyle hinał zmyšlly. Napošlad bohatoho derje woddžěkanoho kraja, najrejš-

ščich wuſhwow, čijiſtih domow a kſežow, derje wobhladanych ſtadkow a ſpokojnych čtowljow bē jomu ſo lubiſ, a wón bē ſo pſchepoſtažal we ſwojim wuſudženju wot waſnoſtje tam poručajeje knjenje, wot kotrejež bē tónle rjany rjad wuſchof. Tále dobra a wužitna žentwa njemóžeſche jomu na žane waſchnjo wjacj dwēlowaca byč. Šdžj paſ ta knjeni a roztažowaſta ſama, we ſwojej rjanofčji bjez wonfocžneje pſchi jomu napschecjo ſtupi, pſchepoſtaža ſo wón, zo ſu wſchē powjeſtwa, kiž bē ſtſyſkaſ, dalofo zezady wērnofčje zwoſtafe. Pſchetož te najwſyſche a najrjeiſche, ſchtož bē ſebi wón we myſlach pſchedſtaječ mōhſ, bu pſchēz te zybolenjo duchowneje luboſnoſtje pſchewažene, kiž ſłowa wuprajicj njemóža. Wot tejele močj pſchemoženy prajeſche wón ſ ſebi ſamomu: ſchtož čžinič kweſch, čžin ſkoro. Na nēžliwe wobſtejenſtra, na wobrnježenjo ſ žentwoje, a na próſtwu ſo wón jara njemuſtejeſche; doſtojnoſtj a prawa žónſkih njemējeſche wón jara kēžbu; pučj toho hwaſtnoho pſchiſwojenja, dokež najkrótiſchi, ždaſche ſo jomu tón najlēpiſchi; tola ſ tomu bē trēbna ſežin prawa. Tohodla ſo wón poručji, bjez toho zo by ſwoje wotpoſhladanjo z jenyh ſtowom pſcheradžit; žeſtaja we Marſeilli te najnužniſche wobſtaranja do rjada, a čžehnjeſche wot tam ze wſchēm kſhwatfom na dwór ſwojoho krafa.

7.

Sigibert.

Sigibert, jedhſn ze ſynow Chlotara, bē jara mócnj knjez, kotromuž wot meſta Mēk hacj ſ ſrēdnomu morju chla nawječžorna Galliska pſchiſkuſchēſche, a kotryž tež pſchēz jene pſchedobychjo Hunnow wilku čžeſej ſebi nadobh. Tón zrudny podawſ, kiž joho pſchi jenyh čžehnjenju pſchecžimo Chilperikej doſčahny, a kotryž bē jomu ſwjaty Germanus z tymi ſłowami wēſchēčit: Šchtōž ſwojomu bratrej jannu rhye, panje ſam do njeje; nima žadhſn pſchiwjažſ na kſhōd naſchēje ſtawizny, kſhiba zo naznamjeni joho knjejeſke pſchēžbēhnjenjo a pſchiſwojenjo ſamomōcnofēje, kiž pſchi nim čžasto meſto prawa zaſtupi. Hafo Heſta pſchēd trōn Sigiberta pſchiindže, mējeſche wón prjedy wſchoho kēžbnoſtj, wērne wotpoſhladanjo ſwojoho pſchifhada pſchitrhēč. Tole pytaſche wón pſchēz wobſchērne wopifaſnjo, na kaſke waſchnjo bē wón hacj do nēkta ſwoju ſkſžbu wobſtaraſ. Potom haſle pſchiindže do prēdka z naležnoſtju ſwojeje wutrobh. „Na pučžowanju mojoho wobſtaranja we Provench ſym tam tež jenu knjeni žeznaſ,

kiž je tam chle ſamitkownje, na ſwojih kſubkach žiwa.“ Tuſamu doſtač ſebi wón woprawdže žadaſche, a njeſpuſchēzi pſchifſtaječ: zo budže te pſchizwolenjo hafo pſchifpōznačjo a myto za ſwoje mnohe a ſwērne ſkſžbhj wobhladowačj.

Kralej bē tajſi namjet, pſchēz kotryž wón ničjo nježhubi, jara witany; wón tež we tym ſamym njemidžeſche tu najmjeiſchju čžēžkoſtj abo wopacžnoſtj. Nēkotrſžkuli ſwōjbny nan, nie ſamo we kelliach a powjedancžkach, pſchifſwoji ſebi te pravo ſwoje hōlcžata prēnjomu najhōrſchomu, kiž jeno jomu prawy ſo žda, hafo mandželſtu wudacj, bjez toho zo by ſo za jeje ſwobodnej wolu praſchkaſ, hacj runje to taſ wjele rēfa, hafo paſchōnſke pravo z nohomaj teptacj, — ſo ſamoho prjecj mjetacj dacj, pſchi branju bjez luboſtje. Toho runja čžinjēſche tež Sigibert. Taſ maſo hacj ſo wón na to kladžeſche, nan ſwojih ludow byč, taſ mējeſche tola po nječžefanym rozomje tamnoho čžafa, tu wēru, zo mōc wjercha tež na te najžnutniſche naležnoſtje ſwōjbow a wutrowow ſo wupſchēſtrēwa, a zo chle we joho močj ſteji, hōlcžata ſwojoho kraja wudawacj, na tohož ſo jomu lubi. Šdžēž pravo pſchēz mōc dže, a hđžēž to zaſonſch je pſchifpōznate, tam mōže potkōčženy žaſita a pomoch ſo nadžecj; hđžēž paſ mōc pſchēz pravo dže, tam je kōžbhj wupučj z horja žanſnjenh. Žda ſo, zo je ſo Sigibert ſ tomu derje hōdžil a taſ jeno roznyſik, po wopacžnym rjedže ſkuffowacj. Pſchetož meſto zo by Heſtowe žadanjo jeno za dobre ſpōznaſ, kiž pola njoho žadžēwki nima, ičjeleſche wón hnydom pōſkow a heroldow na Konfortiju z tej pſchimērcjenej poracžnoſtju, žadoſčam Heſtoweje wole žanu ſpjeciwoſtj njeſtaječj, ale wjele bōle wſchē trēbne pſchihotowanja wobſtaračj, zo by po wrōčženju toho ſamoho za ſſi dny te wērowanjo ſo ſtačj mōhlo.

ſ doſtojnomo doſtačju ſaſramenta maudželſtwa paſ ſkuſcha hōdne pſchihotowanjo, tež nazdalne, kiž we tym wobſteji: zo je pōdla pōtrēbnhch wuſkſitnoſčow a wēdomoſčow ſ wjedženju porjadnoho hoſpodarſtwa tež taſama čžahnitbna a nabožna žaſoſčj pōčēžiwoho žadžerženja nadobhſta, bjez kotrejež wotpoſhladanjo kſchēſčjanſtſkoho mandželſtwa ſo doſpēčj njehodžji.

Winowatoſtj duſchow paſtryja je we tymle naſtupanju, tyh jomu dowērjenhch a pſchifpoſažanahch wobkēžbowacj; woſobnje dyrbi wón, taſ dalofo hacj jomu mōžno, žadžēwacj a wobaracj, zo bludnje wērjach njewēdomnich (kiž wot ſwojih nabožnhch winowatoſčow ničjo wjedžecj njechadža) njepōččžimi a delepſchjū=

dženi njerodni čłowjekojō njepolěpszeni do mandželstwa njestupja; a wón dyrbi prjedy jich zastupjenja do mandželstwa swěrnje wo tutym za nich so staracz.

Wšchi wuzwolenju k mandželstwu smědža drje tež zemjace abo wonkocžne wužitnosće, powołanjo, zastojnstwo, zamoženjo, čželna rjanosć so licžić, na wahu so kšać; wuraz a wuwáženjo dyrhja pak tola wyshe wotpohlabanja postajić, mjenujcy: zmyšljenja, wěrna pobožnosć a póeczimoscć, a wěrna bjezsjobna lubosć a čžesć.

8.

Pruhowanjo.

Najčžisćiška módrina pschitnwa druhdy wječornu krajinu, stóbla čžisčina, miły wotpocžint wšchudžom, ranške horny so swěta we rōžowej rjanosći, na pschipołdnishim podnjebju zhromadžuja so we tajenskej měrnosći wocžerwjenjene a pschehladne mřócžele. Ale jeno hišće nekotre hodžiny, a wjedromy pschivalny wihor wuje tak mōcnje pschěz hōrki a doły, bñski pschetorhujā nōcnu čžmu, a rēcži schumja pschepjelnjene wot lijatoho desčža, torhaja mosty a hačjenja; a žesthadžane stōncō njepschinjese wjesoloscć, ale pokazuje jeno, kał je wšcho zapuščene. Na podobne, tola wjele hōrske waschnjo bu Konsortija wot strōželow zatorhnjena ze swojoho znutsnitoho a zwonkownoho pokoja, runja dyrjenju bñžka z jasnyh njebies trjechi ju te zastrōžace poselstwo. Wšchitte derje wobznglowane wurjadne prawizny, kiž bē Chlothar jej wudželik, bēchu nēt zabhte abo njemōcne a zanicžene; wona namašashe so nic jeno pschěz to samo wospjet wrōčžena a zastorcžena do strachow prjedawšich dnjow, ale tež jeje pschichodnosć ždashe so njezmēnljwe wotšudžena. Chychšeli wona tomu prostomu poručenju krala poslušać: dha dyrbjeshe swojoho nabožnoho powołanja so wotrjec a do štantanta stupić, k kotromuž najmjenje so nakhilena čžujeshe. Haj počža so jej ždacć, hačo by tōn knjež, kotromuž bēšhe tola chle swoje žiwjenjo postwjećika, ju na dobo wopušćić.

„Čžohodla sy ty žrudna, moja duška, čžohodla rudžich mje ty? Kał khodžu ja wokoło potlōčžena, hdyž tōn napschēcžnik mje tšchinosći? Nadžij so k tomu knježej, pschetož pschech hišće čžcu so jomu domēric; mōj Bōh wón je a spomoženjo mojojho woblicža.“ Wjez wšchoho dwēla bēchu tele abo podobne myšle, we kotrychž Konsortija zmērowanjo a wutrobizoscć namafa. Snadž bē wona we prěnim wōlomifu

na čžežnjenjo myšlika, tola pak hačo njewuwjednawe zašy wotpokazala. Hačo bē so wot prěnjoho zastrōžjenja zhrabala, njebē tež wo wotmołwjenjo njewēsta, kotrež we wšchej čžesćiwoscći tomu kralej pschinjescć da, a kotrež snadž we sečžehowacyh stowach wobstejeshe: „Šchtož so poruščajecy močy spječži, wopjera so rjadnosćenju Bōžomu. Tele japoschtokffe napominanjo njeje mi njeznate. Za sym wōddata swojoho krala, a njesmēm joho kaznje zaspēcž. Wudu stajnje podwolna a hotowa k wšchomu, šchtož budže mi wón po swojej mudrosći poruščecć!“

Šchto by jo tajkoho wotmołwjenja nadžal? Mōžeshe wona woprawdže tak kšēse k tomu zwolicć, a swoje swjate powołanjo wopušćeć? Pschinuči ju bojosć pschēd gwałtom, abo widžeshe wona we Sigibertowej poruščnosći wuprajeno bōjškoho zarjadowanja? Wo to čžemny njemjenowanoho wučžownika swjatoho Benedikta so praschēcć, kiž je tule stawiznu za potomny swēt wobrazował. Žež we nim je jeje wotmołwjenjo dyrbjalo rozmyšlenjo žbudžić, čžohōdla so wón prócuje tomu samomu hčubšhe zrozmyšlenjo podsunęć. Wón mēni mjenujcy: ta pobožna knježna je we swojej ryčzi poprawom jeno na tamnoho knježa myšlika, kiž hačo kral hordosće, wječřh, sudnik a poruščer wšchittich ludow je, a tomu čžce wona tohodla bjez wumēnjenja poslušać. Tola pak njemōže zamjelčžane byčć, zo tajka dwojozmyšlna ryčž do najbōle wušwarjenych ryčžow pschisłuska, a zo tōn hačž nanajbōle žehařny moderniski (nowy) swēt we swojej basniwej lubosći za wěrnoscć stowow doščž namašać njemōže, zo by swoje žadkawjenjo pschēcžiwō tomu wuprajik. Wona je ta wopomjedwana wurjadnosć, te nimosunjenjo pschi njeczesanyh kamjenju (kiž so wobeščž hodži) pschěz žadžerženjo myšlow. Woprawdže je tu kamjen postorka za kōždoho, kiž čžce pschěz tōnsamy so pótknywacć; šchtož wocži ma, widži tōn wurunany pučć, kiž pschěz njōn njeñdže, ale pōdla nimo.

Tōnle wēstny a prawny pučć so mjenuje wobhladniwoscć, a nima nic najmjenschu pschēžjenoscć ze kžemi a pscheklepanoscću. A šchtož nēt žadžerženjo naschēje ryčžerki nastupa, dha njeby towaršch jeje čžasa tajkeje wōtrocžēe rozoma trjebał. Hdyž ma so wona bjeze wšchoho dwēla do rnykow mudrych knježnow licžić, dha njebudžemy dara rozomnosće ani mudrosće jej wotrjec mōc. Šchtož jej njebieska mudrosć do myšlow da, to wjedžeshe wona tež z mudrosću wuwjesć a dopjelnicć. Čži mudri njejsu tež pschech rozomni, čži rozomni

pał su pšechy mudri a tež pódla wobhladnivi. Pšech-tož hdyž je jich duchowne wofo strome a jasne, dha tež je jich cnyte wobthadžowanjo stónčjne swětko. Za pšichaznja a poručnosć, kiž tak nahle na tu zemjansku knjeznu pšchindže, nježadabše zaprěčo měry, tež nic pšchstupjenjo bójjsteje kaznje, ale něšto na jebi dowolene a kšchězjanšcy swjatošćene, haj z cžimž tež pšchod woczomaj toho krala a swěta žana mała čješć žjenošćena njebě. Klóštyrski slub pał wona njebě wotpołożika. Tohodla bě wona wot prawych myšli wježdžena, hafo we ponížnym zmyšljenju swoju čješćiwosć a podwolnosć pšchězjmo tomu kralaj wupraji. Tej japošchtokškej pšchikazni posluhajo njemóžeje wona zmyšlicž. Hačž pał Wóh tónle wopor woprawdže we skutku wot njeje žadašče abo jeno hafo pruhowanjo jej napołożi, to njebě jej móžno rozjudžecž. Hdyž pał wona tola pšchi tym wotmłowjenju, kiž kralowym póslam poda, tež pódla sobu na toho wěčného a wšchohómócného poručerja swěta myšleje, kotrohož wolu dopjelnicž jeje stajne prócowanjo bě, a na kotrohož lubosć a mudrosć jeje dowěrnosć so zkožowasče: dha njebě to te wobrocžene ale wjšče zrozmyjenjo jeje ryče, kiž tym wuprajnym słowam tał mačo napschěčo je, zo jim wjele bóle počnu móc a swjećiznu dawa. Pšchetož, kaž hižo kšchor Ehlorus tał hluboko dohla-dnje spózna, šchtóž wěčnomu a nještónčnomu poru-čerjej posluha a so podwola, tón budže tež tomu zemjacomu ze swědomitej swěru podaty.

Nic wšchitkim ludžom je date, tón tšoji zut wupo-sluhacž, kiž kóžde čžiste a jasne znyčženjo pšchewodža, a ryče wyškosć a hlubokošć zrozmylicž. Tak sta so tež kralowym póslam, woni njedwělowachu žadny wotomik, zo jich poselstwo jara witane bylo njeje. Hdyž pał te rjane dary, kiž woni wot teje zbožowuje njewjesty woczafowacž móžachu, nihdže njepšchindžechu, dha wobrocžichu woni swoje krocželě do Maršilje, zo bychu tam wuprajili, kat je so poselstwo poradžiko, hdžež su jich zaslužby najnadnišcho z wjetšej wulko-myšlnosćžu wopłacžene byle. Wjesološć, kotruž woni pšchinjejechu, bě wilka; a hnydom dašče Šelka wšchitko na to wajičž, zo by swój kwasny čžah ze wšchej pšchu wobdał, kiž tajtomu mócnomu knjezej pšchiklušča. Što drje bě spodžitwny nawoženja, kiž, město zo by woje zbožo wot swobodneje wole teje wuzwoleneje woczafowal a čješćownje wo jeje ruku so praschal, radšcho tyranski móc k pomocy woznje, a hafo mhto jebi daricž da, šchtóž wón sam rubicž njesmě! Čžim

bóle pola Germanškich ludow, wot starodawneho pohanskocho čžasa sem čješć a kěžbnimosć pšchod žón-stimi we ludžachym waschnju knježesche, čžim hroznišchi je tón wohidny skutk suromosćje a nizloho zmyšljenja na waschnicžtu tohole muža, kiž bě hižo pšchi swětla kšchězjanstwa wotrostk. Te swětlo, kiž we čžěnosćach swěći je joho duchu najšteršcho hafo zaspěte wopu-šchćiko; a na tym njeje na žane waschnjo te swětlo wina, kiž stajnje wot horjeka dele swěći, ale kšchimosć a sebicžnosć joho wutroby. Rał dyrbi pał swětlo so stowarschicž ze čžimu? A čžohodla dyrbi žhromadžens-stwo wobstacž bjez wěrnyymi a bjezbožnyymi? Tónle jurony pšchah bu za Konsortiju wudžěfany, tomule hórkomu dopuščěženju dyrbješe wona nětk napschěčo hladačž. Tón čžas bě krótki, a wuczet njebě nihdže widžecž.

9.

Wobrocženjo.

„Wy budžecže płacaj a žarowacž, a swět budže so wjeselicž.“ Tełe słowo so jara čžasto dopjelni. Tón króčž bě žrudoba z toho boka Durancy, swět ze swojim wjesolym justanjom pał z tamnoho broha rěki. Tši dny, njech we tyšchnošći abo wjesolozěci, pšchendu jara spěšchnje nimo. Tón wazny džen so pšchibliži. We jenej basni rěka: „Morwi jěchaja spěšchnje.“ Tajcy pał su čžěnje živi, a po tym duchu morwi, wot kotrychž je tón Knjez prajil: „Dajče morwynu swojich morwych pohrjebacž.“ A tež čžile jěchaja spěšchnje. — Čžichi wobtedžbomar njemóže bjez spodži-wanja so dohladowacž, kat hušto so to stanje, zo wy-sofo so wuzběhowacy ludžo, we nahlym pšchězběhnjenju na sriedž pšchi a bnyšchćenja, we njemdrjenju a herje-kanju, ze wšchaj doměru šlepocho spušchćenja na so samoho, nadobo do nekajtocho bjezdna z wotmachom padnu, kiž pod jich nohomaj so wotewri. Podobne dyrbješe tež pšchi tutej pšchiležnosći so stacž.

Běšče krasne ranjo a hižo wysofo steješe sma-lace stónco pšchipočdnju, hafo na tamnej stronje rěki nazdala so swětlaca čžröba jěcharjow tu bliže čžerjesche; jich šchery a helmowe pierja so zmahowachu we wě-třiku, we stóncu so bnyštotachu mjecje a lebijje. Wótri-sche wocji móžachu hižo toho poručerja zeznacž, kiž bě bjez nimi najprěšchi. Dha pšchihotowa so tež Konsortija, tomu napschěčo hieč, kotrohož so bojesche. Wona bě pšchěz cnylo nóč so modliła, a počoj swjateje bohudowěrnosćje bě so do jeje wutroby wrócěć; jeje

szlyh wjacny njebeżachu, na njej bė widzeć, zo je ze jobu pscheczjena a we měrje. Zohodla bė tež wona swoje stare zemjaniste drašty a swójbne debjenstwa wupytaka, kiž bėchu lėta dołho we cźemnej łschini zathowane byte, a pschindze nėtł we tajkei hordosćzi runja kralowanje; cźim poniżniški bėchu jeje pschewodźerjo. Mėsto wosobnych zastojniških žonow bė so wobdala z krutymi dźělawnymi knjejnami, kiž bėchu hać do nėtł byte towarški jeje dobrotu cźinjacoho prócowanja. Ze pschewodźejstwo wobštejesche z mješnych ludži, łhudobnych dźělaczerjow ze sećehowachmi łhromnymi, brašchninymi a njemocnymi. Ze pobożne spėwanjo litanijow, kiž bė do daloka styškeć, kłnczejsche pschejara zrudnje, zo mohło za kwasne spėwanjo płaćić.

Hato Konsortija z cykej cźródu swojich podatnych ł brohej rėti Durancy so pschibliži, bė tež Hekłowa cźróda wulkotnych ryćerjow hać ł napishecźnomu brohej so pschibližika. Ženo schėrofosć rėti dźėlesche joho hišćeje wot zamėra swojich žadoćow; cźołny pak bėchu pschihotowane ł pschewjezenju cyłje cźródy. Hżno bė Hekła z łonja złėť a do přėdkomnoho cźołma stupit, a mőcnje bu z wještom woda do zady storkana. Łsche potajo žrjesche ta pschimocowana njewješta; wona mėješche prócu stejo zwostacź, a cźujesche lėdma zemju pod swojimaj nohomaj. Wona bė bjez pschecacźa ł Wohu so wolała, a podwojenu pilnosć a nutnosć we pobożnym skutkowanju lubila, a hać do poslenjoho wofomita we nadźiji kručje so zdźeržala, zo Wójsta přėdkwidžownosć ju na kotrežkuli wajschnjo wumozži z tohole horja. Nėtł zdasche so jej wscha nadźija a woczafowanjo podarmo; jej bė, hato by była wopuschczjena wot njebjeskich mocow. Šcho mőzesche wona nėtł hišćeje wumyšlicź, z tajkim wotmyšlenjom so krutosćić? Dyrhjesche wona nėtł hatke tomu knjeżerskomu muzej napisheczo stupić, a so zjawnje wuprajicź, zo je podarmo pschischok? A šcho by mohła ze zapowjedženjom wudofonjeć, a tak sama so wobaracź pschecźiwo wobronjenej cźródze? —

Hišćeje mału łhwilu a cźołm pschistaji ł brohu, wón je hżno bliźko pschi kromje, ze swėtlachmaj woczomaj wobhladuje Hekła swoju njewještu, fotraž we swojim wosobnym debjenstwje jomu hišćeje wjele rjeńšcha a krasnišcha so zezda, hačo bė ju přėni křóć widžak. Cźołm dliji so jomu a wón je njespėchny we wuzwolenju blaka ł pschistorczenju; pschetož tehdom njemėjachu hišćeje tajke pschiprawy na pschewjezných blakach kaź nėtł; wot njesćčėrpnosće pšchėwzaty njecha

wón dlėje cźacacź. Šnadź njebė njesćčėrpnosć sama, kiž joho pscheważnoho sećini, mőžno tež, zo to so sta z próžnoho hordženja, pschėd njewještu jenu pruhu ryćerjskeje wuschifnosće wotpołozicź. Wón wulecźa z cźołma, zo by z kumšchtnej wustojnosćju swojeje mochy na broh pschecokćik. Njebė wón tu schėrofosć dość derje pschemėrik, abo bėšche kroma mjecħka; dość, wón so wobsuny z jenej nohu, pscheważi so dozady a dofelž bė lebiju we ruch wobdźeržak, wali so z cyłym wotmachom do wótreje brónje, kiž joho wutrobu pschėkćo. Zoho krej bėžesche z rynchom ze sobu bėžacej wodu, a přėdy hać mőžachu jomu ł pomocy pschincź, bė wón hżno morwy, a za nėtłre wofomitujenja ležesche prosty a wohidženy a hołej zemi.

10.

Zaschmjatanjo.

By-li nježbožowny Hekła rjeł (Held) nascheje stawizny był, dha by z joho zrudnym kőncem teź tasama swoje wobzanknjenje namakala; a ł dołonjenju bychu hišćeje zwostale nėtłre pomucźace słowa, rozmyšłace rozprawy pőccźiwoho a njepőccźiwoho we wopowjedowaných skutkowanjach, na kotrež ničto radny njepostħcha. To pak na žane waschnjo njeye, haj by-li tež dopuschczene był, tomule muzej, kotrohož tak njeđocħakliwa smjereć pschėz joho samotnu ruku potrjechi, mjeno jenocho rjeła popschėć. Na joho cźėko panu z dobrym prawom szlyh wobželnosćenja a wobžarowanja a cźim nėžnimsche joho wutrobne zmyšlenjo, cźim nutenisch so czećezi zmuziřty wojowar. Ničto pak njebudze mőc pschisłuchnje žadacź, zo dyrhjala Konsortija wo pschimocowanoho namoženju płaćacź, kiž bė pschemėru sebicznit, hać zo by mohł płaćić za wosobnje zmyšlenoho a wutrobitho rjeła (kiž wulkomyšlnje czećke seć zwaži a wumjedze z praweje lubosće za swojoho bliźšchoho.) Wón pak bė ł tomu hotowy, jeje wosobny so zmocowacź, kaź wosobneje wėch, bjez toho zo by so we najmjenschim wo jeje pschizwolenjo starat. Runje tak mačo budze nam dowolene prajicź, zo je přėnje zacuczo, kiž je jeje wutrobu pschi thmle zrudnym podawku napjelniko, dħak a wješolosć była. Wona je drje sebi myšlicź mohła: „roztorhnyłto je so hajnkowe koshkto a wuswobodžena je moja dušcha.“ Wona mohła tež zawoľacź: „Pőczeje a hlećje skutki Wože; tak surowe su wobzanknjenja joho radny z dźėćimi cźłowjefom! Tőn łheluch je w ruch toho knjeza; wón nakħila jőn pak na tu, pak na druhu stronu!“ Ale

wot toho wona ničo njeprajesche. Pšchetož jeje duscha bě wot stróželow a spodžiwanja pšchemzata; a wyšche toho njeje to mudrych knježnow waschnjo, wjele a přjedy časfa ryczeč.

Schtóž so stało je, to je so stało; je to we sebi wobzantnjena a hotowa wěc, po diplomatiskim wusłowjenju: „Fait accompli“, abo tež „eventualita“, (móžny pšchipad) po rozmyjenju starych kaž nowych Francózow. Z tym so dale jednacj njehodži a mudraczkowanjo njezamoži ničo pšhecziwo tomu. Schtóž njewě ničo mysljeć ani prajjeć, steji pódla tupy a hlupy a sczahuje z ramjenjomaj. To je potom rycž, kiž kóždy rozmyi, dokelž z tym njeje ničo wuprajene. Schtóž we znutsnitej komorcy swojeje dusche hiščeže sčlaskbiczi wotewrjenu ma k pohladnjenju do njebies, tón sebi wozmjje klobuk abo czaplu z hlowny, a modli so we czichim. Tohodla je něšto tak wulke wo jenu wot horja rozbitu, rozkótu abo rozlatu a womjehczenu wutrobu, dokelž do tajkeje te swětke wot horjeka zasy nuts swěczi. Tajkich ludži pak je hiščeže dosč, kotrychž wutrobu hiščeže žadny hamor prawje trjehć njeje, a kiž tohodla czim khróblischo wo Bohu mudruja. Bjez nimi su tajnych nabožnikowje, kiž swojej woczi wobrónja, zo bychu wschitko prawje nadrobnije widželi. Tu nastanu potom praschenja, kotrychž wotmłowjenjo jara njelepe a zapšchimliwe wupanje.

Schtóž pšched ikónčenjom tohole podawka, hačo cyle strašneho haj surowoho so zastróži, budže nahileny za nazdalaj pšhicziwu (winu) so dopytowacz. Tajki njech so pak wobhlada, zo njeby na Konsortiju, ani na wobjeczo jeje modlenja, a tež nic na přědwidžomnosč Božu samu, pšhicziwu zwalit, kiž je próstwu Konsortije wustyškała. Wschitka tale próca, hač hlupa abo schibalska, je prózna. Konsortija bě bjez winy, pšchetož jej džě njebě ženje do myšli pšchischo, pšhecziwo gwałtowacomu mužerjej pokoja něšto nje pšhecziwje započez. Tež jeje próstwa bě bjez winy, pšchetož nic wo smjercz swojoho potkóczerja a tysznosčerja bě wona proška, jeno wo wuswobodžjenje bě so wona k Bohu wołala. Myšle swjatych duchow njejsu myšle smjercze. Sej bě wědomo, zo su Bójskej mudrosčzi stotere móžnosče k službje, a zo to jeje wěc njeje, tomu knjezej rjad a waschnjo postajicž, kač dnrbjal ju wumozicž. Wona bě so cyle tak džeržala, kaž je we tamnych rjaných słowach wuprajene: „Za sym mojej woczi pozběhnył k tym wěcznym horam, wot kotrychž mi pomoc pšhindže. Moja pomoc je w tym knjezu,

kiž je njebo a zemju stworil.“ Cyle hlupje pak by bylo za to džeržecž: zo je Bóh tak wjedł, zo gwałtowacy Hekka by wot swojeje samotneje brónje był pšhekkóty. To by bylo dočasne a pšhezważne słowo, kiž krotkowidžiwomu człowjekej nje pšchisčuscha. Schtóž njezbožneho czěrjesche, bě njesčěrpnosč, wysofomyslnosč a próznosč; to pak njejsu pohibowanja, kiž by Duch Boži hdy we człowjeczej wutrobje pšodžil. Tu winu na Hektovej nahlej smjerczi njeje žniccy Hekka sam; a tak mačo hač wjedžecž móžemy, pšhez kaje gwałtne stutki, potkóčenja a khrótkosče je wón měru swojich hrěchow dopjelnił, tak dohladniwe je tola na kóždy pad, zo bu Konsortija pšhez joho smjercz, kotruž njeje žadala, wot najhóršeho nježboža wumožena.

Pšchi wschěm tym njebě wona wot wschoho stracha wumožena. Nowe a czmowe njewjedro sczahný so nad jeje hlownu. Kaž zjawnje tón stutk so dokonja pšhed wjele stami swědkow, kotřiž tón podawł z woczomaj widžachu: mējachu Hektowi služownich tola druhi napohlad wot toho. Hdyž běchu so khwatajcy pšchemjezli, namakachu Konsortiju kleczo we modlenju pola toho czěka. Nic Konsortija ani czěto njedaschtej so mólíč pšhez wołanjo a stwlenjo, kiž so wołoko započza. Ta knježna bě zwuczena a wumuczena we znutsčomnym zhromadženju duchownych mocow a myšlow, pšchetož bě hižno dawno swětej wotemrjeka, a jeje žiwjenje bě zakhowane z Khrystusom we Bohu. A schtóž czěko nastupa, te je morwe a njepraji słowczka wjac, hač zo chce sšowane byč we klinje zemjacych, hdyž je duscha do kraja zatorhnjena, hdyž žane wošo tych smjertnych njewohlada. Konsortija so nje kómbžesche tomu wotemrjetomu poslenju czecž wopofaczacž, da joho z wulkej pnyhu pohrjebacz, a zriadowa we swojej cyrkwi tam wobštejacu bohustžowonu swjatocžnosč. Ale z tym njedachu so czi ryczerjo spofojicž. Tež woni mējachu myšle wot hromaduziwowanja wěcow, ale samozrozmylwoje po swojej hlownje a po swojim waschnju. Wjeschina wot nich bě, hačo so te nježbožo sta, hiščeže na czofmach abo na tamnym brozy; tohodla móžachu woni tón podawł po swojej woli wuskadowacz. Někotři prajachu runje, zo je jich knjež na porucznosč Konsortije morjeny; druzy, kotrychž so to wěricž njedaschje, pomhachu sebi z wuskadowanjom, kiž jim wjele rozomnišche so zdasche: woni wot njeje złě myslachu, zo kuzkarstwo, kholdohtarstwo, czorne khumščny tu sobu stutkowachu, zo so to pšhez radu, pomoc a stutki žcho ducha sta. Te

samitkowne žiwjenje tač rjaneje a bohateje knjenje dyr-
bješče jim potajne so znač; wysche toho rozumješče
mona łączonfi; to bē winow došč za jeje pschezie-
nosč ze podzemskimi mocami. Počni zlobow a zlo-
snimoho wječzenja jěchachu woni wotfal wróćejo. Ně-
kotfi wot nich pač so k póstam Sigiberta pschitowar-
schichu, kiž nětko so tež domoj wróćaju. Zle a
hramotne poselstwo to bē, kiž jomu pschiwjeczč dyr-
bjachu a potajne powjeczče rozschěrjachu so kaž jědo-
wate kurjawy po cyłym schěrokim kraju. Konsortija
znajesché tón strach, kiž jej hrožesché; tola njezhubi
wona wutrobotosč; wot přenjeje ranšcheje straže hač
do noč nadžijesché so jeje dušča k tomu knjezej.

. 11.

Rozwjazanje.

Na dwórskim hrodze krala Sigiberta dźeržesché
so sławny swjedžen, a pschi hosčijnje pschewywasche so
cyle krasnje; drohotne wino dawasche wón ze zlotych
kheluchow, a wyšoloklincžatym pschiptkam wotmko-
wjesché so ze sławowskim wothosom. Kralowski na-
rodny džen so swjecesché; pódla njoho sedžesché wyšoka
a dostojna knježna we kralowskim debjenstwie; to bē
joho sotra pryncesna Chlodesinda, kiž nic dotho po tym
hako mandželka Alboina domjacy hród z Longobard-
skim kralowskim trónom pscheměni. Khwilu bē mona
swojoho bratra wobkedžbowaka, kotrohož něme a nje-
wjesoke zadžerženjo so jej dźiwne značesché; skóncznje
zwaži sebi, joho za winu tajtoho struchłoho myšlenja
so prašechč. Sigibert powjedasche jej, schto bē pschēd
krótkim wot nahčoho jara zrudžachoho podawka swo-
joho zastojnika zhonik, kotrohož bjez najlěpschich a naj-
hódnischich svojich služownikow licješče. Ta stawizna,
kotruž wón jej sobu dźelešče, bē pschiměrjena tym po-
wjestwam, z kotrychž bē ju čěrpač, a tónle kužol bē
z cyła zmuczeny a zjědowaczeny. „Mój naměstnik we
Maršiliji je pola mje wo ruku jeneje knježny žadač,
kotruž bē we swojim wokrjeju znač wuknyč. Kon-
sortija ma jeje mjeno byč. Potom hač mona mojej
poručnosčzi podmolnosčz tajenscy pschilubi, čehnjesché
tale waka we njewjescžinskej psche jomu napscheczjo, a
pschēz mjelczace zamordowanjo abo pschēz čzorne kum-
schtarstwo je so jeje pscheklepanosčzi poradžiko joho ze
swěta wotstronicž. Tale hramočizna zlóšč, nad jnym
mojim tač wyšokim dostojnikom wustutkowana, dyrbi
tač wječzena a woplačžena byč, kaž wulkosčz tačjeje
křobkosčze zastuži.“

Chlodesinda pschemysli sebi khwilu, potom prajesché:
Mói knježe a kralo, daj so wot swojeje sotry roz-
wucžičz a nje-pschekhwataj so, přiedy hač nješy wšchitko
počnje pruhowak. Zeli prawje spóznaju, dha ta knjeni,
kiž sy mjenowak, a kiž bjeze wschoho dwěla na tym
njezbožu žanu winu nima, žana druha njeje, hač tamna
wyšokjeje čzesče dostojna a za swjatu spóznata knježna,
kiž hižno pschēd někotrymi lětami we časju, hdyž kral
Chlothar nasch rozswětleny nan hišchče regiwowasche,
z krajiny wokoko Maršilije we snadnej putniskej draščje
sem pschindže, zo by joho mócnoho zakita so wěsta
sežinika. Těhdym ležach ja, wot zymneje ruki smjercže
pschijata, bjez wscheje nadžije khora. Kral pač, nasch
nan, bē rozwuczeny, zo wón we tejjamej wustrowja-
coho jandžela spózna a ju k mojomu lěhmju wjedžesché.
Hdyž ja zaji wocžiwocžinich, steješče ta miča a
pscheczelnja pschēde mnu, a mi bē, hako by mje wob-
dala swětkimosčz njebjeshoho potoja. Šišchče wofschewja
mje, hdyž so ja dopomnju na jeje njewuprajitnu do-
bročžiwosčz a lúbosčz, kiž z jeje wocžow mi do wutroby
swěczesché, na te słódke stowa, kotrež mona k mni
ryčesché; na tu cyrobu, z kotrež mje mona wofschē-
wjesché, a kiž johnowana wot jeje ruki mje tač wo-
sobnje wustrowjesché a poshljesché. Kač ja pčakach,
a so mi styskačz pocža, hdyž mona swój kiž k puczo-
wanju zaji do ruki wza, a wot nas so dźelešče!
Njeradny puščęzi ju nasch nan, ale z wulkej čzesčju a
z wěščje zakitowachym pschemodženjom; wón jej pschiwda
tež swój zakit pschichodnje. Wšchitko tole chęč ty do-
bročžiwje pschemyslicž a ze wschej mocu za to so sta-
racž, zo žana do njebjes wočaca njeprawda na nej
so njewobēdže. Ty wěsch, kač wjele khroble rozlateje
kremje rukow Burgundskich a Francóžskich so dźerži,
a kač hušto je Wože křostanjo jich potrjehiko; njekladž
na swoju hłowu žane nowe zawinjenje, kotrež, ty mó-
žesch toho wěšty byč, na twój kraj wulke njezbožo
pschinjesčz mohko.

Sigibert mješesché swoju sotru lubo, a wažesché
ju sebi, a tohodla njezwošta jeje pscheczelnja a hrožace
napominanje bjez wužitka, a njebē podarmo. Wón
dasche chęč bēh podawka, tač bē za sobu so stat, na
měščje nadrobnje nětko pschepytowacz, tyč kiž su z
wocžomaj widželi, pscheshschowacz, Konsortije žiwje-
njo a wobkřadžowanjo pruhowacz; a hdyž bē wot
jeje njewinowatosčje dospočne doswědsenjo nabohč,
wudželi nowomu bohotej, kotrohož w Maršiliji postaji,
tu křutu poručnosčz, hač na najswědomnišcho pschi

zhubjenju kralowskeje hnady na to ledźbować, zo ta Bohu poswjeczena knježna wot žaneje strony njeby rudžena a njeměrnosćjena była, a zo by jej te wob-
sedźeństwo wschitkich jeje prawiznow a wurjadnych swo-
bodnosćow njepomjenišene zwostało, kiž su wot nje-
boh krala Chlothara jej wudželene.

Tak su njebo nad hłowu Konfortije zasny jasne, a zda so, zo pschichodnje wjacy so njeje začěmnišo. Pschetož wschitko, schtož tón stary lětnikar (chronista) wopisuje, zwisuje samotnje z tym hromadu, zo wona pozdžiško do zwjazka rjada swj. Benedikta zastupi, kiž tehdy w schudžom dželawosć a dobre poczinki roz-
schěrofoćeske a we swojej spodźiwnej mlódnosći ste-
jeske, a kotryž wot dothich lěstotytkow hišćeje pschecy hafo žiwjenja mócný schtom swoje wotnoshi hač do Australije wupšchěstrja.

Djermny tak božemje wot stawizny swjateje Kon-
fortije a wobzarujmy, zo te rjane a mudre załadne
prawidła, po kotrychž wona kraj a ludži regerowaske
a swoje zohnowanja polne lubosćiwje skutki rjadomaske,
do pisma njeje zestajala. Ženo hišćeje na te mjeno
pohladajmy wróćo, kiž je naschomu časej trochu wote-
znate, kaž rjane myśle, kiž wotznamjenja; wone kšče-
sczanskišomu čitarjej zachowane njezwostanje, hdyž druhi
list japoschtoła Pětra čjita. Tam je mjenujcy (staw 1.)
ryčž wot toho, zo su pschěž Boha wschitke njebjeske
dary žiwjenja a póccžiwosće nam wopšchate, zo
bychmy z tymi samymi srědkomnje k dželbranjny a
k zhromadženstwu Bójskeje bytnosće byli muzběhnjeni.
Ze łacjoniske słowo pak, kiž tele wozbožace zhromadžen-
stwo woznamjenja, rěka Consors, we mnohocje Con-
sortes. A potom wupokaza so te mjeno Konsors a
Konfortija hafo čjestne mjeno, za kotrymž dyrbjal so
prócować, zo njeby kšchěscžan jenož po mjenje był.

Po Dr. S. E. Weithu.

Šorliwosć jenocho měšchnika we službje.

Piški kóncu zařdzenoho lěstotka, hdyž bě francózka
revolucija do Boha wěričž zařazala, a tohodla wjele
stow tysacow kšudych a bohatych smjercži podała, a
z duchownych, dolež njehachu Boha zaprěwacu pschi-
sahu wotpołozičž, tych morika, kiž njeběchu z kraja
čjetnili abo tam a sem we njeznajomnosći bjež tehdy
hišćeje pobožnym ludom so wukhowali, zo móhli mjel-
cjo swjate sakramenty wudžělecž a tych, kiž po wjele

zšěscžach so nakažachu, z wotwjazanjom jich hrěchow
tróschtomáčž; pschetož ništo njebě tehdy žadny džen
pschěd morjenjom wěstny.

We Strasburgu běchu pschewisnicy revolucije za
hłowu horliwoho měšchnika Zozefa Ludwika Colmara
1000 toleř myta postajili, a guillotina čkafaske na
njoho ze swojej wótrej seferu.

Colmar khodzjeske pschecy pschěhotowany po hasach,
wopytowaske khornych, zo by jich ze swjatymi sakra-
mentami wobstaral, khodzjeske zkradžu z jenocho domu
do druhoho, zo by znatych rozwučjował, pak tu pak
tam pschi dobrnych čłowjekach Božu mschu dzeržal a
spowjedal. A dolež tehdy we wyschich schtantach
dobri čłowjektojo běchu, pomhachu jomu na wschelake
waschnjo. — Wón džěske druhdy hafo officir abo
měšchězansti gardista; jomu bě tóžda drašta luba, zo
by njeznatny zwostał a ludžom mohł k zbožnosći po-
mocny byčž. A tak džěske wón čjasto nimo tych,
kiž kchychu joho popanyčž, we měšchěny luda wulkocho
měšta Strasburga.

Ženu njedželu bě wón na hornjej łubi pod krywom
swjaty wopor Božeje mschě dzeržal. Knježerška wysch-
nosćž zhoni to, pschikaza policajstwu joho wječor po-
panyčž. Hafo officir zhotowany wučěfny wón jich
rukam, a po wustatym strajšce z nowej wutrobitošcju
poshlujeny wopyta wón hišćeje tu samu nóc schěscž
khornych.

Štoro bě joho drašta jomu jedny króčž wulki
strach pschinjeska. We drascje generala pschehanjeske
wón drohi a torhoschěza toho měšta, zo by hafo za-
khowany wojować tym čěžcy potkóscžnym wěriwym
na pomoc pschischof. Wón pschindže na jedny blač,
hdžěž bě wjele wojakow hromadže, kotrymž bě doleho zdny
wupšchaczenjo zadžeržane; čjile wojacy, hafo joho wu-
hladačny, mějachu joho za generala Moreau a wofachu
połni njemdrosće, zo dyrbi jim jich zařtatu zdu dačž
a kchychu so na nim wječičž. Žedny wyschł, kiž k
tomu pschindže, rozpraji jim jich žmólenjo. Colmar
khwataske wofsal, a njezhotowa so wjacy hafo general.

Kak jara pak joho bójska přědłwidžiwosćž zaki-
taske, wopokaza jedny wosebity podawč, hdžěž čło-
wjecza přědłwidžiwosćž žadny strach njenamaka. Žena
žónka bě joho wofáčž daka, zo by ze sakramentami
mrějachych wobstarana byla, dolež so straschnje khoru
čjujeske. Colmar, kaž pschecy, khwataske k tomu jomu
pomjenowanomu domej, a to hafo wojak zwoblekany.
Na hasy žetka joho jedny sprawny lutherški strasburgski

měščezan, kotruj na njoho z mjenom zaryčja a so wo-
prajcha, hdyže khwata? Hato Colmar so zeznaty wi-
džesche, njemějšche wón strach tomu muzej prajicj, zo
jena žona, kotruj wón mjenowasche, joho duchowny
tróšct žada, dolelž čježny khora leži. Duž wotpschi-
try a pšcheradži mjelcjo tónle swěrnj wotmyšlenu
njekničomnoščj tejele žónške, kiž joho do swojoho
domu bē wołacj dača, zo by 1000 toleri, kiž bēchu
na joho hłowu wustajene, dostała a tam woczałowacy; m
wojakam pšcheradžehoho pšchepodaka.

Tež druhi džimny podawt toho runjecja z joho
pšchětratyh strachow je spomnjenja hódny.

Zedyn mjeztor bijachu wojacy z wotmachom do
wrotow jeneje khěže, hdyž joho popanyčj so nadžachu.
Njepišchebojany pšchindže jim Colmar hačo skužownik
zwobletany ze swěcu we rucy napischězo, a wotmoł-
wi na prafchenjo: „Hacj knjez Colmar so tu sthowak
njeje?“ cyle mērnje: „„So woni toho čježjo nama-
tačj budža.““ — Potom hacj woni z joho pomocu
cny dom pšchepytali bēchu, džěchu zrudni dale.

Hato wón jedyn druhi króčj hačo džělawy muž
zwobletany bē Wožu mšchu džerjak, prafchachu so
joho kójerjo: „Kajtoho rjemješka je?“ A hdyž bē so
za mulerja so wudawał, spóznachu woni joho rucy
za tele džělo jara něžne a mjěchle, dachu jomu pak
tola hieč.

Pozdžišcho pšchěhotowasche so wón najradšcho hačo
mčynt, dolelž ludžo zapróšchenomu najradšcho z pu-
cja du.

Colmar bē potajkim woprawdže mēščnik po wu-
trobjě Wožej, Zandželam k wjesokóčji, a cłłowjekam
k tróšctej we jara struchnym cjasu.

Zbožowna rejtarka.

Zena zemjanska a jara rjana knježna z čješčow-
neje a bohabočajneje swójbny lubowasche reje z pšche-
mērnej nakhilnoščju, kiž wjacy pšchemožicj so njedasche.
Hdyž pak jedyn duchowny z přědarštoho rjada druhdy
jich doma wopyta, wuznaščtaj jomu jeje starškej tež
žadoščj swojeje džowki za rejemi, a storkješctaj jomu
tohodla swoju nuzu.

Za něfotry čas pak so poda, zo tón pobožny
mnich z nej k rječam pšchindže a tež wot rejow zapo-
cja, totrež wona, kaž jama duch wuzna, pšche wšchě
wěcy tohole swěta lubuje. Na to prajesche duchowny
wótc, kiž ju za Boha dohycj kchycche: „Pracijě mi,

wosobna knježniczka, hdy by wam k wuzwolenju date
było, tydžen dołho reji so zdžeržecj, a potom wam
popšchate było jene lěto dołho po waschěj žadosčji
rejwacj; abo pak, hdy byschěze wy lěto dołho z wosta-
jenjem rejow sebi wufupicj móhli, cnyk wasche hiščěze
trajace žimjenjo we lutyh wjesoknyh rejach pšchěczinicj,
ščto drje byschěze sebi wy wuzwolili?“ —

„„We tajtim padže“, wotmołwi wona, „by moje
wuzwolenjo z dobow hotowe było; rady byh ja tajti
wopor jebi lubicj dača, zo móhla pšchěz to tajke mulke
zbožo jebi nadobycj!““

„Kak pak potom“, rječesche skužownik Woži dale,
„hdy by wam k wuzwolenju so postajilo, tele krótkie
žimjenjo (a ščto wē, hacj wy hiščěze jene lěto žima
budžecje), rejow so zwoštajicj, zo byschěze potom we
njejbesach wěcznje wšchitke wjesokóščje wužiwačj směli,
kiž sebi wascha wutroba jeno wumyšlicj móhla?“

Knježna bu wot tnyhle kłowom pšchewzata, a
njewjedžesche, ščto dyrbi prajicj. Stóncznye pozdnyhny
z hčubota a prajesche: „„Wěštoščj je, zo ja žanyh
hinityh wěcow dla, kažtuli swěczate a drohe wone
byčj móhke, rejow so wotrijetka njebyh; tola byh k
tomu so podacj móhla, hdy byh z wěštoščju wjedžaka,
zo byh ja tule wjesokóščj we njejbesach wěcznje wuži-
wacj směla. Wóžecje mi wy to jasnje dopokazacj,
zo we njejbesach rynth wodža, dha čcu waschomu
žadanju so podwolicj!““ —

„Steji pišane“, prajesche tón mudry mēščnik: „Ty
hiščěze wustupišč do rynthow tnyh samnyh, kiž tu rej-
waja!“ (Serem. 31.) Tež je we tnyhsamnyh pišnje
husto rnyč wot wěcznoho kwasowanja wot a zhromadnyh
wjesokóščjow; a wyščje toho je bjez wšchoho dwěla,
zo zbóžnosčj tnyh swjatyh we dospoknyh pšchenadob-
nym dopjelnjenju wšchitkij jich žadosčjow wobšteji.
„Wšchitko, ščtož twoja wutroba žada, budže tón Knjez
tebi dacj“ (Pš. 36). Hdy by tam tak něčto lóšct
na rejach mēl a we njejbesach njebychu rynth wodžili,
dha njeby joho zbóžnosčj dospokna była; zo pak by
tež jeno te najmjensche na dospoknej zbóžnosčji tnyh swja-
tyh brachowalo, to wěricj, by žlawne kcařstwo było.“

Po tnyhle a toho runja rozryčjowanjach wot
wěcznyh njejbeskijh wjesokóščjow, bu wutroba
teje knježny wot swjateje žadosčje zahorjena, a wona
poda tomu mēščnikkej rufu a — Žějusej na stchizju a
joho macžeri pod stchizjom k lubočji — wotrijetny so
rejow na wěczne.

Wulka bē tohodla wjesokóščj jeje pobožneju star-

ščeju, kiž na jeje proštnu jej najtunišče drašty zeshčič dashtaj, we kotryhž wona tši lěta dokho we narodnym domje Bohu a cštowjekam poskušnje skušeshe a jara ponižna a pšhečelna pšhečjiwo wšhitim bē. We shtwórtym lěče paš shtorje wona na zymicu, kotraž so do njewuhójneje šhorosče pšhemēni, zo wšhitcy na jeje wotšhorjenju dwēlowachu.

We časju jeje bolosčimeje šhorosče mējeshe wona wjacy króč spodžitwne widjenja, a tehdyh zdashē so kaž bjez žiwjenja, starškej ju tohodla napominashtaj ze swj. sakramentami so wobstaracž dacž; swjate poslenje wolijowanjo paš sebi wona njedashe wudžičič, dokelž wjebzeshe, kaž jej po jeje nutrnej žadosči wozjemjene bē, zo prjedy njewumrije, doniž jeje duchowny wótc z cuzoho kraja domoj so njewróči, kotryž bē ju wot jeje hšupeje njemdroščje wuhojil.

Potom hacž wón domoj pšchischoš a wona poslenje sakramenty z wulkej pobožnosčju dostača a dokho z napinjehymaj woczomaj š njebiesam hladata bē, prajeshe wona škóncžnje z jara lubožnje škódkim hšosom:

„Lubowany wótc! pšchi mojim pšhemobroczenju šče mi wy we njebiesach wēčzne w rynkach šhodzenjo šlubili; wot tohole šlubjenja wotwjazam was ja na pšhecy! Š mojej njewuprajitnej bolosčji šym ja te blati widžata, hšžež tam njemudre knježny pšhebhawaja, kiž tu na zemi rejam podate bēchu, a šym tež Šžusa a joho lubosčjimu knježnjacu macžet z šhorami knježnom widžata, kiž bēchu bēšowētlace kaž z noma panjehny snēh, a kiž we wēčžnym šhodzenju w rynkach so wjesela a tomu Šehnječju ščžehuju, hšžež wone dže. Šhwalče toho Šnježa zo mnu, kiž za šnadne zapowjēdzenjo mi z bježkóncžnymi wjesolosčžemi woptacža, a pšhez šhorosčž mje wučšičēji, zo nētk bjez zadžerženja š njomu horje pšhīndu! Šhwaleny budž wón do wšheje wēčžnosčje!“

To bēchu jeje poslenje šłowa, pšchi kotryhž wobzantnjenju wšhitcy pšhitomni z wjesolosčju pšakachu.

Šwētne pšchisłowa we duchownym draščjenju.

1.

„Šhtóž chce so wobohacžič, dhrbi rano zahe šlawacž.“

Šwētne rozšymjenjo tohole pšchisłowa zapšhija ludžo taš derje, a leži jim taš na wutrobje, zo trēbne njeje jim to naspomnicž. To paš so wjele ludžom zda za

njetrēbne, hacž runje jim znate bjež mohšo, hdy bjechu wjacy njebieseshe mudrosče mēli a ju sebi wuprošhli: zo tež z pobožnosčju zahe so započječž dhrbi, zo by mohš poklad pščežiwosčžow a dobrhš šłutkow so nahromadžič. Tele zažne započzenjo njeplacžji jeno za kóždy džen wosēbje, ale tež we žiwjenju, we mšodosčji. Šak je pola was we tšmle nastupanju, šheščžanscy staršchi? Šawodžujecže wy washe džēčji we mšodosčji š bohojosečji a pščežiwosčji? Wučžicže wy je prjedy wšchoho poskušnosčž waschim porucženjam, lubosčž bjez sobudžēčžimi abo domolicže jim samym wječjenjo a hšēwanjo bjez sobu, abo domolicže, zo džēčji hšže zahe pšchuwfnu na was swarječž a dacže jim wšchu wolu, zo jeno su zmērom. Wosobnje š spomnjenju je, zo dušchow šhorosčž je pšhēwzata cštowjekow we próžnym hordženju na rjanej draščje; to njeje džiw, hšhž macžerje haj tež nanojo male džēčji taš cžasto rjanoho woblēkanja dla šhwala. Šdy bjechu woni tola jich pšenosčž a poskušnosčž radšcho šhwalili a mytowali; zawēščje bjechu tež z Wožej pomocu džēčji to nawulke, hdy bjechu wšchēdnje žhromadnje z nutrnej wutrobu z nimi pacžerje špēwali.

2.

Wjele pšow su zajacowa šmjercž.

To je wērnosčž, prajišč a myšlišč šnadž pšchi tšm na twojich nješhečželow a pšhemóžerjom, jeli šy rje-mjesnik abo pšhešupc. Za paš šču tebi nēšcho druge prajicž: „Wjele žłch pšchuwčženjom a njekazanstwow su dušhe šmjercž.“ Pšhed tšmle nje-pšhečželemi prócuš so najprjedy pasčž, a wozboženjo twojeje dušhe mēji za twoju najwšobnišchu štarosčž.

Pšchetož šhtóž je z procha wuroštko, njemóžesčž ze wškej mocu pšhed prodom wobwarnowacž; tola paš zamóžišč pšhez njewušlawace wojowanjo twoju nješmjertnu dušhu pšhed wēčžnej šmjercžu wobwarnowacž.

3.

„Šena šastojčška nješhīnjese hšhčje nalēčjo.“

Taš praja ludžo, hšhž šastojčšku w špočžatku jutrownoho mēšaca pšhelētowacž widža. Taš móže tež našchomu lubomu Šnježej a Bohu bjež, hšhž wón we našchim šheščžanskim žiwjenju jeno jedyn dobrny šłutk, jeno jene krute přēdkwacžo — aš, abo jeno jene pobožne pohnučžo wuhłada. Rozpomni, taš wjele tebi hšhčje bračuje a daj twoje žymne a proste

hrześnane żywienjo prawje pschecź wot wohrjewaceje a wożiwjaceje hnady Wożeje, zo by twoje żywienjo na pobożnych myślach, słowach a skutkach tak bohate było kaź zemja w naléczu na mnohich kwětkach a zelach!

Spytowanjo.

We połnej pusczinje bydlešce jedyn putnik. Próznienca (próznny blał pod statu) bė joho bydło, koruski skužachu jomu ł cyrobie, a z rosu, kotruź sebi rano nahromadzi, społojesce swoju laćnosć. Joho żywienjo bė zbożowne, pschetoź pola njoho bydlešchtaj počćiwosć a pokoj. — Ł tomule putnikej pschindze jónu jedyn cuznik, kotrohoź wobleczenjo na bohařtwo pokazowasce a kotrohoź zaběrzenjo bė wosobnje dwórlime a pscheczelne. Wón rycześce ł putnikej:

„Wosobny mužo, cžohodla zathowasch ty twoju pkaćiwosć we tej pusczinje? Cžohodla wotczechnjesch ty swětej twoju wustojnosć? Nic we pusczinje, hđžež ju ničtő njewuhlada, dyrbi tale rjana kwětka kćeć, wona njech debi zahrody wěrchowste a kralowste. Tón drohi hwězdojty kamuscht njedyrbi dale pschitrywacź cžornu zemju, wón njech so swětki we kralowstej kónje abo wjele bóle we mitrje jenocho biskopa! Zwaź sebi, ja muskch trjebam kaź tebe, a sčěhuj mje do swěta, móc a znajomnosć tebi hiźno wysoke męsto pschipotaza.“

Putnik wotmołwi: „„Za njejsym, za cžoź ty mje dzerzisch! Szym-li pał kwětk, dha je mje toho knjeza skónco narocź dało, mi rosu a desćež popschako a ze swětkimoscju mje wobdało, a tał hcu ja kćeć ł joho křwalbje, doniź mje wón wuschćipnje! Wobshnu-li jedyn drohi swětky kamuscht, dha hcu jón khowacź staroscjimje ł debjenju njebjesjeje kónny! Tu je wón męsczischo zathowany, swět mohł z kradju mi jón wotewzacź! Tebi pał ja praju, steji pisane: Poniznym dawa Wóh swoju hnadu, hordnych pał wón pschewinje!““

Na to wotmołwi cuzy: „Wěno je, zo tał wysołoho ducha njemóže swětna cžescź spokojeć, ani tał hřubofu wutrobu zemjace kubka wupjelnicź. Zola, hđhž ty runje něłł moje spodobanjo sebi nadobhł sy, a mje njepschewinite a njewuprajitne zwjazki ł tebi cžahnu, dha hñh ja tebi rady skužik! Su teź tebi wopravdže křwalba a kubka tohole swěta snadne a niźke, njeje tał z tej wěrnoscju! za njej žadosći tón redliški cžowjeł, kaź łódnik pschi cžmowej noch wıchorojtoho morja za swětkacej wěžu a wěšnym pschistawom, kaź puřnik we pusczinje za zelenym blecźkom, hđžež cžistny kuźoł

žórlı a palmownik křłóđł sřiczi. Nő dže, sčěhuj mje! Za znaju jenocho mudroho dospoknoho mužo, kiź wšchě žhudanki toho żywienja rozwjaza, kiź mřócjele na njebjesach rozđželi, kotrež nam horje pohladacź ł najwšchěj wysołosczi zadžewaja, a tu statu rozkocjeć móže, kiź nam do hřubofoscje hladacź njeda.“

Jomu wotmołwi putnik: „„Jedyn tałki muž njeje tudy ł namałanjul! Tał dołho hacź cžeke cžeko duschu wobcěžuje, njepozbėhnje so wona ł najwšchěj wysołosczi, a smjercź hagle wjedže cžeko do hřubofoscje. Žanomu smjertnomu cžłowjekej so nje poradzi, tołsty zawěškł, kiź zemju a nje bjo dželi, cyle wotřtronieć! Sčtoź wot zemjacych žhudantow ł wukładženju je, to sym ja hiźno wot jenocho wšchoho mišchtyra nawuknył. Wón je moje woło pošynł, zo ja te najrjenšce hwězdy na nje bju wuhladam, byrnje teź hišće njelicžone swěty wjele wšche byke, hacź mojej woćzi dosahataj. Wón je mi swětko dosć popschakł, zo móžu puć ł njomu namałacź. Za sym spokojeny. Za nimam žadosć tu widžecź a pschimać. Wěra mi dosaha, wona je wěsczisch, hacź moja samotna wědomoscź. Wobhladowanjo a spóznaczo sčěhuje. Wójske hwězdy njewuhasnı; cžłowjeke maliczte swětkesko rozoma wuhasnje skabh naddėh dñha nócnoho. A zasł steji pisane: Prjedny wšchoho pał pschimaćje sčkit (prawje) wěry, z cžimž wšchitke wohenjoite kłoki schibakřtoho ducha wuhasnjeće!““ — —

Něłł rycześce tón cuzy z nowa dale: „Swjaty mužo! ja křwalu cze zbóžnoho! Ty sy wobřtal we spytowanju, a sy křuty namałany pschecžimo hordosczi a pschecžimo wćipnosći, cžomuž twojei přenjej staršcej podlešchtaj. Ty dyrbiš wjedžecź, ja sym duch toho swětko, wot njebjeskich wysołoscžow dele pošlany, twoju počćiwosć pruhowacź a twoje dobyćzo wopkaćecź! wužiway tał, sčtož su cži njebjesa wobradžike!“ —

Tał prajesce wón, a spěšchnišcho hacź so tućel na mřócželi natwari, rozščerofosczi so próznienca ł kralowřtomu hrodej, cžemnosć bė precź kaź pschi nócny m zabłhřtnjenju, a kółwołoko bėhu swětko wšchelakich barbow z najwjećšcej jasnosću. Wot rjanoho marora stejachu wysoke stolpy. Žene blido stejesce nafsředža, a na tym samym bė mnohosć wšchelakich płodow ze cžopłch krajow a te najwubėrnishe jedže. Žnoschowace studženki žórlachy wino do žłotnych mjeđeńcow. Wot wšchěch řtronow zyncześce hudžba najwosobniřchich hercow, a wšchě dobre wónje Arabisťeje ždachy so tu žienocžene. Na mjeřchich řhdadłach wot-

počowachu so swětłace sčatnosće, bohaće a krasnje zwoblekane, a spěwachu wujace pěsnje. We sčtomach bližšje zahrody lětachu wje ptaczki z pišanymi pierjemi, luboznje spěwajo tam a sym, a te sčtomy njeschu płody rjane a lubozne k wohladanju, kaž tamne, kiž we paradizu roščechu.

Na nětotre wotomifnjenja bu putnik kaž zraženy a wšohón zastróženy, potom pak so zmuži, začini swcej woczi a prajesche:

„„Dži přecž wote mnje, ducho helski! Zandžele z njebjes nikoho njezamjedu, a tak njewopłacza Bóh swojich skužownikow! Swojim pscheczelam podawa wón kšhiž, a tam tu krónu, tu kšeluch hórtošće, tam te wino! Dži wote mnje, pschetož steji pišane: Wobkhadžuje we duchu, a tak njedopelnice te mjasne zalóšchtowanja!““

Potom scjini znamjo swjatoho kšhiža, a spěšanišcho hacž tučel zandže, bě horby hród rozpadał, a wot wšchěch kuzłarskich sčtatnosćow njezwošta ničžo hacž kusacž procha. Stała próznjeny koczesche so a jedyn zmij lězesche khwatajo do teje sčkatby, z kotrejež kur wot palaceje smokly won sapašche; potom zaprasny so ta džera z hrimanskim dyrjenjom a z toho bjezdna bě wutke wolanožo žalosće kšhšecž. Tón cuzy pak bě so zhubil!

Wórzhy stejesche jedyn druhi cuznik pschi putniku, kotrohož woblicžo so swětlesche kaž skóncu, a kotrohož drašta bě běła kaž sněh. Njebjesta wjesokosč swěčesche z joho woblicza, a wón runasche so rjanomu młodžencej we sčtatnosći. Tónle poda tomu wobhdlerzej puschjiny bolminowu hałžku, a prajesche k njomu:

„Zbožo tebi, zo ty scžehowasche czahnitbje Wójskje hnady, a wojowasche z wojejskej brónju Wože! Ty czekasche pod sčlit toho Knjeza, tohodla njejsy ty podležak we czěžkim bėdženju toho spytowanja! Za stejach pschi twojej stronje, a zahorjach twoju zmužiwosč, pschetož ja sym — twój jandžel pěstow!“

Wón wuruča, a wjedzesche toho swjatoho z teje próznjeny. Zandžel dótkny so teje skaly, a hnydom wudhri z njeje najczisčischi kužol, a we studni wobrazowasche so módre njebjo a hčez wozdžicžka bėzesche, wuroscje trawa a kwětki kčžejachu. Tón jandžel dótkny so z nowa zemje, a duch wurosczechu dwanacze datlownikow počnych najskóbschich płodow. A jandžel prajesche: „Staj, a nětk społoj z dobrym swědomjom twój hlód a twoju lačnosč!“

Putnik prajesche: „„Na čim spóznaju ja, zo sy wot Woha póskany, a jandžel swětka?““

Zandžel wotmołwi: „Z mojih słowow a z mojih skutkow! Za ryczach wěrnosč k tebi, a njezbudžich pschěz lisčćenjo wyšokomyslnosč, ale zhnuch wjele bóle ponižnosč we tebi, hdyž tebe na pomoenika we bėdženju požazowach, kotromuž ty z wječeschoho džela dobytnu so džakowacž masč. Tak so pschiskuscha jandželej swětka! Za darjach tebi, sčtož je najnužnišche, a tak čcu tebe wobwarnowacž pschěz strachami a spytowanjami, kiž z najwječeschej khdobu runje tak kaž z najwječeschim bohasčtom su zjenocžene. A hšchěje, hlej tele swjate znamjo! (Kšhiž płomjenjowasche na wutrobje jandžela.) Nětk njesměš wjach dwělowacž, hacž sym wot Woha póskany!“

Zandžel wupraji a zhubi so we powěste. Putnik pak jėdzesche wot sčtomowych płodow, a pijesche z kužola, a czujesche so woskšewjenny, a joho wutroba bě merna kaž jėzor na wječor, hdyž kóždy wěščicž mješči a mješacž z njoho won swěczi. — —

Swěra abo smjercz sylneje lubosče.

Wěrna lubosč njemóže bjez wopora wobtručena so wopožazacž.

We sławnym měscje Genua staj něhdy dwaj młodaj mustaj byłoj, kiž nadobo wo ruku jeneje zemjansteje, pschěz rjanosč a poččiwosč wudėbeneje knježny so napraschowasčtaj. Zedyn wot njeju a runje tón, kotromuž wona bóle nathilena bě, bu wotpožazany. Tón druhi, kiž swojoho naroda a bohasčtwu dla jeje starschimaj so lėpje lubjesche, bu z njeje slubjenny, a za njedolhi čas dyrbjesche wěrowanjo byč. Přjedy pak hacž so postajenny čas pschibliži, kotryž za njewjestu nic mjenje, kaž za toho jej lubšchoho, jeno zrudny byč móžesche, wudhri (we lěcze 1657) žła natkowaca khorosč, kiž w swojim spěšnym pschibjeranju surowje bjez wobhdlerjemi njemdrjesche; a njetrajesche dolho, zo bu tež ta kčžejaca knježna wot tejele hrozneje khorosče natknyjena. Počny hrozny a stracha czekasche nawožjenja wot njeje; samo jeno wot bojosče tyščenny, hacž njeje wot tajkeje bližoty hižno tež wot smjertneje khorosče natknyjenny, zankny so wón do swojoho domu; a dofelž wón zjawnje dosč na ničžo druge njemhšlesche, hačo swoje drohe žiwjenjo zdžerčecž, tak so požaza jasnje dosč, zo joho lubosč na žane waschnjo tak sylna njebě hačo smjercz, a zo njeběchu wilke žimki wody trėbne, ju wuhasněč.

Nětko pak, we času stróželow, hčez wšchě zwjazki

so zrozpufščejeja, namafa so joho napfščežny nawoženja pola thoreje, bjez toho zo by na njepsščeželne a zaspějace zadžerzenjo kėdžbowal, kiž bė prjedy wot starškejju teje njewještj zhonicz dyrbjal. Ničto njezakaza jomu nėtko nutškėd de toho domu, kotrohož so kėdžby bojesche; ani prėstwa swojeje maczerje a pščeželow, tež nic hrozacy strach, ničo njemėzesche joho wotdžerzowacz wot stutka lnbosčeje a miłosčeje. Z wutrobnej starosčeju poda so wón nėtko k službje teje thoreje, kotrejež wožoktnjene a spanjene wobličejo nic kusa prjedawšcheje rjanosčeje njebė wobkhowalo, tež we nocach zwostawasche wón pšči njej, ju wobstrajujo. Soho prėcowanja buchu najzbožomnišho wopfarčene; thora wotkhoru dospočne, a kėžejasche we wschej lubožnosčeji zasly znoma; wón sam pač bė wot thorosčeje njenatyl-njeny zwostal. Duž namafa so tež storo zasly jeje slubjeny nawoženja, wopofazowasche we rjenje zriadowaných stowach swoju wješolšč, a njezakombži pšči-spomnič, tač zwjeselime wrėčzenjo jeje strowoty z potajenym časom hromadu trjehi, kiž joho najnutrnišche žadosčeje dopjelni. Gačo njewješta tele naspomnjenje wuslyšča, pany wona swojomu naney k nohomaj, potaža na toho pščežela, kiž ju na fromje rowa njeje wopusščežil, a prajesche: „Tu je mój wumožnik, bjez kotrohož swėry wy žanu wjae džowku njebysščeje mėli; jomu slyšča moja ruka!“ A jeje prėstwa bė počnejsprawna, zo njeby wuslyšchenjo namafala.

Rhostane pycharstwo.

Powješč.

Pšched wjele lėtami je we Winje žakosnje horda a wysokomyšlna žónsta žywa byla, kiž pšchemėrnje za draštowej pšču kėjesche. Wona storo chly džen pšched hlabadłom sedžo so wobhladowasche a žakombži na tajke waschnjo hospodarstwo a prjedy wschoho Wože služby. Wona myšlesche stajnje, tač mohła swojoho runjecža žónskich we krasnej drasče pšchetreječic.

Zedyn džen džėsche tale pycharška žónsta nimo mačeje thapakki maczerje Wožeje, a zwaži sebi thoble we swojej schtrasny hėdnej lohkomysnojėzi swj. Mariju, njebjes kralownu, wusmėšchicž zastarjeneje drasčicžki bla, z kotrejiž bė wobrazowy stokpil woblecženy, a ju so prasčecž, hacž by mohła so wona z njej pšchirunacz. Tale pščež mėru hłupa a throbka wysokomyšlnosč wolasche k njebjesam; a hižno pšchichodnu nėc bu bjezbėžna žónsta za swoju žlu a hanjacu rycž thofstana.

We pokėdnej hodžinje pščasche so pšched jeje durjemi, wona wotewri durje, pšched njej steji profščekfa. Twjerdeje wutrobny, kač wona bė, wuswari lapatu profščekfu, zo by hnydom wotesčka; ta pač so njedasche tač lochcy wotehnacz, a pozbėhny swoju křtu, tač sceptač, a prajesche z hordej dostojnosčju: „Ty njełnicžomnje khuda, ty sy profščekfa! šcho dha je na twojich lapach tu we twojej woblekarni? Za čcu tebi hinajšche drohotnosčeje pokazacz: tu we mojim forbje mam ja tač rjanu draštu, zo by rjana dosčž za kėdžu kralownu byla! čeesč ju mēcž?“

Ta pycharška žona pač njewėrjesche tej profščekfy a čhysche ju ze surowosčeju z mocu wotpołaczacz; stara pač so wusmėwkwowasche a wotpšchitry swój korb, kiž we rucy džeržesche, a wuczeje z njoho chlu žonjacu draštu, kiž wot žlotoho wusčiwanja a swėtkoho somota so žybolesche, šchleječ bė kač najrjenišche hwėždowe podnėbjo, wopasnik a črije hacž najrjenišche, a klobut potny cuzny žadnyh rėži. Pšči wuhladanju thchle krasnyh drohotnosčejow pany njerožomna a pšču pšchibėjšcy lubowaca žona tej starej k nohomaj; a wobpšchihahasche ju, jej tule pščekrasnu pšču pšchedacz, a čce za tufamu jej dacž, šchtož wobshnje. Ta stara na to wutle prajesche: „Ty džė čyle ničo wjacn nimaš, ty sy twoje zamoženjo pšchehonika a pščežinika.“ „To je wėrno“, wotmołwi ta horda, „ja pač čcu wšchitko, šchtož wobshnu, k pjenjezam scžinicž a tebi dacž; tu draštu dyrbjju ja mēcž.“ Na to stara pščečelnje wotmołwi: „Za čcu tebi nėščto prajicž, šchtož mőže so čzi spodobacz. Wo twoje pjenježy so ja nještaram, thčž mam ja sama dosčž. Za čcu tebi chlu draštu na tsi dny k woblecženju požčicž, a za to mi ty dasč, šchtož je we tšeczej nočy z tej draštu pšchikryte.“ Ta do pšchi zablaznjena žona njeledžbowasche wjacny na poslenje stowa, a slubi tej starej wšchitko a dōsta draštu. Nazajtra wustupi wona z domu a tsi dny dołho po hasach a na torhosčėžach, wo sriedž nočy w požčenej drasčeje so połazujo a hordže wustupujo, k zbudženju zawisčeje pola wullich lujenjow. A ničto njewjedžesche, hđže su tač krasnje tfane wėcy k dostaczju. We chnym Winje njebė ničo toho runja k namalanju a k dopraschenju.

Dnyž bėchu tsi dny nimo a stražnikojo džesatu hodžinu hižno khwilu wothwiždali, sedžesche hiščeje rjenje zwobletana žona we swojej ištwe a myšlesche halle na wščem posledku na to, šchto je ta stara žona tola po prawom žadača a mēcž čhycfa. Čžim

bóle wona za tym so dopytowasche, czim njeľubozniſche bę jej te wumęnjenjo, do kotrohož bę zwolika. Tej pſchindžeku wſchelake czimome myſle, poľne ſtarosczow do hłowy, a we jeje mozach ſtajachu ſo jej wſchelake ſtróžace napohlady přęđt, zo z tej draſtu cyle po prawom njeje, zo drje je ta ſama z hele, a dar zľoho ducha. A hdyž jej pſchecy tyſchniſcho bycz poczja, chycyche tať khęťſe hacž móžno tu ſamu ſo wuſlec. To pať ſo tať nječzinjeſche, kaž wona myſleſche. Za dźimna draſta bę kaž pſchiſmolena, haj kaž pſchiroſczjena, a njebę t wuſleczenju. Wona bę ju rady po kručach wot ſo zetorhala, byli jeno móhla; a pſchi wſchim tym pſchibližowasche ſo pſchecy bóle dwanata hodžina. Za nježbóžna bęhasche kaž hłupa po ſwojej iſtwę wot jenoho łonca t druhomu, wupyſchena kaž kralowna a žaľoſczjeſche a ſkiwoleſche kaž proſchęťka. Dwanata hodžina bu wotbita a ta ſtara pſchindže zaſy, runje tať roztorhana kaž pſched tſjomi dnami, a prajeſche rjech-tajo: „Tať moja najľubſcha, ty ſy mi t zapľaczenju ſlubika, ſchtož we teje hodžinje z mojej draſtu pſchi-krute budže: to ſy ty ſama, tohodla ſy ty něť moja a mi ſkuſcheſch.“ A pſchi tyſde ſłowach pſchemęni ſo do djaboła; tež ta rjana draſta ſo pſchemęnjeſche: tón częrwjeny ſomot pſchemęni ſo do krewje, wuſchowane žkote do wohenja a ſľębro hwęžďow pſchelętowasche kaž bęhľanjo horje a dele, a ſchwablome helſte pľomjenja ſo palachu wokolo częła teje we ſmiertnym ſtyſtu bę-džaceje žony. Hžno wupſchęſtręwajſche djabol ſwoje pazory za tej nježbóžnej, a nabobo ſta ſo jedyn ſtorť a palaca draſta padže t zemi... Za do draſty za- bľazujena žona noſcheſche na ſwojim częle ſpody draſty jedyn ſchžit t jene pjenjezne ſwjećatťo ſwj. Worboru. Wona ſtejeſche pſchi wſchęch ſwojih hręchach pod za- křtom teje ſwj. knježny, Swjata Worbora da jej, tať rjec, „jedyn ſtorť do njebjes.“ Ğorda žona czinjeſche něťto woprawoſtu potutu, džęſche do jenoho kľoſchtra, a hdyž bę wſcheje přóžnoſče ſo cyle wotrjeķka a z woſtajika a něť dobry pſchikľad dawaka, a hiſchęze doľho prawje pobožne žiwjenjo wjedka, bu wona we pokoju a wjeľoľoſczi t tym wumoženym horje wzata. A dopomnječju na tónle podawť, a t wužitkej a t ľępſchomu hordych žónſkich, je na tym twarjenju, hdyž je tale ſtawigna ſo dopjelniķa, jena ľamjenťna taſla zapoľožena byta, na kotrejž bę jena žónſta woznamje- njena, liž ſo t njebju pozbęhowasche, ale wot jeneje ſchtaťnoſčje z jenej ľonjacej nohu a na hłowje z ro- hami, wotdžeržowana bu. Tón ľamjenť tam hžno

dawno wjach njeje, ale ta haſa, hdyž je ſo tón dźim ſtať, řęka hiſchęze džęſniſchi džęn „Storť do njebjes.“

Žęntwy ľoſchtny muž.

Ğanſej, jenomu hžno wobſtarjenomu mužej, bę žęnt- wa do hłowy pſchichķa; wón wza ſebi tohodla dobru ſuknju a njeđjelſte ſchľornje, zwiaza ſebi rubiſchto wo- ľolo ſchje a džęſche t knjezej fararjej, joho za dobru radu ſo praſchęcz.

„Dobre ranjo, knježe fararjo! ja bych ſo was rady za radu praſchak!“ prajeſche Ğanſ, haťo t fa- rarjej do iſtwy ſtupi, poľny zatracħa měcu we ruch džeržo.

„Na Ğanſo,“ praſchęſche ſo farar, jomu ſtoť ſti- czo, „ſchto dħa chęczje?“

„Ja męnju, knježe fararjo,“ Ğanſ wjerczeſche a zhibowasche ſwoju měcu z rukomaj a začęrwjeni ſo, kaž ſchulſki hólč. — „Ğleječe hdyž je jedyn tať ſam we hoſpodařſtwje, ſam za ľudžimi hľadacz dyrbi a wſchudžom bycz njemóže.“ Ğanſ khodžeſche po iſtwje a hľadaſche najbóle z wóknom won.

„Nó, Ğanſo, ſchto dħa dyrbju ja tebi radžicž?“

„Ja męnju, knježe fararjo, najľępje by byťo, hdy- by, hdyby — hdybych ſo woženik, potom mohťoj tola dwaj na wſchitťo hľadacz?“

Farar tež khodžeſche we myſľach horje a dele, haťo by za Ğanſa něſchto wumyſlicž chęčľ.

„Ğaj, Ğanſo, to macže prawje;“ wotmoľwi wón po khwili z křóťka.

„Hdyž pať ſebi pſchemyſľu,“ wotmoľwi bur na- pſchęcz, „zo mohľa žona hórſcha bycz hacž cjeľedž.“

„Tu macže zaſy prawje; Ğanſo, wy njeđyrbicje ſo potajřim žęnicž.“

„Jedyn pať dyrbi najbóle tať ſam doma ſedžęcz, a nima niľoho, z kimž mohľ ſo wutrobnje rozręczęcz a ľóždy to njeby žhonik.“ Ğanſ czinjeſche pſchi tym zrudne woblicžo.

„To je tež węrnó, Ğanſo, tať dyrbicje ſo žęnicž“ wotmoľwi farar zaſo měrnje.

„Hdyž pať ſebi jedyn zaſy pſchemyſľi, knježe fa- rarjo, tať ľochy jedyn pſchi wuzwolenju wopaki trjechi, a ſchto bych ja pſchi njeķnicžomnej žonje wſchitťo wu- ſtačž dyrbjať!“ — męnjeſche Ğanſ dale.

„Tu macže zaſy prawje; woſtaječe tať žęnjenjo,“ wotmoľwi farar a nježhubi ľuſka ſčęrpnoſčje.

„Za toho dha jedyn tola džěła a po prawom so prócuje, prafcham ja hufto so samoho? Knježe fararjo, jedyn so tola rady za cuzych ludži njebrěje a nje-pschěsčěha. Jedyn zhubi runje lóšcht t džěku.“

„Wu macže cyłe prawje, Hanso, wobstaraježe sebi dha bórzny žonu. A Bóh chyt mam dom pokny džěczi wobradžicž.“

„Hdyž pak so džěczi njeporadza, ja myslu z hrózbu na to, dha bych radšcho nježenity zwostał.“

„Hanso, wostańče jeno nježenity!“

„Rajshórsche pak je, hdyž jedyn do staroby pschińdže a so we fhorosczi a hubjenstwje cuzym ludžom doměricž dyrbi.“

„Cyłe prawje,“ wotmołwi farar z jenajkim hčosom, „t tomu je žěntwa dobra.“

Hans drapafche so za wuschomaj. „Haj, hdy by jedyn wšchitto doprěda wjedzał, knježe fararjo, dobru pravu žonu namafacž je tał cžežka wěc.“

„Hdyž pravu njenamafacže, Hanso, zwostańče jeno nježenity!“

Hans počza njesčěrpnny byč. „Ale, knježe fararjo, sčto dyrbiu ja wopravdže započčěz? Wu mi pschecy haj a ně wotmołwječe, ja bych tola rady wasch radu dostał.“

Wysokodostojny knjez farar stupi měrnje psched Hansa, klepafche joho doměritwje na ramjo a prajesche: „Sčtož wy hčecče, Hanso, to móžče cžinicž Bože mje.“

Z tym bu muž wotpuschčěny.

Njezabu dž: „Sčtož so ženicž hče, pola toho je wscha dobra rada zhubjena.“

swoju ranšchu khwału swojomu stworicžerjej. Na dobo zaklincža wěšty zwut taž wot dalokocho zwona t jeje wuschomaj. Wona zasta a posłuchafche; to bě znaty hčos zwónczta cyrtwicžki we Ebersbergu, tiž jej pschwolafche, zo wona džensa pozdže pschińdže.

Ze zrudobu wupany jej rufajca, na kotrejž bě złoty kschiz wuschithy; we wotkomitnjenju zběhny ju jena sroka ze swojim pystom a lecžesche z njež wotsal wšfche lěsa.

Richardis khwatafche tola swój pučž dale, zo by t najmjenšchomu pschi kóncu swjatoho wopora pschitomna byčž mohła.

We tym wotkomitu pak, hdyž měschnit we Ebersbergu t wotkarjej hčiz hčysche, zléčza ta sroka z tej rufajcu do cyrtwicžki nuts a položi rufajcu bjez stracha na wotkar dele.

Ničtó njewjedžesche sebi to wuklafčž, doniž na złotym kschizu njespóznachu, zo je rufajca wot pobožneje hrabiny ze Sempt a zo wona hšfčeže na pučžu byčž dyrbi.

Na to wocžafny měschnit ze swjatym woporom, doniž Bohu spodobna Richardis njebě pschisčła.

Znamjo sroki na swjatym měčje je sta lét dolho swědenjo dawato wo powjedanju, tiž je so bjez ludom tał dolho zdžeržato.

To dopomina na dospołnišchu službu žiwy ch stworjenjow we dospołniškim waschnju, hačo nam nětk štót služu po zrudnym panjenju do hrěcha naschěju přenjeju staršchěju, kotrejuz hladanjo na zwěrjo (hada) t njedowolenomu wužitwanju zawjedže.

Kwajne spěwanjo.

Zowarsčki.

Pój won, pój won, o rjana, rjana njewjesta;
Twoje dobre dny su nětko wschě, wschitte wschě.
Twój schlewjer pawučžny je tał slyžowny.
D tał płacže rjana njewjesta tał jara.
Dyrbiš holčžki stej wostajicž,
Dyrbiš nětko t žóntkam hčiz.

Rilijowe knježnicžki.

Won wy mudre knježny cžehńče,
Swoje lampki-wuděbjeježe.
Tež te rjane wonjeschka pschi wutrobje
Znamjenjeja waschich duschow rjanosče.

Rufajca hrabiny Richardis.

Wokoło lěta 1012 sta so, hdyž hrabja Ulrich ze Sempt ze swojej mandželskej Richardis na jenym hrodže njedaloko Ebersberga we Bajeriskej bydlefche, — zo pobožna hrabina wschědnje rano zahe do cyrtwicžki we Ebersbergu khodžesche t Božim službam a t swjatomu woporej Božeje mšchě. Wona njeskómbži žadyn džět tule pobožnosčž; a njedafche so tež pschěz deschčž a sněh wot toho wotraschicž.

Žonu džěfche wona rano zahe swój znaty pučž pschěz samitfowny lěs t lubomanej cyrtwicžcy. Cžisčina bě wschudžom wokoło, žane schumjenje sčtomow njebě kschšecž, samo ptacžatka spěwachu tu a tam

A runja czystych lilijow lubosze
 Su wasze kwasne czestne drasczenja;
 To su drozysze njebies debjenja,
 Hacz Salomonste hordosze.

Towarszki.

Woblecż so, woblecż so dzens na krótki, krótki czas
 Twoju rjanu draftu, parle a tón złoty rjeczaz.
 Twój schlewjet żidżany je tał szłow wjelizny.
 O ta rjana njewjestta płacze tał jara,
 Dyrbi nětko pletwa sřhowacz nuts
 Pod křapiczku a tón bėly czėpc.

Lilijowe knjeżniczki.

Zanjes, spėwaj luby solobito
 Twoje lesne kumsřtne woznamjenjenja.
 Twoje skódkle jasne spėwanjo
 Njed je njewjeszczinske herc'wanjo,
 Sřkowronczkowi spėw dyrbi tebi bycz
 Tebi, tebi Božo wėczna czestcz,
 So znosřowacz k najwysřowomu zynlej,
 Horje hacz k njebiesřowomu trónej.

Towarszki.

Njesmėj so, njesmėj so; twoje parlow czrije
 Budza žno cze czisřczecz, su žno k tomu wuzke doscz;
 Twój schlewjet kwėtkaty wėje mokry szłowy.
 O tał płacze ta rjana njewjestta tał jara,
 Šdyž druzny móza rejmacz,
 Dyrbisř ty tał kolebacz.

Lilijowe knjeżniczki.

Móbre njebo daj so wujasnicz,
 Wėcznje rjanoh' namoženju postromicz;
 Kłacze wy kwėtki po honach a kufach
 Wjeschtu plachtu, po dołach a hórach
 Wy wėsticzki potom hnydom kolebacze
 Te řhelusřki, zo jom' wónje dymja skódkosze,
 A skónczkoswėtkle rosy parle zasřkriczřuja
 Pšichot'wane njeskóncznive zradowanja.

Towarszki.

Kiwaj 'nož, kiwaj 'nož, su wsřak lořke, lořke kiwi,
 Dónž twój porřejkł njetkoczki tón złoty piersřczenk.
 Twój schlewjet hwėždoity wėje tał szłow pořny.
 O tał płacze ta rjana njewjestta tał jara;
 Dzens su rjane swėtkle piersřczenk,
 Šutse budza krute powjazki.

Lilijowe knjeżniczki.

My lilije z doła lilijowoho
 My so nėhdy zasy wróczamy;
 Potom twoje wuzke kóžko řhowa
 Twoju mucznu draftu njewjestnu.
 A pał pšchindze dusřow namoženja,
 A řhtóž jom' njendze napsřeczjo,
 Wostanje njesřysřany, njepowysřeny.

Towarszki.

Postocz dzens, postocz dzens twoju skóncznu, skóncznu reju;
 Zwjadnu jenož róže, potom wėnca czernje kałaju,
 Twój schlewjet czeniczki zmah'wje so szłow czeřki.
 O tał płacze ta rjana njewjestta tał jara;
 Dyrbisř kwėtki nětko stejo wostajicz,
 Dyrbisř potom won na polo hicz.

Lilijowe knjeżniczki.

Wodźce hwėždom cziste jandželki
 Njewjestu na dobru pastwu.
 Pšcz dobre a žto, dónž jasny a czisty
 Tón duch we lilijowej drascze
 So dželi wot szłow doła
 A z nami spėwa na wėcznym kwasu.
 O hwėžda, o kwėtko, ducho a drafta
 Pšcz žakoscz luboscz, czasnoscz — wėcznoscz
 Pšczek. M. W.

Trappistojo.

W przedawšich lėsttotytkach žakóžichu so mnohe
 kłóřtyřke rjady, kotrež k žakitanju cyřkwe řhrystu-
 soweje pšczecziwo jeje njepšczeczalam a k rozřczėnjenju
 praweje zdžėłanosczje wjele pomhachu. Pozdžisřo wo-
 pusczczichu wsřelate stawy nėtotnyř rjadow přenjořnu
 krutoscz, z džela nuzowani pšcz pšczemėnjenjo czařa.
 Wosřejje wot czařow nėmsřejje tał mjenowaneje refo-
 macije nasta pola swėtnyř ludži hidženjo kłóřtyřsřich
 rjadow, kotrež wjetřke sebjezapřeczjo žadaja. Tež we
 našim czařu wojuje so we wjele krajach pšczecziwo
 tymle rjadom; řhtóž hromadu wiřa z nowym pohansř-
 řtwom a ze žadosczju, zo by człowjek wutorřnjeny byl
 ze wřitřich wobmjeřowanjom, kiž řhrystusowa wėra
 człowjecim lóřtam řtaja.

Čim bóle mamy so džiwacz, zo w tym samym
 czařu, w kotrymž wsřelate rjady przedawřke krucřisřke
 prawidła z lóřřchimi pšczemėnichu, řatholicřa cyřkej nowy
 rjad dosta, kotryž řławny benedikřinski a cistercřski rjad
 na krutosczki pšczetřechi, — mjenucy rjad Trappistojo.

Joho załozež Armand Jan Bouthilier de Rance (narodženy 1626) wuńdže z wosobneje swójbny w Parizu a hafo jednacjelětny hólc wuziwasche po tehdomniškim maščinju dołhody (nutšpěšindženja) něfotrnych abtowštwow a jenoho kanonikata. Tajka njeprěšifuschnofež bě drje wot cyrkwje nad trienškim koncilu zakazana, ale we Francóžskej so tehdom mafo wo tule zakaznju starachu. We wšchitkich wědomofežach pať so Armand pšched druhimi młodžencami wuznamjenješče. Wón bu hafo duchowny wufwjećeny a w lěče 1653 za doktora w bohoflowštwje powyškeny. Wot duchownštwowa w Parizu zhromadženoho bu jomu wudacžo wšchelakich cyrkwinškich spisow dowěrjene. Wón lubowasche hiščeže něfotre lěta wšchelaku dowolenu wjeřofež. Tola hdnž junu njenadžicy wotemrjete cžečo jenoho dobroho znatoho wuhlada, wo kotrohož smjerczi ničžo zhoniť njebě, bu na dobo zamysleny, pšchemyšli swoje dotalne žiwjenjo a bóržny nasta w nim frute wotmnyšlenjo, zo so wšchitkich czašnych wjeřelow wotrjeknje a w pokutnofeži dalifche žiwjenjo powjedže. Tak wotrjekny so w lěče 1660 wšchěch swojich zastojnštwow, wobthowajo jenož abtewštwow **La Trappe**, kotryž kłóšchtyr w puštej lěšnej krajinjje w Normandii (połnočnej Francóžskej) leži. Hdnž chyšche Armand tudy kruty cisterciški porjad zawješež, pšchecziwjačahu so tomu mnišcha, tať zo dyrbješche jich wotpušchězič z tam druhich z kručifšchoho kłóšchtra w Perseigne zawješež. Dofelž abt Armand dotal mnič był njebě, zastupi wón w lěče 1663 sam do kłóšchtra w Perseigne a wotbnywšchi noviciat wotpofoži kłóšchtyrške slubny; na cžož so w lěče 1664 do **La Trappe** wrócezi. Tudy napofoži bratram swojoho rjada bjež druhim mjelczenjo za cyke jich žiwjenjo; jeničcy z přědfštejiczerjom kłóšchtra smědžachu rječecž; sami bjež sobu možachu ze znamjenjemi jenož to sobudželič, šchtož najmuznišcha potřejbnofež žadašche. Žadyn bratr njewjedžješče, z kajteje swójbny abo z kotroho kraja joho sobubratišja wuhadžachu, šchto běchu atd.; to wjedžješče jenož abt sam. Bouthilier dyrbješche ze wšchelakimi zadžewkami wojowacž; abt hłownoho kłóšchtra w Cistercii pšchecziwješche so reformnje cyłoho rjada, kať to Bouthilier chyšche a tež bamž Alexander VII. njewobtwjerdzi frutu regulu Trappiřtwow. Tola cži wofačahu pšchi započatym džěle. Bouthilier zemrje 27. oktobra 1700, — a haťle 1713 bu joho regula najprjedy wot abta w Cistercii hafo hłowy cyłoho rjada wobkručjena. Francóžka revolucija wotehna w lěče 1790 bratrow z **La Trappe**; woni

cjeknychu, cžečo swojoho załozerja sobu njefo, do Schwajcaršfejje. W lěče 1796 buchu kłóšchtry Trappiřtwow załožene w Španiřskej, Šchwaniřskej, Westfalškej, 1803 w Hollandškej, 1807 w Italskej, 1811 w Americi pšchi rěcy Miřififipi. Haťle w lěče 1816 kupiču Trappiřtojo swój přeni kłóšchtyr **La Trappe**; a wot tudy rozšchěri so rjad do druhich džělow Francóžskejje a do něfotrnych druhich krajow. Wšchudžom su woni z pilnej ruku pastwiřchěža a tekfi do přědbnych kufow a rolow pšchemobrocžili. Zich hospodařštwow je pšchěkladne za cyku wofolnofež; wšchě dobre hospodařštwow maščinny sebi woni tež bóržny wofstaraja. Dobytť swojoho džěla dawaja thudym abo wustawam. Najbóle je pódla kłóšchtra wustaw za starých swětnych ludži, kotřiz za snadny pjenjež dospokne zastaranjo dořtanu a pod wěřnymi regulemi hromadžje živi su.

Kłóšchtyr sam ma napismo nad wrotami: dom toho Knieža. Na šchěnač w kłóšchtryje namaťaja so wšchudžom nabožne hrónczla abo wuprajenja. W reřektoriju (jědžnyu řalu) su řhdka we formje pódřowny. Šřjedža je kathedra, z kotřejež jedyn mnič bjež jědžu cžita. Trappiřtojo wobjeduja na poť řřoch popořbnju, a to: pořiwku (řopu) z wody ze zeleninu, a potom neple (běřny) abo běke boby (bunny). Zich napoj je jabkufowe wino, z wodu měřchane. Řhlěb je z mufi, w kotřejež su wotruby wofstajene. Mřařo, mřofo, jědž z jejemi pšchihotowanu a wino z řiczi njewužiwa Trappiřta ženje. Wřšche wobjeda njedofawaja mnišcha cyly džei ničžo, ani řnědanjo ani wječjeť. Njedofstanje-li pšchi wobjedže něfotry mnič řhlěba abo wody, řmě wo to žadacž, na druhu jědž abo napoj njefmě pať dopominač pořkuřowacoho bratra, hdnž je tón na njoho zabřł; jenož pódla ředžach bratr řmě na to ředžbno cžinicž a hdnž tón to njepřtije, dyrbi tamny zabřly řlěb czerpjecž.

W kapitlowym řalu wobřkoržuje wječřor řóždy bratr sam řebje a we pšchitomnofeži wšchitkich mničow dawa so minu tyh řřěchom, kotřeje je pšchecziwwo reguli wob džei woběřchot, za cžož jomu přědfštejiczer frutu pokutu napofoži.

Drařta Trappiřtwow je dwoja; ř pólnomu džěku bjeru dołhu běku drařtu z cžornym řkapuliřom a z cžornej řkapucu; w cyřtwi na řwjatých dnjach maja řřěřofki talar z běłoho wofmjeniřchěža z jara řřěřofkimi czerwjenymi řufawami z czerwjenej řkapucu. Pod teřle řjadowej drařtu maja řřubru wofmjana řofřliu, pšchetož řlatowe řofřle njefmědža nořchč. Zich cale (řřdka)

su jara wuzle; město duri stej **Waj kuchaj** sutfjanoho pfaču; w cali namata so stólczi, hečła a smjertna hłowa; na dwěmaj defkomaj leži wołnjane pschitrowadło (deka) a stómjanc, na kotryž sč Trappista w swojej kóschtyrskéj dručje lehnje. Noč w dwěmaj wubudža joho hčós zwónčła, na čož je wón zhromadnym modlitwam a Božej mschi pschitomny hač do schtyrjoch. Na wulkih swjatyh dnjach su modlitwy noč w dwanačtyh.

Po schtyrjoch dže kóždy za svojim dželom, najbóle ratariskim a rjemjesnikim; pschi najwjetškej horcoče njemě sej pót z rubiškam wótrjecz, ale jenož z ruku, a w najwjetškej zymje je joniu mała khwilka dowolena, žd by so trochu wohryjel. Wo svojim pschekželstwie njezhoni žadny mnich ničjo wjacy; kóždy list dostanje jenož abt; pschindže-li powjesč wo smjerczi pschekželow jenožo z bratrow, praji wón to wsčém zhromadženym bratram z tymi stowami: Nan, macz, bratr, kotra jehoho z was je zemrseła; modlitwy so wschitny za jich wěčnu zbóžnosč.

Sdnyž so Trappistej poslenja hodžina žiwjenja bliži, položaj joho bratřja wobleczenoho w rjadowej dručje na popjel a stomu, a modla so pschi nim, hač wón dušku Bohu woteda. Potom sežahnú jomu kapucu pschěz hłomu a položaj joho, wobleczenoho w rjadowej dručje, bjez kasčezja do rowa.

Na row njeboh bratra postaji so drjewjany křiči, na kotrymž je mjeno zemrjetoho a džen joho wotemrjecza poznamiženjny. Wědma je row ze zemju napjel-njny, wykopaja mnischa hžjo nowy row za toho, kotryž z nich přeni wumrje. Tónle row je za kóždoho spomnjenka na samsnu smjercz. Podat M. H.

Wustawki

to warštwá ss. Cyrilla a Methoda.

Z létom 1863, w kotrymž bě 1000 lét wot pschikhada swjateju stowjanstwu japoschtolow Cyrilla a Methoda k nawjeczornym stowjanam, je wě Budyščinje towarštwó stufkowac počalo, kiž chce so po pschikadže tamneju swjateju založerjom stowjansthow pismowstwa za katholicich wěriwych z pomocu stowjanstow serbskeje ryeče staracz. Wot wyšchnosče pschizwolene wustawki tutoho towarštwá maja so tak:

§. 1. Towarštwó SS. Cyrilla a Methoda chce so z wudawanjom dobrych knihow a časopisa na podkóžku katholickeje wěry za powučzenjo katholicich Serbow staracz.

§. 2. Sobustaw móže kóždy nab sobu rozkazowach katholic bycz, kiž kóžde léto 15 nřk do postladnicy towarštwá zaplacz. Za to dostanje egzemplar kóždych wudatych knihow a časopis.

§. 3. Kóždy sobustaw wotebjera sej towarštwowe knihi na postajenym měscze we swojej wosadze. Dalkšim pschiposčezelu so te same po požadanju.

§. 4. Dotrhody towarštwá su: a) létne pschinosčki; b) dobrowólne dary; c) wuwikowane pjenjež z pschewawanja knihow a časopisa; d) daň.

§. 5. Wubjerł towarštwá wuzwola so w hłownej zhromadžiznje na tři léta. Do njoho stusheja třjo zastojnicy a schtyrjo wubjerkownicy. Přerisčki su: 1) pschedsyda, kiž ma zhromadžizny powořacz a wjesč, kaž tež hewal wschě džela wobstaracz, kiž su z pschedsydstwom žienozene; 2) pismawjedžel, kiž je tež redaktor „Katholickeho Pósta“ a korrektor čisłchczomnych knihow; 3) postladnik.

§. 6. Kóžde léto je hłowna zhromadžizna, kotraž so w towarštwowym časopisu do přědká wozjewi, a wubjerkowe posedzenja wotbhwaja so po potrebnosčzi.

Wuzitne knihi za katholicow.

Žiwjenja Swjatyh. Po rjedze chrtwinskih stardžnow spisal Handrij Dučman. Dostal 4 zeschiwki. Za pschistupowace sobustawy zeschiwk po 5 nřl.

Katholic a joho cyrkej. Rozwuczace knihi za katholicich Serbow a wschitich, kotřiž chceža katholicstwu cyrkej pschistuschnje rozjudžecz. Wot P. L. F. Angermana. 10 nřl.

Mejska pobožnosč. Měšac, swjatej Mariji, najzbóžniškej knježnje a maczeri Božej poswojeczeny. (Rozpominanja a modlitwy). 10 nřl.

Khwalce Knjezowe mjeno! Modlitna knižka za katholicich křesčjanow. Wot H. Dučmana. Po 6, 10, 20 nřl.